

ΣΑΜΙΖΝΤΑΤ 7

ίλιον, πετρούπολη, άγιοι ανάργυροι Μας 03

Αφήνω στο μέλλον

τη φροντίδα της μνήμης

και της εκδίκησής μου

Theophile Ferré

* Καλοκαίρι του 1871, ο δικηγόρος του Παρισιού, δικηγόρος του Θεόφιλου Φερρέ, πήγε να προστάξει στην εξέγερση της Κομμούνας την άρνηση του ίδιου χρόνου. Κατά τη διάρκεια της δίκης του, ο Φερρέ προσπάθησε παρά τις διακοπές και τις προσβολές των δικαστών να διαβάσει ένα μανιφέστο που τελείωνε με τη φράση του εξωφύλλου μας. Ο Φερρέ εκτελέστηκε το Νοέμβριο. Η Κομμούνα είχε ήδη κατασταλεί τη λεγόμενη "Ματωμένη Εβδομάδα" 22 με 28 Μάη του 1871.

σαμιζντάτ:
σύνθετη ρώσικη
λέξη:
σαμ: από μόνος
μου,
ιζ: προς τα έξω
ντατ: να δίνω
/και στην ρώσικη
ιδιολεξία:
να τολμάς να
δίνεις προς τα
έξω
/η λέξη αυτή
ονόμαζε τα
αντικαθεστωτικά
έντυπα που
διακινούνταν χέρι
με χέρι στη
Ρωσία και στη
μετέπειτα
Σοβιετική Ένωση

τεύχος 7

de te fabula narratur

στον αιώνα των δικών

έναν πόλεμο

εφ' όλης της κυριαρχικής ύλης

σοκ & δέος: χρήσιμα συμπεράσματα

οι έξυπνες βόμβες της Κορίνθου

το πείραμα του Στάνφορντ

ακρωτηριάζοντας την 21/3

Σούδα: το χρονικό ενός αποκλεισμού

λίγα λόγια για μια κατάληψη

2004: παιχνίδια εξουσίας

sars και καχυποψία

για το θέαμα

συνέλευση αναρχικών

πρωτοβουλία αντισυναινετικής δράσης

η ειρωνία των αιγιμάτων

Το έντυπο αυτό δεν έχει κανέναν είδους αντίτιμο, δεν είναι τσάμπα ούτε και δωρεάν. Το οποιοδήποτε κόστος που δεν μπορεί και δεν θέλει να αντισταθμιστεί με κάποιο χρηματικό ποσό, δεν μπορεί και δεν θέλει να εκτιμηθεί με κανένα "εμπορευματικό ισοδύναμο". Το έντυπο αυτό θέλει -πέρα από όλα τα άλλα- να εγκαθιδρύσει μια σχέση πέρα από τις "αυτονόητες" καθημερινές σχέσεις των αξιών χρήσης και των ανταλλακτικών αξιών που κατακτηρίζουν ανθρώπους, "πράγματα" ή προϊόντα. Η ανυπαρξία χρηματικού αντίτιμου πηγάζει από μια συνολικότερη αντίληψη μας για τις κοινωνικές σχέσεις στην προοπτική της ανατροπής κάθε καταπιεστικού μηχανισμού και της εκτροπής κάθε εξουσιαστικού θεσμού. Αντίληψη που διατρέχει το πνεύμα του εντύπου και που δεν θα μπορούσε να είναι ούτε και στο ελάχιστο διαπραγματεύσιμη. Η στάση αυτή είναι συνάμα και πρόταγμα μας για οποιαδήποτε δημιουργούμε στα πλαίσια του απελευθερωτικού εγχειρήματος.

ο ουρανός εδώ

Φυλή, φρούριον, ακυρόν, σιωζόμενον σκεδόν ολόκληρον εις τα απότομα ύψη του όρους Πάρνηθος, παρά τη ορεινή οδώ τη αγωγή εκ Θηβών εις Αθήνας, εκ 100 δε σταδίων απόστασιν από των Αθηνών. Ενταύθα ακυρώθει ο Θρασύβουλος ότε επίλθε κατά των Τριάκοντα. Και τότεν μεν ο στρατός πναγκάσθη να αποστή της πολιορκίας ένεκα πικνής πεσούσης κύνος, ο δε Θρασύβουλος εκείθεν κατήλθεν εις Περαία. Η Φυλή αντίκειν εις την Οινυίδα φυλήν, ο δε κάτοικος ελέγετο Φυλάσιος.

Οι επίδοξοι επισκέπτες του κάστρου δεν θα βοηθηθούν απο ταμπίδες που οδηγούν σ' αυτό μα ούτε και θα το βρουν τυχαία αφού είναι δυσδιάκριτο από τον δρόμο. Λες και οι σημερινοί τύρρανοι είτε από εκδίκηση είτε από φόβο έχουν επιλέξει την αφάνεια του ιστορικού τόπου, πολύ περισσότερο δε τον απελευθερωτικό συμβολισμό που ορθώνει μαζί με τα μισογκρεμισμένα τείχη του. Στο κάστρο πηγαίνεις μόνο συστημένος, κι αν δεν έχεις μαζί σου οδηγό συνοδοιπόρο θα παιδεύσεις πολύ για να σου φανερωθεί η δύσβατη θέση του. Δεσπάζει ψηλά σε ύψωμα ανάμεσα στις χαράδρες και τις απότομες πλαγιές του βορειοδυτικού περάσματος της πόλης. Η θέση του σου επιτρέπει να βλέπεις απ' την αριστερή μεριά τις τελευταίες συνοικίες της πόλης και απ' την δεξιά πλευρά το Θριάσιο πεδίο με τις καμινάδες της Χαλυβουργικής, τις δεξαμενές των διυλιστηρίων και τα βουβιά πλοία του Σκαρμαγκά.

Στρατηγικής σημασίας το λημέρι τούτο, φιλόξενο σ' άλλες εποχές για απελευθερωτές, αντάρτες ή ληστές, εφαλτήριο για όσους εναντιώνονταν ή περιγελοούσαν τις εξουσίες. Και σήμερα όμως, αν κάποιος σταθεί στους προμαχόνες του, αν τα μάτια του συνθησιούν το θάμνωμα της τοπομορφιάς και τα αυτιά του αφουγκραστούν υπομονετικά διαπερνώντας το πέπλο της σιωπής που απλώνει η ερημιά, θα ανταμειφθεί. Δεξιά προς τον Ασπρόπυργο θα δει τους συγκεντρωμένους κατοίκους και τις επιπροχές αγάνα να κλείνουν συμβολικά τον δρόμο διαμαρτυρόμενοι για τις χαμηλότερες ζωές τους, θα τους δει να ελίσσονται ασθμαίνοντας ανάμεσα στα κομματικά τρίτσια των δημάρχων υπό τον ήχο των ιπλεβών: "Απαγορεύουμε για λόγους δημόσιας ασφάλειας και διατάραξης της κοινωνικοοικονομικής ζωής κατά την 9-5 2003 κάθε δημόσια εν υπαίθρου συνάθροιση στο ύψος των διυλιστηρίων Ασπρόπυργου και κατά μήκος της Ν.Ε.Ο Αθηνών-Κορινθού από την περιοχή Δαρνίου μέχρι τα όρια του νομού Αττικής με το νομό Κορινθίας... Η πραγματοποίηση ή απόπειρα πραγματοποίησης συνάθροισης στους ανωτέρω τόπους και χρόνος θα αντιμετωπίζονται με κάθε νόμιμο μέσο, οι δε συμμετέχοντες σε τέτοια εκδήλωση θα διώκονται για παράβαση των διατάξεων του άρθρου 171 Π.Κ. και άλλων συναφών διατάξεων."

Αριστερά, κοπώντας προς τα κάτω θα δει το κάτεργο, το ολυμπιακό χωριό, το βασίλειο των εργολάβων όπου τα bonus για την εμπρόθεσμη ολοκλήρωση του εξαγωγώνονται με θανατηφόρα εργατικά "ατυχήματα" των σύγχρονων σκλάβων του νέου Παρθενώνα. Θα δει τα κοντέινερ-κουτιά των σεισμόπληκτων, θλιβερά μνημεία ανεκπλήρωτων κρατικών υποσχέσεων και κομματικών εμπαιγμών, θα ακούσει τις φωνές των παιδιών και τις αιωρούμενες κατάρτες πάνω από τον τσιγγάνικο μαχαλά στο Ζεφύρι, εκεί που σεργιάνιζε ο "γύφτος" Χριστόπουλος πριν τον στοματίσουν οι έννομες σφαίρες των νεοκαροφυλόκων. Και πιο πέρα, λίγο πιο αριστερά στη Νέα Φιλαδέλφεια, την παλιά συνοικία των προσφύγων, θα διακρίνει μπρος στο αστυνομικό τμήμα, στον τόπο του εξακριβωμένου θανάτου του 25αχρονου Αρ. Νεοφώπιστου, μερικές δεκάδες θυμωμένων να κολλάνε τα πρόσωπά τους μπρος στις κακί διμοιρίες, να τους κοιτούν στα μάτια και να φωνάζουν: ΔΟΛΟΦΟΝΟΙ.

Όσο περισσότερο αγγίζουν κάποιον όλα αυτά τόσο πιο πολύ οι αισθήσεις του οξύνονται, τόσο περισσότερο διακρίνει μέσα στο πολεοδομικό χάος της πόλης που απλώνεται από κάτω του, το άδικο και τις αντιστάσεις που γεννά. Φαίνονται πια στο κέντρο της πόλης οι διαδηλώσεις εναντίωσης σε έναν ακόμη πόλεμο κυριαρχικών συμφερόντων, είναι ορατές οι συγκρούσεις και οι καπνοί απο τα πυρπολούμενα συμβάντα. Μπορείς να νιώσεις το κάψιμο στα πνευμόνια και τα μάτια από τα δακρυγόνα που εκτοξεύουν οι ματατζίδες στο ΚΥΤ της Ηλιούπολης ενάντια στους κατοίκους που απαιτούν τις προταγές των εργολάβων.

Το βεληνικές των αισθήσεων μεγαλώνει, γίνεται άπειρο. Φτάνει μέχρι τα κατελιημένα εργοστάσια και τις λαϊκές συνελεύσεις της Αργεντινής, διακρίνονται οι φωνές των εργαζομένων μπροστά στις δυνάμεις καταστολής που θέλουν να εκκενώσουν τα κτήρια και να τα παραδώσουν πάλι στα αρεντικά. Φωνές που φτάνουν αδύναμες στις εργάτριες της Πάλκο, καθώς στριμώχνονται από κρατικές "ευαισθησίες", τα αδιπράγα αλισβερίσια των αρεντικών τους και την απελπισία ακολουθώντας τις εκτονωτικές ενέργειες των συνδικαλιστών.

Κι αν σταθείς εκεί ψηλά στο κάστρο αρκετή ώρα και η νύχτα αρχίζει να σε κυκλώνει, γεμάτος συναισθήσεις και οργή, θα καταλάβεις πως στις περιοχές αυτές, εδώ στις εσοκαίες της πόλης, που ο χρόνος μοιάζει να έχει στοματίσει, ο ουρανός...

είναι λεπτός σαν χαρτί...

εσχολία πέρα από την περιπαθή υποκρισία των μικροειδήσεων

τα εργοστάσια που φυλλορροούν το φθινόπωρο της παραγωγής

Με αφορμή την αποτίση 500 εργαζομένων της Παύλο λόγω της ανεπάρκους μεταφοράς της εταιρείας στην Βουλγαρία, ο Σύνδεσμος Ελλήνων Βιομηχανιών είναι μια ανακοίνωση στην οποία προσηγγίζει χιλιάδες απολύσεις στα εμάς επόμενα χρόνια μετά τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Η ΓΣΕΕ απάντησε με μια γελοία ανακοίνωση στην οποία καλεί τον ΣΕΒ να αποδείξει επιστημονικά απόν τον "ισχυρισμό"!!!

Δεν πρόκειται να κατοούμε να ασχοληθούμε με τη διαφορά "ισχυρισμό" και "δεδηλωμένη πρόθεση" των αφεντικών επειδή έτσι παίζουν επικριτικώς οι θλιβεροί συνδικαλιστές. Είναι κι άλλως σργά αλλά σταθερά, πριν την Πάυλο αλλά και μετά, τα εργοστάσια φυλλορροούν τόσο όσον αφορά στο εργατικό δυναμικό αλλά και ως μονάδες παραγωγής. Τα αφεντικά την κάνουν με έμφραση πηδύματα προς καταθνήσεις που από βίαιο έχουν σφραγιστεί, αντίθετα με αρατούς αντιπολίτιστες και παραμυθισμένους προλετάριους που βίαια αλλοιώνονται με ενισχυμένο μικροαστικό οράματα. Οι συνδικαλιστές και οι κομματικοί τους προϊστάμενοι έχουν πείσει πάνω στις ορισμένες εργατικές φήνες τις να μείνουν στο δρόμο αλλά με την "απαιτούμενη πείρα", ώστε -όχι βέβαια να φέρουν την επιχείρηση πίσω αλλά να προκαλέσουν κάποιου είδους πολιτικό κωτός στην κυβέρνηση. Η κυβέρνηση που κερδίζει χρόνο από την κομματικά ελεγχόμενη αντίδραση των εργαζομένων, θα διαρκεί ίσως κάποιες απ' αυτές για εικοστή μέχρι το θέμα να ξεχαστεί και οι υπόλοιπες εργατικές θα μείνουν με την ιστορία για τα επιδειξιμότητα των κρατών και των κομμάτων που συνήθως ακολουθούν αυτά των αφεντικών.

Ο αντιπρόεδρος της εταιρείας μίλησε δημόσια με σαφήνεια για τις ανεπάρκους λύσεις της Βουλγαρίας αλλά και της Κίνας. Το όρος του παρέμεινε στην αστότητα της κενής λογικής γιατί ήθελε ότι μιλούσε σε μια κοινωνία που καταταφάνει από συμφέροντα. Λιγότερο άφρονα αλλά με το ίδιο ακριβώς όρος, οι τρέχοντες θα προσπαθήσουν τις κατασχίσεις των φιλοπερισσομένων των εργαζομένων και των οικογενειών τους είναι ληξιαρχικών δανειών. Αίγο πιο "ιδιωτικά" οι εργαζομένους θα περάσουν από την απορία στην απελτία και ίσως περταθούν μαζί με πολλούς άλλους αναμιά μας το ενδεχόμενο να μην είναι όλα τόσο προβλέψιμα και αναπομπάται.

το ενδεχόμενο να πνέουμε τα ασυρκοιδή παρόσια μέσα στην παροχή που σφραγίζουν για τους άλλους.

όταν η οικονομία παθαίνει κρίσεις φωνάζει την αστυνομία...

Το γεγονός ότι ο αριθμός των μπάτσων που κυκλοφορούν στην πόλη έχει αυξηθεί δεν αποτελεί κάτι το καινοφανές. Η αναβάθμιση του ρόλου της αστυνομίας όμως, δεν σταματά στην πύκνωση των γραμμών της και στη δημιουργία μιας κοινωνικά αποδεκτής εικόνας. Ο εκσυγχρονισμός που συντελείται τον τελευταίο χρόνο στην ΕΛΑΣ "οφείλει" να παρακολουθεί τις νέες κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις. Η ανεργία γίνεται πιο επιτακτική όταν το μέλλον χαρακτηρίζεται ζοφερό (βλ. επέκταση της ΕΕ με μείωση των κοινοτικών κονδυλίων καθώς και αύξηση της ανεργίας λόγω τέλους των ολυμπιακών αγώνων κτλ.). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο νέα σεμινάρια αντιμετώπισης μικροεργλημάτων έχουν αρχίσει να διδάσκονται στο αστυνομικό σωμα. Σκοπός τους η πρόληψη και κυρίως η καταστολή κάθε μικρού βεληνεϊκού παραφακτικότητας, η οποία αναμένεται να αυξηθεί κυρίως μετά την ολυμπιάδα (το γνωστό δόγμα της μηδενικής ανοχής ή του "απασμένου τζαμού"). Ηδη τα δελτία ειδήσεων κάνουν λόγο για τους κινδύνους στις γειτονίες μας και για το αίτημα ασφάλειας που περιμένει να δικαιωθεί.

Σημεία των καιρών ή αλλαγή πολιτικής όπως θέλει ως το λει κανείς. Το μόνο σίγουρο είναι πως η αξιοπρέπεια των οικονομολόγων φθίνει. Πλέον τις κρίσεις του αύριο καλείται να τις αντιμετωπίσει η αστυνομία.

από την εποχή της κόλασης το ξόδι της μαρίας

Στις 12 Γενάρη στην Κηφισόπολη η 53χρονη Μαρία Καλογερά περιβρέξε με οινόπνευμα τους δυο γιους της που αντιμετώπιζαν διανοητικά προβλήματα και στη συνέχεια πυρπόλησε το κτίριο στο οποίο διαμεναν με αποτίλεια να κούν και οι τρεις τους. Η οικογένεια ζούσε σε καταυλισμό σεισμοπλήρων -μαζί με άλλους άστεργους- από το 1999 όταν και καταστράφηκε το σπίτι τους. Λίγες μέρες πριν, η Καλογερά είχε πει πως δεν άντεχε να ζει άλλο έτσι, με τα παιδιά της να αντιμετωπίζουν τόσα προβλήματα και εαίνη να μην μπορεί να τα βοηθήσει. Είχε αποσπαστεί στην Πρόνοια που δεν άλλαξε τίποτα ενώ τον τελευταίο καιρό τους είχαν κόψει και το ρεύμα.

Πρόκειται για μια ακόμα στιγμή από την εποχή μιας κόλασης στην οποία δεν επιτρέπεται να χάνεις την ψυχραιμία σου. Μπορείς, όμως, να αφουγκραστείς τον Λοβόδο Ρεμπά που μοιραζοει τους στίχους του, αοθαίνοντας εκεί στην "λασφόρο" Περακίους, στις ανηφορές της Κηφισόπολης, από την εποχή της κόλασης του στο ξόδι το δικό μας, στο ξόδι της Μαρίας:

"Το πρσί το βίλημα μου είχε χαθεί στο άπιαχο κι η όρη μου είχε τόσο αδειάσει ώστε κι αν με κάποιον αντίμαχο δεν θα με πνέει τίποτα."

Στις κόλεις, ο βολφόςος έλαμπε έσοφρα ποικονός και μαύρο-πυρνώσιος με κίτρινεφτη αντανακλώνας τη φλόγα λάμπος απ' το δωματίο σε δωματίο, σαν θρηνηκός σε δόκος.

Καίη τότε, κρηίηζε γερά, κι αντίμαχο ένα πύλοιο κρηίηζε και λάμψη στον πικρετό και δεξιά κι κρηίηζε λαμώδης ζαν τα πλούτη του κόσμου σαν ένα διακοκρηίηζο κρηίηζε."

* για σένα μιλάει
αυτή η ιστορία

τα άβατα δεν είναι απαράβατα

Στις αρχές του χρόνου ξεκίνησε μια "σκληρή" δημόσια αντιπαλοποίηση γύρω από ένα πολύ ιδιαίτερο θέμα, γύρω από το άβατο του Αγίου Όρους, μεταξύ αντιπροσώπων της πολιτικής διαχείρισης και της κοινωνικής χειραγώγησης. Η ευκαταφρόνητος του Πασόκ Καρμαζάνου δοξολογείται, μέσω κάποιων προσφερών στα θεσμικά όργανα της ΕΕ, την καταγραφή του άβατου που απαγορεύει την παρουσία γυναικών στο Άγιο Όρος. Πέραν της οργής του θλαφέρου παπαδαριού και του άσπρη περισσότερο θλαφέρου θεολογικού περιήρου, υπήρξαν και οργισμένες αντιδράσεις από κάποιους θεματοφύλακες της νεορθόδοξιας και του πατριωτισμού. Ο Σταθός Σ. από την Ελευθεροτυπία "καταμαρτυρώνει" την εκπροσώπο του "απολίτικου εισηγητή" που "την έχει βαρύνει η αμερικανία στο κεφάλι" με "αυταρχαζία" επιχειρήματα: "... Αν στη θέση των Αγιορειτών μοναχών, οι οποίοι θέτουν ως προϋπόθεση της απάρτιξ τους το άβατο (περιορισμένο) τότε τους, η κ. Καρμαζάνου βάλει μια φίλη Ινδιάνου, ας πούμε, των "Περσιανών", οι οποίοι αναλόγως για να ζήσουν στην περιοχή τους θέτουν ως προϋπόθεση να μην μπει μέσα ουδείς λευκός, τι θα κάνουμε; Θα μπορούσαμε ή θα σφαιριτούμε την απόφαση των "Περσιανών" να ζουν χωρίς να βλέπουν τη φάση μας; Το κάνω πιο λιανά για να καταλάβει (αν μπορεί να καταλάβει η αυτή πολιτικής ορθότης κ. Καρμαζάνου): Οι εν λόγω Ινδιάνοι ζουν με έναν τρόπο που έχει ορισμένα στοιχεία, τα οποία δεν γουστάρω καθόλου. Τους προτείνω να τ' αλλάξουν (να πάρουν λόγον χαρά για είναι Εβραίοι ή Γκιρκανοί). Αυτό που γ' αυτού είναι τρόπος ζωής τους (ή τρόπος που επέλεξαν να ζήσουν) για μένα είναι ιδιομορφία, καθυστέρηση, "μεσαιωνός". ... Και κάνω ό,τι μπορώ για να τους αλλάξω την ιδιομορφία. Αυτοί επιμένουν στο άβατο τους. Αν εγώ επιμένω να μπωπάρω στον χώρο τους ντερεμί και σώνει -έ, αυτό είναι φασισμός, κ. Καρμαζάνου μου..."

Η κ. Καρμαζάνου μου όμως δεν φαίνεται να είναι συνιθιζόμενη στο να προσπαθάνει την εμμονή θρασύτητα και απάντησε ασαφώς με την πιο κοινή οι όλους -μα όλους αυτούς μεταξύ τους- φράση: "Ας κάνει ό,τι θέλει ο καθένας, ας ζει με τον τρόπο που θέλει αρσάει να μην το κάνει σε βάρος μου. Το Άγιο Όρος αντιμετωπίζεται με το λειψά των φορολογουμένων άλλων πολιτών εκ των οποίων οι μισοί είναι γυναίκες. Δεν μπορώ να τρέφω αυτούς που με αποκότουν..."

Διασεβαστική επιχειρηματολογία με φόντο έναν "βοήφο" γενναίο πλήθος που εδο και κοίκο αδιαφορεί για πολύ πιο σημαντικά θέματα από το "άβατο" που αφορά άμεσα την κοινωνική θέση της γυναίκας.

Πάντως, μια απαράβιαλλη λύση θα δόσουν συντροφιάς από όλες τις χώρες της Ευρώπης το καλοκαίρι του 2003 στο πλαίσιο των κινητοποιήσεων ενάντια στην σύνοδο κορυφής των εκκαταίων προεδρολογών στην Θεσσαλονίκη. Ήδη έχουν ζητηθεί χωροταξικές και ανθρωπιστικές αλλαγές φορολογίας για το άβατο και το Άγιο Όρος στην προσπάθεια της ημερησίας -έτσι και για λίγο- κατάργησης του αποκλεισμού των γυναικών.

Ας τρέξουν τότε όλοι οι "συνήγοροι της ελευθερίας και της ιδιαιτερότητας" να κατηγορούν οι μην τις "φασιστικές" ζωνάνες το κεφάλι τους για την "ιδιότητα αμερικανία" του "αντιλαγκενομοκρατικού" κινήματος και οι δε να κλέβουν τους μπάτσους προς αποκοιτούσαν της εννόμου τάξεως ως απαιτητή φορολογουμένων πολιτών.

παλιές καλές συνταγές των αφεντικών για τα αναλώσιμα

Για να φτιαχτεί ένα προϊόν στο εργαστήριο του Χένρυ Φόρντ το 1908, χρειαζόνταν 7882 διαφορετικές λειτουργίες-κινήσεις. Όπως σημειώνει και ο ίδιος, οι 949 χρειαζόνταν "δυναμικούς, σωματικά υγιείς και από φυσικής απόφυγος τέλειους άντρες, οι 3338 χρειαζόνταν άντρες συνθηματικής σωματικής δύναμης, οι περισσότερες από τις υπόλοιπες μετρούν να εκπαιδευτούν από γυναίκες ή μεγάλα παιδιά και διαπιστώσαμε πως 670 μπορούσαν να εκπαιδευτούν από άντρες χωρίς πόδια, 2637 από άντρες με ένα πόδι, 2 από άντρες χωρίς χέρια, 715 από μονόχειρες και 10 από τυφλούς".

Η επιστημονική οργάνωση της παραγωγής απαιτεί και απαιτούσε πάντα τον λεπτολόγο κινήσει τον αφεντικό. Κοιτώντας στα σύγχρονα εργαζόμενα των μονάδων η σκόνη στις ετήσιες εθίσσεις του ΣΕΒ δεν μετρούμε παρά να εντοπισουμε τις διαχρονικές ομοιότητες. Αν για τον θεωρητικό κομμάτι της βιομηχανικής οργάνωσης το μυστικό βρισκόταν στον ταξινόμο του ανθρωπίνου σώματος και της αναπροσαρμογής των μελών του ως προς την χρησιμότητά τους στην παραγωγή, για τους σύγχρονους μαθητές του αυτοί οι αναχρονισμοί της υπέρβασης δόξησης τρέψουν να ελέγξουν όχι ως πραγματικότητα από τους χώρους "εντάσεως εργασίας", αλλά ως κινεζικές παραδόσεις της αναλωσιμότητας των εργαζόμενων υιοτή βίβια δεν ελέγξουν τα "γλωσσικά διακοιμήματα". Ο εξορθολογισμός της παραγωγής απαιτεί την "αβρότητα" του επιστημονικού λόγου, την αποκρηνη των φάσις και θέσει κινήσιλλοκρατικών παραδόσεων για τον εξορθολογισμό της εργασιακής ιερχής. Ως το επόμενο και το μεθεπόμενο και πάει λέγοντας σιματηρό "ατόχημα"...

από την παρέμβαση του θεορίτη στην παρέλαση της 25ης Μαρτίου

είναι φασισμός

Ο συμπληρωματικός κ. Σ. Αν. ντάς άνθρωπος με παρό παρσάτο λίγες μέρες μετά την παρέλαση μας είπε: "φασισμός είναι η προσπάθεια που κινεί τον άνθρωπο να ελέγξει τον χώρο και τον χρόνο του". Είναι φασισμός και απορρίπτει τη συνολική σημασιολογία και γυρνάει τη σημασία και να την κερδιστεί από το φασισμό. Αυτό δεν είναι φασισμός του χεριού σου είδους; Που είναι ο φασισμός να τους βοηθάει; Ήδη οι αυτοί τον χώρο τον ελέγξαν μερικοί και εκεί δεν μιλώ με, όπως δεν μιλώμε και τότε που ελέγξαν το σωματίο μας, που είναι ομήρι-λε σπύρινο και διακοινητές να σφαιρίσει ο φασιστικός ενόργανος μιας ομήρι-λε φασιστών. Διακοινητές σφαιρίσει ο φασιστός που είναι να προσηγορεύουν από αλληλοσπασίσει το κρέμ και όμο.

Η ΠΡΟΚΟΠΗ μεταφέρει την διακοινητή του σφαιρίσει κ. Σ. Αν. ντάς άνθρωπος με παρό παρσάτο λίγες μέρες μετά την παρέλαση μας. Είναι φασισμός και απορρίπτει τη συνολική σημασιολογία και γυρνάει τη σημασία και να την κερδιστεί από το φασισμό. Αυτό δεν είναι φασισμός του χεριού σου είδους; Που είναι ο φασισμός να τους βοηθάει; Ήδη οι αυτοί τον χώρο τον ελέγξαν μερικοί και εκεί δεν μιλώ με, όπως δεν μιλώμε και τότε που ελέγξαν το σωματίο μας, που είναι ομήρι-λε σπύρινο και διακοινητές να σφαιρίσει ο φασιστικός ενόργανος μιας ομήρι-λε φασιστών. Διακοινητές σφαιρίσει ο φασιστός που είναι να προσηγορεύουν από αλληλοσπασίσει το κρέμ και όμο.

απόσπασμα από το δημοτικό έντυπο "προκοπή", πρώτη στο μετερίζι της θραυρούλης εθνικοκορσίνης.

εκόλια πέρα από την περιπαθί υποκρισία των μικροειδήσεων

«Οδικός Χάρτης» και περιπαικτική καρτούρα

«Κοινή δήλωση του υπουργού των Εξωτερικών των ΗΠΑ, του υπουργού Εξωτερικών της Ρωσικής Ομοσπονδίας, του ανώτατου εκπροσώπου για την ασφάλεια και την εξωτερική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

30 Απριλίου 2003»
Ετσι λοιπόν ξεκινάει το λεγόμενο **κουαρτέτο** που «συνέθεσε» το «ουσιαστικό κείμενο εργασίας», ονομαζόμενο «Οδικός Χάρτης για να εκπληρωθεί το όραμα το οποίο συμμεριζόμαστε για δυο κράτη, το Ισραήλ και την Παλαιστίνη, ώστε να ζουν το ένα δίπλα στο άλλο σε ειρήνη και ασφάλεια». Πρόκειται για έναν Οδικό Χάρτη που θα συναντήσουμε αρκετές φορές στο μέλλον ως σημείο αναφοράς των Μεγάλων Δυνάμεων για την επίλυση του μεσανατολικού ζητήματος.

Χαρακτηριστικό του πνεύματος του είναι κάποιο σημείο της «φάσης II» όπου γράφεται: «στη δεύτερη φάση, οι προσπάθειες επικεντρώνονται στην επιλογή δημιουργίας ενός ανεξάρτητου κράτους με προσωρινά σύνορα και χαρακτηριστικά κυριαρχίας, το οποίο θα βραβίζεται στο νέο Σύνταγμα, ως σταθμός στο δρόμο προς τη διευθέτηση του οριστικού καθεστώτος. Όπως έχει επισημανθεί, ο στόχος αυτός μπορεί να επιτευχθεί όταν ο παλαιστινιακός λαός θα έχει μια ηγεσία η οποία θα δρα αποφασιστικά ενάντια στην τρομοκρατία, θα θέλει και θα μπορεί να οικοδομήσει μια ενεργό δημοκρατία που θα βραβίζεται στην ανοχή και την ελευθερία». Αν η πρόταση αυτή δεν συνιστά επιταγή και νούθεσία για την παλαιστινιακή κοινωνία, τότε πρέπει να επαναφέρουμε τις έννοιες.

Χαρακτηριστικό της πραγματικότητας αυτού του Χάρτη όμως, είναι η κενική και καθολική του αταξίωση από τον Σαρόν. Να δούμε τα μεγέθη: Ας παρακολουθήσουμε τις δηλώσεις του υπουργού των Εξωτερικών των ΗΠΑ Κ. Πάουελ: «Χαιρετίζουμε τα θετικά βήματα που ήδη έχουν ληφθεί από τους παλαιστίνιους αξιωματούχους στην κατεύθυνση των μεταρρυθμίσεων και της ειρήνης... Απαιτούμε επίσης πραγματικά βήματα από το Ισραήλ. Συζήτησα με τον προϋπουργό Σαρόν τα πραγματικά βήματα που πρέπει να ληφθούν για να εξομαλυνθεί η κατάσταση των πολιτών και να δημιουργηθεί μια ατμόσφαιρα ειρήνης». Απέναντι στη δουλκότητα των παλαιστινίων αξιωματούχων, ο Σαρόν είναι σαρωτικά αποκαλυπτικός της διεθνώς νομιμοποιημένης του αλαζονείας: «Το Ισραήλ δεν υποβάλλεται σε καμία πίεση όσον αφορά τους οικισμούς στα παλαιστινιακά εδάφη... Δεν υπάρχουν πιέσεις από κανέναν... Οι εβραίοι θα συνεχίσουν να ζουν στη Δυτική Οχθή». Τα εξονομιστικά παιχνίδια σε βάρος των εξεγερμένων παλαιστινίων συνεχίζονται. Οι νεκροί τους έφτασαν τους 2.278 από την έναρξη της δεύτερης Ιντιφάντα τον Σεπτέμβρη του 2000 εκ των οποίων 1000 παιδιά και έφηβοι. Οι τραυματίες τους 44.157 από τους οποίους έμειναν ανάπηροι 5.800. Αποσιωπητικά...

18 ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ

Η «17N» και οι κομμουνιστές

Το δικαίωμα της υπεράσπισης ενός κατηγορουμένου, όποιος κι αν είναι αυτός, είναι ιερό. Οι τελευταίοι που θα το αρνηθούν είναι οι κομμουνιστές, που για τις ιδέες και τη δράση τους σύρθηκαν άπειρες φορές στις δικαστικές αίθουσες. Όμως όλα έχουν τα όριά τους, κάτι που προφανώς σκοπίμως το παραβλέπουν ορισμένοι εκ των συνηγόρων υπεράσπισης των κατηγορουμένων στη δίκη της «17N». Οι εν λόγω κύριοι, κατά τη χτεσινή συνεδρίαση της δίκης, για να αποδείξουν ότι τα αδικήματα των πελατών τους είναι πολιτικά, προχώρησαν σε ανιστόρητους παραλληλισμούς της δράσης της περιβόητης οργάνωσης με τη δράση του ΚΚΕ τον καιρό της παρανομίας, αλλά και με τη δράση των μπολσεβίκων την εποχή της πρώτης ρωσικής επανάστασης.

Θα μπορούσαμε να μείνουμε στο γελιόνο του πράγματος και να τελειώσουμε, αν δεν υπήρχε μια πολύ σοβαρή λεπτομέρεια, που δεν πρέπει να αγνοηθεί. Το γεγονός, δηλαδή, ότι η ίδια η καθεστηκία τάξη πραγματώνει ό,τι μπορεί για να προσδώσει στη «17N» επαναστατικά χαρακτηριστικά, να την εγγράψει στις επαναστατικές οργανώσεις του λαϊκού μας κινήματος, να την εμφανίσει κληρονόμο των καλύτερων παραδόσεων του Λαϊκού γ' αυτό το λόγο χαρακτηρίζει τα αδικήματα των «17 Νοεμβριτών» του κοινού ποινικού δικαίου - κι όχι πολιτικά - για να παραπέμψει ευθέως στις διώξεις των κομμουνιστών, που κι εκείνοι χαρακτηρίζονταν κοινού εγκληματίες και συμμορίτες.

Ριζοσπάστης, 8 Μάρτη 2003, σ. 18

από την διανοητική παθολογία

μεσολαβεί ένας Στάλιν

Η θανατοια αυτή αντιστροφή της πραγματικότητας, η καταστροφή κάθε είδους τυπικής λογικής από τον Ριζοσπάστη θα μπορούσε κάλλιστα να παραπέμψει σε βαριά περίπτωση κλινικής ψυχολογίας. «Ας μην μείνουμε λοιπόν στο γελιόνο του πράγματος γιατί υπάρχει μια πολύ σοβαρή πλευρά».

Μπορεί κανείς να φέρει στο νου του με ευκολία ποιοι είναι οι λίγοι εκείνοι που από το φθινόπωρο του 2002 υπερασπίζονται το αυτονόητο: την πολιτικότητα της 17N. Γι' αυτή τους την «εμμονή» μάλιστα παρακολουθούνται από τους μηχανισμούς καταστολής, διακονται στη διάρκεια αλλά και μετά από τις σχετικές κινητοποιήσεις τους, καταστροφούνται και διατομπεύονται από τα ρεμάλια των Μέσων. Σύμφωνα με τη διατύπωση του αρμόδιου κομματικού υπαλλήλου, αυτοί που αγωνίζονται για την πολιτικότητα της 17N έχουν υποπτο ρόλο σε σχέση με το «λαϊκό κίνημα» και επομένως, προκύπτει ένας κρατικός και παρακρατικός μηχανισμός που σώνει την κατάσταση. Εμείς, έτσι κι αλλιώς, δεν είδαμε ποτέ κανένα «καθεστηκία τάξη που να κάνει ό,τι μπορεί για να προσδώσει στην 17N επαναστατικά χαρακτηριστικά». Εσείς;

έως τη συνειδητή προβοκατορολογία

ΣΤΟΝ ΑΙΩΝΑ ΤΩΝ ΔΙΚΩΝ?

ΑΝΩΝΥΜΟ
ΤΟΥ
ΔΙΚΕΣ
ΤΙΣ
ΑΠΟ

Σε ποιές νομοθετικές διατάξεις στηρίζονται οι ποινές που επιβάλλονται σε όσους κρατούμενους της 17N δίνουν συνεντεύξεις;

Κατά τη γνώμη μου του Συμβουλίου Φυλάκης (με υπόδειξη ίσως του εισαγγελέα) δημιουργήσε ad hoc (επί τούτου) πειθαρχικά παραπτώματα, απαγορεύοντας τις συνεντεύξεις και δημιουργήσε ad hoc ποινή στέρησης κ.λπ. Επειδή ήμουν εισηγητής του άρθρου 68 του Σωφρονιστικού Κώδικα (Πειθαρχικά Παράπτωματα) είχα βάλει στην παρ. 1 τη διάταξη "παραπτώματα είναι μόνο τα αναγραφόμενα στις διατάξεις του παρόντος", ώστε να αποφυγώ τον ενδεικτικό κατάλογο και τη διακριτική ευχέρεια της σωφρονιστικής διοίκησης να δημιουργεί ad hoc (και εκ του πονηρού) παραπτώματα (προς εκδίκες). Δεν υπάρχει δηλαδή εξουσιοδοτική διάταξη. Για να υπάρχει απέναντι σε νόμιμη εντολή (68 παρ.2) θα πρέπει να έχει νομική βάση η εντολή του προσωπικού και όχι να είναι αυθαίρετη. Ακόμη όμως κι αν εθελούσιο (πράγμα που δεν συμβαίνει) πειθαρχικό παράπτωμα, που βρίσκεται έρεσιμα η ποινή της μη επικοινωνίας με το δικηγόρο; Το άρθρο (πειθαρχικές ποινές) 69 πουθενά δεν αναγράφει κάτι τέτοιο.

(Γ. Πανούσης, συνέντευξη στην Ελευθεροτυπία, 15.1.2003)

Τι μας είπε τότε ο νομοθέτης; Χωρίς να θεμελιώνονται πειθαρχικά παραπτώματα επιβάλλονται πειθαρχικές ποινές; Ακόμη κι αν υπάρχει έστω ένα έρεσιμα στο ένα (αυτό των συνεντεύξεων) δεν υπάρχει κανένα έρεσιμα στο άλλο (αυτό της μη επικοινωνίας με το δικηγόρο); Προσπάθησε, ωστόσο, να μπλοκάρει την διακριτική ευχέρεια της σωφρονιστικής διοίκησης ώστε να μη δημιουργεί επί τούτου και εκ του πονηρού παραπτώματα; Προσπάθησε να μπλοκάρει την εκδικητικότητα ενός μηχανισμού; Αλλά;

Αυτές οι ερωτήσεις δεν διατυπώνονται σε ανυποψίαστους. Έχουμε διαβάσει πολλές φορές συνεντεύξεις διαφόρων κρατούμενων χωρίς να έχουμε ακούσει να τους επιβάλλεται η παραμικρή πειθαρχική ποινή. Από την άλλη, έχουμε παρακολουθήσει πολλές φορές δικαστές κάθε είδους και κάθε βαθμού να εξαντλούν τα περιθώρια μιας ποινής σε πολλές περιπτώσεις αλλά ιδιαίτερα πάνω σε κοινωνικούς αγωνιστές με καθαρά εκδικητικά κριτήρια. Είναι "φυσικό" η ίδια η φύση του κατασταλτικού, δικαστικού και σωφρονιστικού συστήματος να δίνει τη δυνατότητα στους κύριους φορείς επιβολής να να "εκφράζονται" και να "εκφράζουν" -μέσα φυσικά στο πλαίσιο της "κρίσης" τους- τα συναισθήματα τους με τα εργαλεία που έχουν στα χέρια τους (είτε γκλομπ, είτε νόμους, είτε ποινές). Μήπως αυτό δεν είναι πέραν της διεκπεραίωσης των κυριαρχικών εντολών και χρίσης του κομματιού εξουσίας που τους αναλογεί; Μήπως αυτός δεν είναι και ο τόπος της εξουσίας τους, το βήμα επιβεβαίωσης της εξουσιαστικής τους παθολογίας; [Είναι χαρακτηριστικό το παράδειγμα εκείνου του δικαστή που είχαν απαγούνη οι Ερυθρές Ταξιαρχίες τη δεκαετία του '70. Είχαν μείνει άφωνοι μπροστά στη μεταμόρφωση εκείνου του πιο σκληρού και αδέκαστου, τραμερού και αμείλικτου δικαστικού όταν βρισκόταν πάνω στο έδρανο σε ανθρωπάκι, μίzero και θλιβερό που εκλιπαρούσε για τη ζωή του, με το σώμα του να έχει μαροζώσει από τον φόβο όταν έπεσε στα χέρια τους]. Ανυποψίαστος δεν θα μπορούσε να είναι και ο νομοθέτης που προφανώς αναγνωρίζει αυτή τη λειτουργία, την "τάση", αυτή τη διακριτική ευχέρεια, την πονηριά, την εκδίκες. Στο προκειμένο, η δημοκρατική ευαισθησία του συγκεκριμένου νομοθέτη βρίσκεται στο ότι αποκαλύπτει -όχι μόνο για δικούς του λόγους- απλά ένα ενδιάμεσο στάδιο στη διαδικασία: αυτό των προθέσεων του. Έχουμε, στο προκειμένο, την αποδοχή των προθέσεων της αρμόδιας διοίκησης, ενδιάμεσα τη δική του που διατυπώνεται με σαφήνεια και, εντέλει, αυτό που έχει πραγματική σημασία, το στάδιο της επιβολής κάθε είδους αυθαιρεσίας και καταστρατήγησης από την πλευρά πόλις διοίκησης. Ο τελευταίος λόγος ανήκει πάντα στη "διακριτική ευχέρεια" και αναλόγως την περίπτωση, στην πονηριά και την εκδικητικότητα.

Δεν μας ενδιαφέρει στο προκειμένο ο τρόπος που διαχειρίστηκε ο εν λόγω νομοθέτης την δημοκρατική του ευαισθησία. Δεν ασχολούμαστε με τα ελλείμματα του δημοκρατικού πολιτεύματος στη λογική της γκρίνιας και της καταγγελίας, και φυσικά δεν μας ενδιαφέρει να καταβεξούμε αυτά τα ελλείμματα για να εγκυλώσουμε τους "αρμόδιους" προς της κατεύθυνση της καλής λειτουργίας των θεσμών.

Εκείνο που μας ενδιαφέρει κάθε φορά, σε τέτοιου είδους καταστάσεις, είναι να διακρίνουμε με σαφήνεια τους τρόπους με τους οποίους ο κοινωνικός και ταξικός ανταγωνισμός προβάλλεται στους αστικούς δημοκρατικούς νόμους και τους μηχανισμούς επιβολής τους. Η ποθολογία αυτού του πολιτεύματος -ακόμη και στην καλύτερη εκδοχή του- βρίσκεται σε μια αντίφαση μέσα στις ίδιες τις δομές του: την ίδια στιγμή που επικαλείται την ισότητα απέναντι στους νόμους, θεομίζει τις κοινωνικές ανισότητες και νομιμοποιεί την εκμετάλλευση. Αυτή η αζιμπερστά αντίφαση είναι είναι και ένας από τους σοβαρούς λόγους που θέτει διαρκώς σε επισφαλή θέση και αμφισβητεί την κοινωνική νομιμοποίηση του καθεστώτος.

Για μια ακόμη φορά και με αυτή τη λογική (να διακρίνουμε πάντα τις προβολές του κοινωνικοταξικού ανταγωνισμού στους θεσμούς) ερμηνεύουμε όλα τα μέτρα που έχει πάρει το καθεστώς καταδεικνύοντας αυτό το διαμφισβητήσιμο κομμάτι του ποινικού και νομικού περβάλοντος που οδηγεί προς τη "δική του αιώνια". Με αυτόν τον τρόπο ερμηνεύουμε την προσπάθεια όλης της κρατικής προπαγάνδης αλλά και των μηχανισμών πολιτικής και κοινωνικής χειραγώγησης να αποπολιτικοποιήσουν τους δικαζόμενους, να στρέψουν τη φορά της κινδυνότητας τους ενάντια στην κοινωνία μέσω μιας ακατάσχετης δημοκρατολογίας και να νομιμοποιήσουν την εκσυγχρονισμένη τους βαρβαρότητα στήνοντας εντέλει μια παράσταση: "δικαιά δική".

Και αυτή την προσπάθεια θέλουμε να ακυρώσουμε.

Αναφερθήκαμε στη δήλωση του νομοθέτη για να γίνει αντιληπτό μέσα από ένα ελάχιστο δείγμα (αφήνοντας στην άκρη τις εξοφθαλμες προθέσεις που καταδεικνύουν με την εφαρμογή των "ειδικών συνθηκών κράτησης" και που αναφέρονται στο προηγούμενο τεύχος -για να μην χρεοσταί να "υποπέσουμε" και αυτή τη φορά στον πιθανό ψόγο ενός ιδεολογικοποιημένου υποκειμενισμού) του νομικού περβάλοντος που θα καθορίσει τις τόξεις των κατηγορούμενων ως μελών της 17N στο δικαστήριο των ημερών μας. Θεωρούμε αυτή τη δική ξεκάρβαρα ως μια στιγμή πολιτικής, κοινωνικής και ταξικής αντιπαλότητας που υπερβαίνει φύσει και θέσει τις καθεστωτικές λογικές γύρω από την εννοχή και την αθωότητα των όσων κατηγορούμενων γι' αυτήν την υπόθεση. Διακρίνουμε σ' αυτή τη δική τις ολοκληρωτικές στρατηγικές κινήσεις του κράτους, τη διαφήμιση, την οργάνωση και την εφαρμογή ενός νέου δικαίου συστήματος. Ακριβώς επειδή δεν υπάρχει συνταξεία δεδικασμένο, που σημαίνει ότι δεν υπάρχουν και δικασμένοι πολιτικοί και κοινωνικοί χειρισμοί τέτοιων υποθέσεων, η δική αυτή συνιστά κομβικό σημείο επανοδιαμόρφωσης της συναινετικής στρατηγικής του καθεστώτος, της στρατηγικής της καταστολής και των διαώσεων. Εξ ου και "δική του αιώνια". Χωρίς τα βασικά δικαιώματα που αυτή η δημοκρατία επικαλείται συνήθως ως αδιαπραγμάτευτα συστατικά της, με την όμοιοση συγκρότηση του κατηγορητηρίου μέσα από πρωτοφανείς για τις αντοχές του δικονομικού συστήματος διαδικασίες, με παρεμπόδιση των κατηγορουμένων να υπερασπιστούν τους εαυτούς τους, με τη διαμόρφωση ενός κοινωνικού περβάλοντος της εκ των προτέρων εννοχής τους με την βοήθεια των μμε, όλα οδηγούν σε μια προσηματωμένη δικονομική διαδικασία προεπιλεγμένων ποινών.

Δεν πρόκειται, ωστόσο, ούτε για δημοκρατικό ελλείμμα ούτε για θεσμική εκτροπή του πολιτεύματος. Πρόκειται για έναν επαναπροσδιορισμό των δομών του εξουσιαστικού καθεστώτος σε σχέση με τον κοινωνικό και ταξικό ανταγωνισμό όπως αυτός διαμορφώνεται ή πρόκειται να διαμορφωθεί σύμφωνα με τις κυριαρχικές επιλογές. Η παραπέρα όξυνση των ανισοτήτων και των ανισοτήτων που είναι αδιαπραγμάτευτη από τη μεριά της κυριαρχίας δεν θα μπορούσε παρά να συνοδεύεται από όλα εκείνα τα μέτρα που θα καταστύλλουν κάθε εναντιωματική κίνηση.

έναν πόλεμος

ΕΦ' ὅλης της
-κυριαρχικής-
ύλης

Κράτη παρίες

Από το 1993 ο Ουίλιαμ Κόεν, υπουργός άμυνας επί Κλίντον, δήλωνε ότι οι ΗΠΑ είναι έτοιμες να επιβάλουν στρατιωτικά μονομερούς ενάντια στα κράτη παρίες (rogue states όπως είχαν ονομαστεί τότε τα κράτη που απείλυναν από τις επιταγές της νέας τάξης πραγμάτων, τα ίδια που επί Μπους Τζούνιορ μετονομάστηκαν states in concern-ανησυχία κράτη) κάθε φορά που θα κινδυνεύσουν τα ζωτικά τους συμφέροντα. Ως ζωτικά συμφέροντα όριζε την ανεμπόδιστη πρόσβαση στις μεγάλες σημασίες αγορές και στους ενεργειακούς και στρατηγικούς πόρους καθώς και σιδηρόοτι θα μπορούσε να οριστεί ως ζωτικό συμφέρον από μια αρμόδια αρχή των ΗΠΑ.

Οι κινήσεις των ΗΠΑ, λοιπόν, είχαν μια προδιαγεγραμμένη λογική στον τρόπο που αντιμετώπιζαν και αντιμετώπιζουν την επίθεση που δέχτηκαν την 11ης Σεπτεμβρίου του 2001. Δεν είναι τυχαίο ότι, ενώ τότε δεν επρόκειτο για επίθεση από κράτος παρία, κατέληξε να αντιμετωπίζεται ως τέτοια, επιγυμνάσοντας για το μέλλον τα ξεδίπλωμα ενός νέου από διανοητικά πολεμικά μέτωπα με μια σειρά "ανησυχών" κρατών, Αφγανιστάν, Ιράκ, Συρία, Ιράν κ.ο.κ. Ο ρηθικός μπορεί να προσδιορίζεται ως ασύμμετρη απειλή αλλά η ποικιλία των κυριαρχικών συμφερόντων και της εθνικιστικής ισχύος έχει τους λόγους της να επιμένει στη λογική της διαφορετικής "ασύμμετρίας".

Στην περίπτωση του Ιράκ, η λογική της ισχύος προκρίνεται σε σχέση με -ροζαμιωμένες στο παρελθόν- δυνατότητες πολιτικών και οργανωτικών παρεμβάσεων άλλου είδους για την ανατροπή ανεπιθύμητων κυβερνήσεων και την προώθηση των συμφερόντων των ΗΠΑ. Δεν είναι επί του παρόντος να παρουσιάζουμε ιστοβητικές εννοιολογικές δυνατότητες του αμερικανικού κράτους στον αντίποδα της επίλογής του πολέμου αλλά καταμετρώντας τις δυνατότητες του σε όλα τα επίπεδα καταλαβαίνουμε ότι δεν πρόκειται καθόλου για ιστοβητικές. Πρόκειται για "συγκρατημένη πολεμική βούληση με συγκατακείμενο προεγόμενο.

Επιστροφή στις ιμπεριαλιστικές μεθόδους

Όσον αφορά τις δυνάμεις και τις προοπτικές της αντιτρομοκρατικής διεθνούς δεν έχουμε παρά να τις αντιπαραβάλλουμε με τις συγκρατημένες επιλογές, όπως αυτές συντάσσονταν στο πλαίσιο της λεγόμενης παγκοσμιοποίησης. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες -και ιδιαίτερα μετά την κατάρευση του ανατολικού μπλοκ- είχε αρχίσει να διαμορφώνεται μια ενιαία μεταστροφή και μεταϊμπεριαλιστική γεωπολιτική και γεωστρατηγική συγκρότηση. Αυτό που προηγουμένως ήταν σύγκρουση ή ανταγωνισμός μεταξύ ιμπεριαλιστικών δυνάμεων άρχισε να υποκαθίσταται από την ιδέα μιας και μόνης δύναμης, η οποία θα "επικρατούσε" όλες τις προηγουμένες, θα τις δομεί με ενιαίο τρόπο και θα τις αντιμετωπίζει βάσει μιας κοινής έννοιας δικαίου. Για την πιο συγκρατημένη θεωρία γυρω από την Αυτοκρατορία (αυτή τη νέα δομή συγκρότησης της παγκόσμιας κυριαρχίας που θα συνέχει και τη διαδικασία της λεγόμενης παγκοσμιοποίησης), το σφετηριακό σημείο μελέτης της δεν είναι τίποιο ότι επιλέχθηκε να είναι μια νέα έννοια δικαίου, ή μάλλον μια νέα ερμηνεία της εξουσίας και ένας νέος σχεδιασμός της παραγωγής των κανόνων και των έννομων εργαλείων καταναγκασμού που διασφαλίζουν τη διεξήγηση τα συμβόλαια και επιλύουν τις συγκρούσεις. Και φυσικά, η νέα αυτή έννοια δικαίου δεν δημοσιολογείται στην προσπάθεια που να αφορά μόνο το διεθνές δίκαιο και τις διεθνείς σχέσεις αλλά και τις εξουσιαστικές σχέσεις στο εσωτερικό κάθε χώρας.

Αυτό που βλέπουμε όμως σήμερα, είναι ότι η ανεπίστρεπτη, αναπόφευκτη και γραμμική εξέλιξη του καπιταλισμού προς την λεγόμενη παγκοσμιοποίηση, η εγκαθίδρυση μιας αυτοκρατορικής δομής της παγκόσμιας ηγεμονίας με πολιτοπολιτικά διευθυντήρια εξουσίας στο εσωτερικό της αποδεικνύεται προβληματική από την ίδια την πραγματικότητα. Η στροφή προς τον εθνικισμό στο εσωτερικό των ΗΠΑ και στην παλιά κλασική ιμπεριαλιστική μέθοδο προς την απείθαρχη περιφύλαξη καταδεικνύει έναν αναχρονισμό και μια ασυνέχεια σε σχέση με τις περισσότερες σχετικές νέες θεωρίες

δικασίας δομικής ενοποίησης της κυριαρχίας. Παράλληλα, αυτή η εξέλιξη καταδεικνύει για μια ακόμη φορά και την ουσιαστική αστοχία στην σύνταξη μιας κάποιας νέας ιστορικής νομοτέλειας.

Όλοι πλέον αποδέχονται ότι βρισκόμαστε μπροστά σε μια ιμπεριαλιστική έκφραση της αμερικανικής κυριαρχίας, άσχετα με το αν κάποιοι θεωρούν ότι πρόκειται για ένα ποσογύρισμα μέσα και ενάντια στην Αυτοκρατορία συνδεδεμένο με παλιές μορφές εξουσίας, παλιές μεθόδους διοίκησης και μια ουσιαστική επινοήση της κυριαρχίας που αντιπροσωπεύει μια αντίθετη τάση αναφορικά με τους μοριακούς χαρακτήρες της αυτοκρατορικής πολιτικής που είχαν αναλύσει. Στο προκείμενο εκείνο που έχει τη μεγαλύτερη σημασία είναι η καθολική συμφωνία σε σχέση με τα χαρακτηριστικά της εξελισσόμενης διεθνούς "αντι"τρομοκρατικής εκστρατείας.

Συστημικοί παράγοντες δεν ήθελαν αυτόν τον πόλεμο...

Δεν είναι αίγιοφο το γεγονός ότι όλοι οι παράγοντες που συντάσσοντο το κρατικοκαπιταλιστικό πρόσταγμα συμφωνούσαν με τον πόλεμο. Υπάρχουν αναλύσεις αλλά και δεδομένα αντίστοιχων τακτικών του παρελθόντος που θέλουν τις αγορές να ανανεώνονται μετά από κάθε πόλεμο. Εκείνο όμως που φαίνεται να έχει σημασία τουλάχιστον για την βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη είναι το μέγεθος και ο χαρακτήρας ενός πολέμου. Υπάρχουν ήδη ισχυρές διαπιστώσεις: οι αγορές δεν θέλουν τον συγκατακείμενο πόλεμο (πρόκειται για έγκυρες διαπιστώσεις μόνο στο βαθμό που μπορούμε να μιλάμε για τις αγορές ως ενιαίο μέγεθος με συλλογικό συμφέρον). Όσον αφορά την αμερικανική οικονομία και τα μεγέθη της, αυτή θα μπορούσε να αναζωογονηθεί μόνο μέσα από έναν δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο κι όχι από μια αστυνομικού τύπου επιχείρηση ενάντια στο Ιράκ. Δεν πρόκειται να αποφευχθούν τόσο οι αρνητικές επιδράσεις στα αποθέματα των ΗΠΑ όσο και μια ανεπιθύμητη σύγκρουση στις αραβικές αγορές.

Μετά την κρίση της νέας οικονομίας έχει εκδηλωθεί μια ανάσπαση αυτού που ονομαζόταν τρίτη βιομηχανική επανάσταση. Αυτό έχει επιφέρει στη λογική της πολιτικής διαχείρισης του αμερικανικού κράτους και ειδικότερα, όσον αφορά την αντιμετώπιση από μεριάς της των στρατιωτικών πραγμάτων έχει δημιουργήσει μια νέα ανισορροπία στην πολιτική των εξοπλισμών (με επιστροφή σε εξοπλισμό παλιού τύπου) αλλά και στο στρατιωτικό δόγμα (εμμονή σε μαζικό πόλεμο) σε σχέση με τις επιλογές της δεκαετίας του '90 για τεχνολογικές καινοτομίες και ανάπτυξη ειδικών δυνάμεων με επιλεκτικές επιχειρήσεις. Αυτή η ανισορροπία εκφράζεται με τη δηλωμένη δυσφορία ολόκληρων τομέων του στρατιωτικού μηχανισμού απέναντι σε αυτόν τον πόλεμο.

...Και κάποιοι άλλοι δεν θα είχαν κανένα πρόβλημα

Το 1991 τα αμερικανικά στρατεύματα έφτασαν μέχρι τη Βαγδάτη και

πείλξαν να αποχωρήσουν προκρίνοντας την διατήρηση του καθεστώτος του Σαντάμ παρά μια ανεξέλεγκτη αστάθεια και ως συνέπεια μια παρατεταμένη κατοχή του Ιράκ. Σήμερα, οι ΗΠΑ φαίνονται να έχουν πάρει τις αποφάσεις τους σε μια διαφορετική κατεύθυνση. Με μια αποκαθήλωση του καθεστώτος στη Βαγδάτη και με την αντικατάσταση του από αμερικανόφιλους αχιρνάνθρωπους θα προκαλέσουν, συν τους άλλους, ένα αναμφισβήτητο άνοιγμα της τεράστιας αγοράς πετρελαίου. Αυτή η εξέλιξη υπόσχεται "χρυσές ευκαιρίες" για δεκάδες επιχειρήσεις, οι οποίες εμπλέκονται στην αγορά πετρελαίου από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ ως το Βιετνάμ, την Αλγερία και τη Ρωσία. Την ίδια στιγμή θα ενισχύσει το αντίπαλο δέος απέναντι στη μονοκρατορία της Σαουδικής Αραβίας. Η Σαουδική Αραβία είναι ο βασικότερος προμηθευτής των αμερικανικών εισαγωγών πετρελαίου που ξεπερνούν το 50% και πρέπει να υπάρχει μια εναλλακτική λύση απέναντι στην πολιτική αστάθεια που έχει προκληθεί στο πλουσιο εμάρτο από το φαινόμενο Μπιν Λάντεν.

Υπάρχουν, ωστόσο, και ενστάσεις σε σχέση με αυτά τα στοιχεία. Αφενός, πολύ πριν την 11η Σεπτεμβρίου οι ΗΠΑ είχαν αρχίσει να αποδεσμεύονται από την Σαουδική Αραβία εξασφαλίζοντας μεγάλο μερίδιο των ρωσικών πετρελαίων. Αφετέρου, υπολογίστηκε ότι περισσότερο θα κοστίζει για την αμερικανική κοινωνία η αγορά του πετρελαίου από το Ιράκ παρά η απραξη του με στρατιωτικές επιχειρήσεις και κατοχή. Οι ενστάσεις όμως αυτές δεν κάνουν τίποτε άλλο παρά να ενισχύουν την υπόθεση ότι ο πόλεμος γίνεται για συγκεκριμένα κυριαρχικά συμφέροντα που πόρρω απέχουν από την απλή λογική των κοινωνικών συμφερόντων.

Από τις συμμετρικές απειλές στις διακρατικές και τον εσωτερικό εχθρό

Διατυπώνουμε το προφανές: ότι το ρητορικό πέρασμα από τις συμμετρικές απειλές των διακρατικών συχρητισμών στις ασύμμετρες απειλές δεν εμποδίζει την κάθε είδους μεταξύ τους πραγματική πολεμική αντιπαράθεση στην πλάτη των εκμεταλλεζόμενων και καταπιεζόμενων του κόσμου. Ο αυθαίρετος και αναπόδευκτος τρόπος με τον οποίο ανάγονται οι ασύμμετρες απειλές σε συμμετρικές ("η Αλ Κάντα δεν μπορεί να υπάρχει χωρίς τη στήριξη κρατών") και αντιμετωπίζονται ως τέτοιες, αποκαλύπτει για μια ακόμη φορά, πίσω από τα ηλίθια προσχήματα, την αδιαπραγμάτευτη κίνηση των κυρίαρχων - κάθε κλίμακας ισχύος - να αποφασίζουν για την ζωή και το θάνατο ολόκληρων λαών στο πλαίσιο του παραδοσιακού εθνοκρατικού κώδικα.

Ο πόλεμος αυτός, πέρα από τις ιδιαιτερότητες που έχουν αναφερθεί, δεν θα μπορούσε να μην περιέχει όλα τα συστατικά ισχύος που μπορούν να παραταχθούν από μια παγκόσμια κυριαρχική δύναμη, ανεξάρτητα από το βαθμό πρόκρισης τους. Μπορεί να ξεδιπλώνεται μια ιμπεριαλιστικού τύπου επίθεση σε μια τρίτοκοσμική χώρα αλλά αυτό δεν σημαίνει ότι δεν εκφράζεται μια συγκεκριμένη λογική επιχείρησης αστυνομικού χαρακτήρα. Πρόκειται για προληπτική επέμβαση στο πλαίσιο της αντιτρομοκρατικής διεθνούς εκστρατείας που δεν απευθύνεται μόνο σε ένα κράτος-παρία αλλά φτάνει μέχρι και στους εσωτερικούς εχθρούς των δικαίων κρατών. Υπάρχει μια ευθεία αναλογία συσχέτισης των γεγονότων από τον επερχόμενο πόλεμο στο Ιράκ μέχρι τις διαδραματιζόμενες "αντι"τρομοκρατικές διώξεις τους τελευταίους μήνες στις δικτατικές χώρες. Όχι τόσο στα γεγονότα αυτά καθαυτά αλλά στα ίδια τους τα σημαίνοντα: ο τρόπος με τον οποίο λειτουργούν οι κυριαρχικοί μηχανισμοί εισάγει συγκεκριμένα κοινωνικά και πολιτικά χαρακτηριστικά ελέγχου και καταστολής.

Το δίκαιο, είτε διεθνές είτε εσωτερικό για κάθε κράτος, συνδιαλέγεται όπως ποτέ ίσως άλλοτε στην Ιστορία με τα όρια της κοινο-

νικής συναίνεσης και νομιμοποίησης της εξουσίας. Δομημένο στο πλαίσιο των δημοκρατικών καθεστώτων που εργαλούν τους πολίτες στην αντιμετώπιση των πολιτικών τους ελλειμμάτων ενώ ταυτόχρονα επιφυλάσσουν μεσαιωνική αντιμετώπιση για όσους δεν επιδέχονται τα όρια αυτής της έγκλησης, δεν θα μπορούσε παρά να κινείται ανάμεσα στον ορθολογισμό και την αυθαιρεσία. Έτσι, παράλληλα με την διαφήμιση της κοινωνίας των πολιτών νομιμοποιούνται και τα Γκουαντανάμο.

Αντιπολεμική δράση και κίνημα ενάντια στην "παγκοσμιοποίηση"

Η κατάρρευση των εθνοκρατικών προβόλων των κοινωνικών αντιστάσεων τη δεκαετία του '80, αποσυργέντως τις δυναμικές των ιδίων των αντιστάσεων που άνοιξαν φηγάκια και ασυντόνιστα κοινωνικές, πολιτικές, ηθικές αλλά και θερηκευτικού περμεχομένου στοχεύσεις. Κινήματα, ομάδες και άτομα σήμερα, βρίσκονται στο στόχαστρο της απανταχού κρατικοκαπιταλιστικής κυριαρχίας στην προσπάθεια της να περιορίσει και να εξοντώσει το επικίνδυνο χάος αυτών των δυναμικών.

Αν όμως, η κυριαρχία, όλο αυτό το φάσμα των αντιδράσεων στις επιλογές της, δείχνει να το αντιλαμβάνεται μέσα από την ομοιογένεια του κινδύνου που της προκαλεί, αυτό δεν σημαίνει ότι και το ίδιο αυτό το φάσμα αντιλαμβάνεται τον εαυτό του με αυτόν τον τρόπο. Ο θερηκευτικός σκοταδισμός, ο αναβιωμένος σταλινισμός αλλά και το μπλοκ της σοσιαλδημοκρατικής διαχείρισης/εξηλιανσης του καπιταλισμού βρίσκονται ήδη εμφανώς-αλλά έτσι κι αλλιώς εδώ και καιρό από θέση -σε οξεία αντιπαράθεση με τις ριζοσπαστικές/ανατρεπτικές κοινωνικές δυνάμεις.

Ένα σημείο από το οποίο μπορούμε να κατανοήσουμε την διάσταση δυναμικών και προοπτικών είναι και ο τρόπος με τον οποίο προβάλλεται ο πόλεμος από τις μηχανές του θεάματος. Η σημαντι-

κότητα, οι εξελίξεις αλλά και προφανώς η επερχόμενη διεξαγωγή του συγκεκριμένου πολέμου (τοποθετώντας την εικόνα της τέλει οργάνωσης του φόβου αλλά και της εκδήλωσης της θανάσιμης επιθετικότητας του πιο δυνατού μπλοκ της ηγεμονίας μέσα σε κάθε στίτη και σε όλον τον κόσμο) επέτρεψε μιαν ακόμη οργανωμένη απάντηση από μεριάς της παγκοσμιοποιημένης αντίστασης. Έθεσε όμως, ταυτόχρονα και ένα ζήτημα όσον αφορά την επιλεκτικότητα αυτής της παγκοσμιοποιημένης αντίστασης: η ανισορροπία αντιστοιχιών απαντήσεων σε πολέμους που βρίσκονται εδώ και καιρό σε εξέλιξη δεν είναι το αποτέλεσμα της ανισορροπίας αντιστοιχίας πληροφόρησης αλλά το αποτέλεσμα μιας αντιστοιχίας επιλεκτικότητας βολικής για τους πολιτικούς χειρισμούς βασικών συστημάτων του "κινήματος".

Ακόμη παραπέρα, είναι δεδομένο ότι η κυριαρχία αντιλαμβάνεται τις επιθέσεις της σε κράτη-παρίας αλλά και την καθιέρωση, την καταστολή και τον έλεγχο των εσωτερικών εχθρών μέσα στο ίδιο πλαίσιο της αντιτρομοκρατικής εκστρατείας. Οι δυνάμεις "της

καλής διαχείρισης του καπιταλισμού", "των προτάσεων κι όχι της στείρας άρνησης" αποδέχονται αυτή την πολυδιάστατη επιθετική κρατική τρομοκρατία, την συμπαράταξη των δυνάμεων έλεγχου και καταστολής με τα συμφέροντα των κυρίαρχων τάξεων, όχι στο πλαίσιο ενός διαρκούς καθημερινού ταξικού και κοινωνικού πολέμου αλλά σε μια πολιτική συνδιαλλαγής. Το πεδίο όπου όλα διακινούνται δεν είναι η όξυνση των αντιθέσεων αλλά η αναγκαιότητα της συγκρότησης "έγκυρων" διαμεσολαβητικών μηχανισμών.

Αυτή η ποιότητα διαχωρισμού του ταξικού/κοινωνικού πολέμου από τις εξελισσόμενες διακρατικές "διευθετήσεις" επιτρέπει στον ρεφορμισμό έναν αντιπολεμικό λόγο που μεταμορφώνει την *διαλλακτικότητα* του στο επίπεδο του καθημερινού κοινωνικού και ταξικού ανταγωνισμού σε *επιθετική αδιαλλαξία* με αντιμπερριαλιστικούς στόχους.

Στην Ελλάδα

Δεν υπάρχουν ειρηνόφιλα και φιλαπόλεμα κράτη. Αυτά τα επίθετα δεν έχουν σχέση με τον προσδιορισμό της κρατικής φιλοσοφίας που αναγνωρίζει απλά και μόνο τα συμφέροντα που έχουν να κάνουν με την ισχύ του κρατικού μηχανισμού και τη διατήρηση της μέσα στην εκάστοτε συγκυρία. Η στάση του ελληνικού κράτους υπαγορεύεται αφενός μεν από τα όρια της ισχύος του μέσα στην σχετική παγκόσμια ιεραρχία και αφετέρου από τα όρια αντοχής της εσωτερικής συνοχής της ελληνικής κοινωνίας. Έτσι, οι υπουργοί της κυβέρνησης συμμετέχουν σε αντιπολεμικές διαδηλώσεις την ίδια στιγμή που υπογράφουν την παροχή διευκολύνσεων στις στρατιωτικές επιχειρήσεις του επιτιθέμενου ηγεμονικού σχηματισμού. Αν όμως δημιουργούνται αντιπαράθεσεις στην διαδικασία διεύθεσης της νομιμοποίησης αυτού του πολέμου, αντιπαράθεσεις στις οποίες προβάλλονται άμεσα τα διαφορετικά κυρίαρχα συμφέροντα, αυτό δεν συμβαίνει στον ενιαίο τρόπο με τον οποίο το κάθε κράτος αντιμετωπίζει τον εσωτερικό του εχθρό. Οι πληροφορίες, ο έλεγχος και η καταστολή αποκτούν ένα κοινό κώδικα κι μια διεθνή δικτύωση που δεν έχει να ζητήσει τίποτε από την τέλεια δικτύωση των αγορών. Η "αντι"τρομοκρατική εκστρατεία του ελληνικού κράτους τους τελευταίους μήνες ευθυγραμμίζεται με τους διεθνείς "αντι"τρομοκρατικούς κώδικες (σε βαθμό προβληματικής υπερβολής σε σχέση με τα δεδομένα της ελληνικής κοινωνίας) και φυσικά επικροτείται από το μπλοκ της απανταχού κρατικοκαπιταλιστικής διαχείρισης.

Η διαχωρισμένη προσέγγιση που εισάγεται από την αριστερή διαμεσολάβηση σε σχέση με την "αντι"τρομοκρατική εκστρατεία τους ελληνικού κράτους τους τελευταίους μήνες και την διεθνή "αντι"τρομοκρατική διεθνή, επιβεβαιώνει τον καινούργιο της ρόλο. Κάθε πολιτική συμπεριφορά που ξεφεύγει από τα όρια των κομματικών ή διακομματικών σχεδιασμών (τα οποία έχουν προσδιοριστεί στη νέα εκσυγχρονισμένη θεσμική βάση της αστικής δημοκρατίας) παραπέμπεται πλέον απειθείας στο πλαίσιο του ποινικού κώδικα. Έτσι, τα αριστερά κόμματα σε συνδιαλλαγή με την πολιτική διαχείριση, είναι αυτά που μέσα σε κάθε συγκυρία θα "θεσμίζουν" τα όρια της πολιτικής παραβατικότητας κι όχι οι δυναμικές που θα αναπτύσσονται μέσα από τους ενδεχόμενους ανθόρμητους κι ασηδημένους ταξικούς και κοινωνικούς αγώνες. Τα κόμματα, στο βαθμό που δεν γίνονται νομοθέτες της αστικής δημοκρατίας, συνεισφέρουν τα μέγιστα στην περιστολή της έννοιας της πολιτικής δράσης.

Ο χαρακτήρας των ταξικών και κοινωνικών αντιθέσεων χάνεται για μια ακόμη φορά μέσα σε έναν διαταξικό αντιπολεμικό ανθρωπισμό που αντιπαράσσεται στην κακή αμερική. Η πολιτική και κοινωνική διαμεσολάβηση καθάρεται ως μάντις μεταβίβασης του κυρίαρχου λόγου με μια εκ του ασφαλούς, εύκολη και άσφαιρη μαχητική οητορεία.

Συμπέρασμα

Αυτοί που θέλουν να αντισταθούν δεν πρέπει να χάνουν ούτε στιγμή τον εχθρό από τα μάτια τους. Εχθρός της κοινωνικής απειλευθέρωσης δεν είναι μόνο αυτός που τη σημαδεύει με τα φονικά του όπλα αλλά και αυτός που φροντίζει να τη βάλει στο στόχαστρό τους.

ΣΟΚ και ΔΕΟΣ;

Χρήσιμα συμπεράσματα από τις αντιθέσεις του συστήματος

1) Αυτή τη φορά η επίθεση της Αυτοκρατορίας και των συμμάχων της πήρε τον τίτλο «σόκ και δέος». Ένας τίτλος που χρησιμοποιήθηκε ευρέως από πολιτικούς αναλυτές, δημοσιογράφους και κάθε «ειδικό», κοντά και μακριά από τα πεδία των πολεμικών επιχειρήσεων. Ένας τίτλος που πολύ εύκολα επίσης οικειοποιήθηκε από εμπόρους, διαμεσολαβητές, καλλιτέχνες. Ένας τίτλος που ταυτόχρονα έχανε πολύ εύκολα την πραγματική του διάσταση, αυτήν του ανελέητου κυνηγιού στους δρόμους και στα περίχωρα της Βασόρας και της Βαγδάτης, των διαμελισμένων πτωμάτων, του καθημερινού τρόμου από τους ήχους των σειρήνων και τις εκρήξεις των βομβών.

Αν ξεκινήσουμε από τη χρήση της φράσης «σόκ και δέος» στην τηλεόραση, θα συμπεράνουμε ότι αυτή κυριάρχησε όλες τις ημέρες αυτού του πολέμου, ως λεζάντα κάτω και πάνω από τις ζωντανές ή μη εικόνες από το Ιράκ. Το αίσθημα που επιχειρούσαν να μεταφέρουν παρουσιαστές, ανταποκριτές και σκηνοθέτες ήταν ένα αίσθημα φόβου, πανικού, σοκ, δέος. Και φυσικά γνώριζαν πολύ καλά ότι ένας πόλεμος ακριβοπυλάει από την στιγμή που επιλέγεται να προβληθεί, αφού είναι κάτι σαν ζωντανή ή τουλάχιστον φρέσκια πολεμική ταινία.

Το κοινό από την άλλη, προσαρμόσε στην καθημερινότητά του κάποιες άρες τηλεοπτικού πολέμου. Οι εικόνες μοιραία προκαλούσαν αγανάκτηση, θυμό, οργή, απέχθεια. Ως εκεί όμως! Γιατί μετά από ένα διαφημιστικό διάλειμμα, θα ακολουθούσε ένα «ψυχαγωγικό» πρόγραμμα, ένας ποδοσφαιρικός αγώνας, ένα ριάλιτι, ένα σίριαλ ή μία εκπομπή μόδας. Οι εικόνες του πολέμου και οι κραυγές δυσάρεσκαις των παρουσιαστών τους, ενσωματώθηκαν στο τηλεοπτικό πρόγραμμα, αναπαράγοντας όλους τους θεματικούς κώδικες. Ο πόλεμος, πέρα ίσως των πρώτων ημερών που προκάλεσαν κάποιες αυθεντικές αντιδράσεις, έγινε κομμάτι της καθημερινότητας όλων των τηλεθεατών. Η φρίκη και η εξοργισή για τις δολοφονίες στο Ιράκ εκτονώνονταν άμεσα από το ίδιο το μέσο, από την ίδια την φιλοσοφία του θεάματος. Και η τηλεόραση, ο κύριος μηχανισμός «επικοινωνίας» στις ημέρες μας δεν θα μπορούσε να λειτουργήσει αλλιώς τις ημέρες του πολέμου: από την μια να αφαιρείσει δηλαδή από τον κόσμο την δυνατότητα να επικοινωνήσει και να οργανώσει τις αντιπολεμικές του δράσεις από μόνος του και από την άλλη να αντικαταστήσει την επικοινωνία των ανθρώπων με την επικοινωνία μέσω των εικόνων κατευθύνοντάς την - με χειραγωγικές προτροπές - σε φιλειρηνικές διαδηλώσεις, αναμμένα φώτα και λευκές σημαίες στα μπάλκονια.

2) Για όσους άκουσαν τις προτροπές των τηλεπαρουσιαστών και των κομματικών-συνδικαλιστικών φορέων "να βγούμε στους δρόμους τις ημέρες του πολέμου", μάλλον κατέβηκαν στους δρόμους για να ενισχύσουν τις προτροπές και τα συμφέροντα όλων αυτών των διαμεσολαβητικών μηχανισμών. Οι προτροπές για ειρηνικές πορείες και για εναντίωση στην "κακιά Αμερική" αόριστα, ηγεμόνευσαν το αντιπολεμικό αίσθημα των διαδηλωτών. Στον αντίποδα όμως, η παρουσίαση της Ελλάδας και του ελληνικού κράτους ως ειρηνόφιλου αποδείχτηκε ψέμα. Το γεγονός ότι η ίδια η δομή όλων των κρατών και άρα και του ελληνικού είναι εξουσιαστική (και συνεπώς πολεμικά εχθρική σε ό,τι εναντιώνεται στις προταγές του), αποδείχτηκε στην πράξη αφενός με την έμπρακτη συμμετοχή της Ελλάδας στον πόλεμο, την πλήρη λειτουργία της βάσης της Σούδας για την υλοποίηση των πολεμικών επιχειρήσεων και την αποστολή ελληνικών πολεμικών πλοίων στον Περσικό, και αφετέρου με την ασφυκτικά-προκλητική παρουσία της αστυνομίας σε όλες τις διαδηλώσεις και με τις επιθέσεις της με χημικά προς τον όγκο των πορειών.

Τέρα όμως από την επίσημη κρατική καταστολή, το αντιπολεμικό αίσθημα στους δρόμους χειραγωγήθηκε και από όλους αυτούς τους κομματικούς ηγέτες που επιδίωκαν να αντιλήθουν και την ανάλογη πολιτική υπεραξία από το σύνολο των κινητοποιήσεων. Χιλιάδες μαθητές παντρώθηκαν είτε κάτω από την μόδα των διαφόρων φόρουμ ειρήνης είτε πολλές φορές από τους ίδιους τους καθηγητές-διευθυντές που τους κατέβασαν στο δρόμο. Τα διάφορα χάπενινγκ και οι μουσικές πορείες προς την αμερικανική πρεσβεία, και σε αυτήν την περίπτωση, λειτουργήσαν εκτονωτικά προς το αίσθημα οργής που προκαλούσε ο πόλεμος. Το γεγονός ότι το μικρόφωνο στην μεγαλύτερη αντιπολεμική συγκέντρωση και την ορεία στο Σύνταγμα δόθηκε -από τους συνδικαλιστές της ΓΣΕΕ και της ΑΔΕΔΥ- ελεύθερα σε οποιονδήποτε μαθητή ήθελε να εκφωνήσει κάτι, δεν καταργεί αυτούς που το πρόσφεραν και κάτω από ποια φιλοσοφία το πρόσφεραν. Να επιχειρήσουν να ενσωματώσουν στους μαθητές ένα ειρηνιστικό πνεύμα και συνεπώς να κατευθύνουν και να περιορίσουν τις αντιπολεμικές δράσεις μέχρι τα όρια που επιθυμεί και προστατεύει η κυριαρχία.

3) Την ίδια χρονική περίοδο που σε όλον τον κόσμο και στην Ελλάδα επικρατούσε ένα διάχυτο αντιπολεμικό κλίμα, την ίδια χρονική περίοδο οι βιτρίνες των περισσότερων καταστημάτων και οι κάθε λογής παρουσιάσεις μόδας κυριαρχούνταν από μιλιταριστικά χαρακτηριστικά. Ο πόλεμος φαίνεται πούλαει παντού. Πώς όμως κανείς να εξηγήσει τα προτάγματα ειρήνης δίπλα στην κακή μόδα; Πώς επιπλέον κανείς να εξηγήσει τα αντιπολεμικά αυτοκόλλητα που ήταν κολλημένα πάνω στις στολές των μαθητών που παρέλασαν την 25η Μαρτίου εν καιρώ πολέμου; Η εξουσία φαίνεται ότι πάντα έχει τρόπους να ελέγχει τα αντιπολεμικά αισθήματα και να καταγράφει τα όρια των αντιπολεμικών αυτών αισθημάτων έτσι ώστε να μην απειλούνται οι ίδιες οι δομές της εξουσίας. Έτσι οι μαθητές μπορούσαν για παράδειγμα να καθαριούνται τον στρατό του Μπους αλλά ταυτόχρονα πρέπει να σέβονται και να ετοιμάζονται για τον κακό εκβιασμό της στρατεύσεώς τους στους εθνικούς στρατούς.

Ένα αντιπολεμικό κίνημα ενάντια σε όλους τους στρατούς, τα κράτη και τις πατριδες, ανθόρμητο και αδιόλλακτο, χωρίς διαμεσολαβητές και χειραγωγούς, ένα αντιπολεμικό κίνημα που θα ξέφυγε από τις ανάδυνες κατευθύνσεις που του προσέδιδε πάντα η εξουσία και θα είχε ως στόχο τις ίδιες τις δομές της εξουσίας, είναι σίγουρο ότι θα ήταν ο φόβος των κυριάρχων.

Οι "έξυπνες βόμβες" της Κορίνθου

Βαγδάτη, 3 Απριλίου 2003. 14η ημέρα του πολέμου. Εκρήξεις, μάκες, συντρίμια, πτώματα παντού. Κορίνθος, 3 Απριλίου 2003. Εκρήξη φιάλης αετιλίνης κατά τη διαδικασία συγκόλλησης σωλήνων σε εργοστάσιο της «Σωληνοουργίας Κορίνθου», 6 εργάτες νεκροί και 3 τραυματίες.

Οι εικόνες από την Κορίνθο μοιραία δημιουργήσαν την αίσθηση ότι προστέθηκε ένα νέο μέτωπο, αυτήν τη φορά όμως κάπου πιο κοντά μας. Από τη μια το αφεντικά, το κράτος, οι χειραγωγικοί μηχανισμοί και από την άλλη οι υπήκοοι, ο θάνατος. Από τη μια ένας ολοκληρωμένος πολιτισμός εκμετάλλευσης, καταπίεσης, διαμεσολάβησης και από την άλλη οι «παράπλευρες απώλειες» αυτού του πολιτισμού.

Για την «Σωληνοουργία Κορίνθου», οι 6 νεκροί εργάτες θα καταγραφούν με περίσσιο θράσος ως «κόστος παραγωγής». Αλλάστε δεν είναι ούτε το πρώτο ούτε το τελευταίο «εργατικό ατύχημα» που συνέβηκε στις εγκαταστάσεις της. Σε διάστημα 3 χρόνων, 18 ήταν τα «εργατικά ατυχήματα» και κάποιες χιλιάδες ευρώ τα πρόστιμα που πλήρωσε για τις συνθήκες εργασίας. Κόστος μηδονικό αν υπολογίσει κανείς αφενός τα τεράστια κέρδη που σημειώνει ως μια από τις μεγαλύτερες εξαγωγικές επιχειρήσεις στην Ελλάδα, με αγορές στην Λατινική Αμερική, την Β.

Αφρική, τα Βαλκάνια και την Ασία και αφετέρου τα τεχνάσματα στην οργάνωση της παραγωγής (ασασκόληση ανειδίκευτων εργατών σε θέσεις ειδικευμένων, εκτέλεση επικίνδυνων εργασιών χωρίς μέτρα ασφαλείας και κοντά σε χώρους όπου εκτελούνται όλες οι υπόλοιπες εργασίες, δυνατότητα μεταφοράς της συνολικής παραγωγής σε άλλες μονάδες όταν σε κάποια παρουσιαστεί προσωρινή διακοπή της λειτουργίας της λόγω π.χ. βλαβών ή εργατικού ατυχήματος, ανέγερση μονάδων παραγωγής σε γεωγραφικά σημεία τα οποία συντελούν στη μείωση των εξόδων μεταφοράς των πρώτων υλών και του τελικού προϊόντος, διεύρυνση του οχταήρου, κ.ά.). Και αν η εταιρία «Σωληνοουργία Κορίνθου» (ακόμα και μετά την σφαγή στις εγκαταστάσεις της) προσπαθεί να διαφημίσει τους στόχους της ως εξής: «Μέσα στα επόμενα χρόνια στόχος της εταιρίας μας είναι να διατηρήσουμε την φιλοσοφία μας και από παγκόσμιος παίκτης να γίνουμε ένας καταξιωμένος ηγέτης μεταξύ των κατασκευαστών σωλήνων παγκοσμίως», το σίγουρο είναι ότι η «φιλοσοφία» αυτή απορρέει από τη γενικότερη εντατικοποίηση της εκμετάλλευσης στους χώρους εργασίας, από τη γενικότερη δηλαδή επίθεση των αφεντικών στους μισθιατούς σκλάβους.

Για το ελληνικό κράτος, το μέτωπο της Κορίνθου θα αποτελέσει ένα ακόμη πεδίο μετάθεσης και άρνησης ευθυνών. Ξεκινώντας από τις κρατικές επικροτήσεις προς την «Σωληνοουργία Κορίνθου» και την ένταξη της τελευταίας στον αναπιεζακό νόμο του 1998 - εξαιτίας της αναγκαιότητας για επέκταση της ελληνικής οικονομίας στα Βαλκάνια και την Ευρασία (κυρίως στη Γεωργία) αλλά και την Ασία (Ιράν) μέσω της προώθησης σωλήνων για την κατασκευή αγωγών πετρελαίου και φυσικού αερίου - φτάνουμε σήμερα στις αναφορές από τους κρατικούς ελεγκτικούς μηχανισμούς (Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας κ.ά.) περί «πλημμελής έλλειψης μέτρων ασφαλείας». Ξεκινώντας από το νομοσχέδιο που ψηφίστηκε τις ίδιες μέρες του μακελειού στην Κορίνθο, το οποίο καθιερώνει ως υπεύθυνο ασφαλείας στους χώρους εργασίας τον ίδιο τον εργοδότη(!), μέχρι τα πρόσφατα νομοσχέδια για το εργασιακό και το ασφαλιστικό που αυσιαστικά νομιμοποιούν τα ασφικτικά σχέδια των αφεντικών και προαναγγέλλουν τον θάνατο στους εργασιακούς

χώρους, φτάνουμε σήμερα στην παραπομπή (με πλημμεληματικές και όχι φυσικά κακουργηματικές ευθύνες) των ιδιοκτητών της «Σωληνοουργίας Κορίνθου» από τους δικαστικούς μηχανισμούς. Και δεν είναι καθόλου τυχαίο στο σημείο αυτό ότι η παραπομπή αυτή στα δικαστήρια Κορίνθου έγινε την ώρα της κηδείας των 6 δολοφονημένων εργατών έτσι ώστε να αποφευχθούν οι πρώτες αυθόρμητες συγκεντρώσεις των εργατών έξω από τα δικαστήρια, στο σημείο δηλαδή όπου θα περνούσαν τα αφεντικά της ανθρωποσφαγής. Όπως επίσης δεν είναι τυχαίο ότι κανένας αφεντικό και κανένας κρατικός φορέας μέχρι τώρα δεν πλήρωσε για τα χιλιάδες «εργατικά ατυχήματα» της ελληνικής δημοκρατίας και κανένας από αυτούς δεν απολογήθηκε για τους νεκρούς αυτών των ατυχημάτων που αντιστοιχούν σε έναν νεκρό κάθε 72 ώρες. Και εδώ φυσικά πρόκειται και πάλι για μια θεομισμένη αποξίωση της ανθρωπίνης ζωής: «παράπλευρες απώλειες» στη μισθωτή σκλαβιά.

Για τους μηχανισμούς διαμεσολάβησης, το αίμα στην Κορίνθο λειτουργήσε σαν τη λεία των αρπακτικών. Αμέσως μετά την έκρηξη, συνδικαλιστικοί και κομματικοί παράγοντες, τοπικοί φορείς και ντόπιοι άρχοντες, μύρισαν τον θάνατο και πήλσισσαν για να τον εκμεταλλευτούν παρουσιάζοντας ένα δίδυμο αγωνιστικό και μαχητικό προφίλ, ο καθένας φυσικά για τα πολιτικά και κομματικά συμφέροντά του. Η όντως υπερωχία από τέτοια γεγονότα εξάλλου είναι και η ίδια η ζωή τους. Και φυσικά η καθιερωμένη σύσφαση καταδίκη του γεγονότος και κήρυξη μιας 24ωρης απεργίας από τους ντόπιους συνδικαλιστές την επόμενη του «ατυχήματος», δεν μπορεί παρά να αποδεικνύει τον εκτονωτικό ρόλο όλων αυτών των χειραγωγικών μηχανισμών. Την ίδια στιγμή μάλιστα που οι συναδέλφοι των νεκρών εργατών και οι συγγενείς τους αναζητούσαν τους δολοφόνους που εκείνη την στιγμή κρέβονταν, τα ίδια τα αφεντικά της εταιρίας

Όσο για τα ΜΜΕ, αυτά πέρα από τις πρώτες «θεματικές εικόνες» και τις μονόστιχες αναφορές, ακολούθησαν την πάγια τακτική τους: την αποσιώπηση και απόκρυψη του ζητήματος και των βαθύτερων αιτιών του σε μια χρονική περίοδο μάλιστα που καθημερινά προσκαλούσαν τον κόσμο να διαδηλώνει (ειρηνικά βέβαια!) ενάντια στον άλλον πόλεμο, αυτόν στο Ιράκ.

Για τους συναδέλφους των νεκρών εργατών και για όσους βιώνουν το «ατύχημα» της Κορίνθου ως μια πτυχή της δικιάς τους καθημερινότητας, παραμένει αναπάντητο το γεγονός. Ένα γεγονός που θα απαντηθεί πραγματικά μόνο όταν αποιναχθεί το αίσθημα της μοιρολατρίας, μόνο όταν πάψει να επικρατεί η συνθήκη της εξατομικεύσης και εξοστρακισμού οι διαμεσολαβητικοί μηχανισμοί, μόνο όταν οι ίδιοι οι εργάτες πάρουν τις απαντήσεις στα χέρια τους. Και τότε οι δολοφόνοι δεν θα είναι καθόλου μακριά και δεν θα μπορούν να κρυφτούν πουθενά...

ΕΝΘΕΣΤΟ

"Το μάτι του αυτοκράτορα θα μπορεί να φτάνει μέχρι τις πιο σκοτεινές γωνιές της επικράτειας..."
παρουσίαση του νέου ποινικού κώδικα από τον νομικό και πολιτικό Jean-Baptiste Treillard (1810)

ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑ ΤΟΥ ΣΤΑΝΦΟΡΝΤ

η προσομοίωση μιας φυλακής

Ασφάλεια και φόβος. Οι χιλιεπιωμένες αυτές έννοιες μόνο απλά προσχήματα δεν είναι ενός "νεόκοπου" ρητορικού και κυριαρχικού οικοδομήματος. Είναι αμφίβοις πολλαπλάσιες των δομών της γενικευμένης κοινωνικής επιτήρησης και εκθειάρχησης. Το "αίτημα της ασφάλειας" μέσα από τους μύριους "αναχρονισμούς" και "αγκυλώσεις" του, αποτελεί όχι μόνο ένα δυναμικό ιδεολόγημα, αλλά τον ίδιο τον χώρο και χρόνο που τοποθετεί ολόκληρα κοινωνικά κομμάτια στο κέντρο των τμηματικών μηχανισμών. Που οριοθετεί και κρίνει με καθημερινά αυτονόμια, με τρόπους αισθητούς και ωμούς ή ανεπαίσθητους το πέρασμα από την πειθαρχία στην παρέκλιση. Οριοθετεί τον ίδιο το Νόμο και την κοινωνική συνείδηση.

Το πείραμα του Στάνφορντ που έλαβε μέρος το καλοκαίρι του 1971, κρίνοντας το εκ του αποτελέσμάτος του, ξεφεύγει κατά πολύ από τον χαρακτηρισμό του, ως ενός απλού πειράματος κοινωνικής ψυχολογίας για τον εγκλεισμό. Οι επόμενες σελίδες που ακολουθούν, αποτελούν μια συνοπτική καθημερινή καταγραφή του πειράματος από τον εμπνευστή του (και "Διευθυντή" της προσομοιωμένης φυλακής του πανεπιστημίου του Στάνφορντ) καθηγητή Zimbardo.

Ελάχιστα μας ενδιαφέρει η ανάλυσή του και τα συμπεράσματά του, με τη δομή της σκέψης του να τρεκλίζει ανάμεσα στον κοντόφθαλμο ακαδημαϊσμό, τον ανθρωπισμό, τη θεολογία και τον ακατάσχετο δομικισμό (με την έννοια που αντιλαμβάνεται την "ανθρώπινη φύση" των πειραματόζωνών του, ως νομοτελειακά προσαρμόσιμη και αφομοίσιμη από τη δύναμη των μηχανισμών). Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι βρισκόμαστε κι ο ίδιος μπροστά σε πρωτόγνωρες καταστάσεις, παροδέχεται τις αδυναμίες του, αυτοκριτικάρεται για το ρόλο του και τη σπουδή του στον εφιάλτη που δημιούργησε, αναθεματίζει την ανικανότητά του να προβλέψει αυτό που συνέβη κατά τη διάρκεια του πειράματος στο υπόγειο του πανεπιστημίου. Κι ακόλουθα, δεν είναι τυχαίο ότι προσπαθεί να χωρέσει την συνθετότητα ενός συγκεκριμένου θεσμού-μηχανισμού (έστω και προσομοιωμένου) όπως αυτή των φυλακών και του εγκλεισμού, με φτωχά πολλές φορές αναλυτικά εργαλεία και μονόπλευρους ψυχολογισμούς (που ενώνουν τους δεσμοφυλάκες και τους κρατούμενους σε ένα κοινό πλαίσιο, έρμαια ενός αυτοματισμού που καταργεί κάθε διαλεκτική, που λειαίνει το ρόλο και τις ευθύνες του καθενός στην παραγωγή και αναπαραγωγή των προσακτικών).

Ο εγκλεισμός έχει στηθεί πάνω σε μια ενιαία ηθική και τμηματική φιλοσοφία που διέπει κάθε θεσμό, κάθε πτυχή της καθημερινότητας. Η φύση του εξακολουθεί να αποτελεί έναν κατεξοχόν "αναχρονισμό", γιατί ακριβώς η ωμότητά του δεν τον καθιστά ικανό στο να ανακαλύψει εκείνη την ευελιξία που διέπει άλλους "σφραγισμούς", είτε λέγονται παιδαγωγικοί, ηθικοί ή εργασιακοί ή ψυχιατρικοί είτε ακόμη διαχείριση ανθρώπων και ομογενοποίηση μέσω του θεάματος. Η φυλακή συνεχίζει να είναι ο συμπυκνωτής και επιταχυντής των κυρίαρχων νοημάτων.

Κι αυτό ακριβώς είναι το στοιχείο που όπλισε τις συμπεριφορές όλων των συμμετεχόντων στο συγκεκριμένο πείραμα στο να λειτουργήσουν με τον τρόπο που λειτουργήσαν. Οι λίγες μέρες του πειράματος είναι μάλλον η απόδειξη μιας εφιαλτικής, κλιμακωτής και ολοκληρωτικής κατάδοσης στην έννοια του Κανόνα. Η φυσικότητα που ο καθένας ντύθηκε κι αφομοίωσε το ρόλο του είτε ως πρόθυμος δήμες είτε ως πρόθυμο θύμα, δεν έχει να κάνει απλά με την σκληρότητα μιας τέτοιας πειθαρχικής μηχανής ή με την έτσι κι αλλιώς αδυναμία συνδιαλλαγής με αυτήν. Αλλά περισσότερο με τον τρόπο που ουσιαστικά αποδέχεται και ενσωματώνει ο καθένας τη "φυσικότητα" του Νόμου με την ευρύτερη έννοια. Αν λοιπόν δυο αιώνες πριν ο ποινικός κώδικας ήταν το μεγάλο μάτι του αυτοκράτορα στις σκοτεινές γωνιές της επικράτειας, η εξέλιξη και αφομοίωση των καταναγκασμών έχει πλέον να κάνει με την πιο βαθιά εσωτερικευση του κανονικού, των ρόλων, της αδυναμίας, της παρέκλισης και του Νόμου. Η πιο βαθιά θεολογία της εκθειάρχησης. Οι "σκοτεινές γωνιές" του νου θα φωτιστούν και θα σφραγιστούν από την αφομοίωση της υπακοής. Από τον πανοπισμό του αυτοκράτορα στον γενικευμένο κοινωνικό πανοπισμό.

Οι ρίζες της "ευρηματικότητας" των δεσμοφυλάκων στο να ταπεινώνουν τους τρόφιμους αλλά και η αυταπαξίωση και εξατομίκευση των κρατούμενων βρίσκονται ακριβώς στο σημείο μιας εκ των προτέρων εμπέδωσης του ορθού. Είναι οι καθημερινοί αισθητοί ή ανεπαίσθητοι τρόποι καταναγκασμών, η αυτονόμια και φυσική ύπαρξή τους που όπλισαν τους ρόλους στην προσομοιωμένη φυλακή του πανεπιστημίου του Στάνφορντ. Κι αυτό ακριβώς έθεσε τους πάντες στο κέντρο μιας μηχανής ποινών, έδειξε το πέρασμα από την "πειθαρχία στο νόμο και από την παρέκλιση στο αδίκημα". Η παραγωγή και αναπαραγωγή των εντολών στη δίνη ενός αυτοματισμού τρόμοζε όχι μόνο το (συμμέτοχο τελικά) επιστημονικό προσωπικό αλλά και τα ίδια τα "πειραματόζωα", για την απροσδόκητη συμπεριφορά τους και την προθυμία τους. Δεν επρόκειτο απλά για ανθρώπους που απλά ξέφυγαν από τα καθημερινά ζώντας μονάχα προσωπικές στιγμές κόποιας "τρέλας".

Οι απαντήσεις δεν βρίσκονται βέβαια στον εν δυνάμει (όσο και αφαιρετικό) δήμε ή θύμα που κουβαλάει ο καθένας μέσα του, ούτε πολύ περισσότερο στους τρόπους που προτείνει ο καθηγητής "για την ομαλότερη και λειτουργικότερη συμπεριφορά και λειτουργία σε πιθανές μελλοντικές παρόμοιες καταστάσεις". Αλλά στην όλο και πιο βαθιά συνεδηλοποίηση της φύσης αυτού του πολιτισμού και στη διαρκή αντιπαράθεση μαζί του.

Σαν υστερόγραφο μόνο, το πείραμα του Στάνφορντ έγινε ενδεχομένως γνωστό μέσα από την ταινία "Το Πείραμα" πριν λίγα χρόνια. Τα "σκοτεινά πάθη" (όπως το ίδιο το θέμα τα έννοιες) δεν αφήνουν ποτέ ασυγκίνητη τη βιομηχανία του. Το θέμα είδε μέσα σε όλο αυτό αυτό που ήθελε να δει... μοναχικούς ήρωες, σκοτεινές στιγμές, λιτρωτές του εφιάλτη (διόλου τυχαία ένας στρατιωτικός και ένας δημοσιογράφος), καταμερισμός των χαρακτήρων με τα πιο παγωμένα στερεότυπα. Η θεολογία του ορθού αναμασάει παντού και πάντα τους ίδιους κανόνες.

ΕΝΑ ΗΨΥΧΟ ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΟ ΠΡΩΙΝΟ

Κάποιο ήσυχο κυριακάτικο πρωινό του Αυγούστου, στο Πάλο Άλτο της Καλιφόρνια, ένα αυτοκίνητο της αστυνομίας σάρωσε την πόλη μεζιόντας φοιτητές στο πλαίσιο μαζικών συλλήψεων για παραβίαση των άρθρων 211 και 459 του ποινικού κώδικα περί όπλων ληστειών και διαρρηξιών. Ο ύποπτος συνελήφθη στο σπίτι του, του απαγγέλλθηκαν οι κατηγορίες, ενημερώθηκε για τα δικαιώματά του, υπέστη σωματικό έλεγχο και του περάστηκαν χειροπέδες- καθώς εκπληκτοι οι γείτονες παρακολουθούσαν με περιέργεια το γεγονός. Έπειτα ο ύποπτος μεταφέρθηκε στο αστυνομικό τμήμα καθισμένος στα πίσω καθίσματα του περιπολικού και με τις σειρήνες να ουρλιάζουν ασταμάτητα. Το περιπολικό έφτασε στο τμήμα, μετέφεραν τον ύποπτο μέσα, τον καταχώρισαν επίσημα στα αρχεία, του διαβάστηκαν για άλλη μια φορά τα δικαιώματά του, δακτυλοσκοπήθηκε, φωτογραφήθηκε και η διαδικασία προσαγωγής και εξακρίβωσης ολοκληρώθηκε. Κατόπιν ο ύποπτος μεταφέρθηκε στο κρατητήριο όπου αφέθηκε με τα μάτια καλυμμένα να αναρωτιέται για το τι τον περιμένει και για το πώς βρέθηκε μπλεγμένος σε αυτή την ιστορία.

ΘΨΕΛΟΝΤΕΣ

Αυτό λοιπόν που είχαν διαπράξει οι ύποπτοι ήταν να απαντήσουν σε μια αγγελία τοπικής εφημερίδας, στην οποία ζητούνταν εθελοντές για μια μελέτη με θέμα τις ψυχολογικές επιπτώσεις του εγκλεισμού. Θέλαμε να καταγράψουμε ποιες θα ήταν οι ψυχολογικές επιδράσεις σε κάποιους που θα γίνονταν φύλακες ή κρατούμενοι. Για να το κατορθώσουμε, αποφασίσαμε να κατασκευάσουμε μια προσομοίωση φυλακής και στη συνέχεια να σημειώσουμε προσεχτικά την επίδρα στους τούχους του.

Περισσότερα από 70 άτομα απάντησαν στην αγγελία μας και κατόπιν έγιναν διαγνωστικές συνεντεύξεις και τεστ προσωπικότητας, ώστε να αποκλειστούν υποψήφιοι με ψυχολογικά προβλήματα, ασθένειες ή ιστορικό εγκληματικότητας και χρήσης ναρκωτικών. Τελικά, καταλήξαμε σε ένα δείγμα 24 φοιτητών από τις ΗΠΑ και τον Καναδά που έτυχε να βρίσκονται στην περιοχή του Στάνφορντ και ήθελαν να κερδίσουν 15 δολάρια την ημέρα συμμετέχοντας σε αυτή τη μελέτη. Σε όλες τις παραμέτρους που εξετάσαμε και παρατηρήσαμε, οι υποψήφιοι αντέδρασαν φυσιολογικότερα.

Η μελέτη μας λοιπόν για τη ζωή στη φυλακή ξεκίνησε με μια συνηθισμένη ομάδα υγιών και μορφωμένων μεσοαστιών νεαρών. Τα αγόρια αυτά χωρίστηκαν σε δύο ομάδες τυχαία, με το στρίψιμο ενός νομίσματος. Στους μισούς ανατέθηκε ο ρόλος του δεσμοφύλακα και στους υπόλοιπους αυτός του κρατουμένου. ΑΞίζει να υπενθυμίσουμε ότι στην αρχή του πειράματος μας δεν υπήρχαν διαφορές μεταξύ των νεαρών που επιλέχθηκαν για δεσμοφύλακες και αυτών στους οποίους ανατέθηκε ο ρόλος του κρατουμένου.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΑΖΟΝΤΑΣ ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑ

Για να μπορέσουμε να κατασκευάσουμε πιστά την προσομοίωση του περιβάλλοντος μιας φυλακής, ζητήσαμε τις υπηρεσίες κάποιων έμπειρων συμβούλων. Ο πιο σημαντικός ανάμεσά τους ήταν ένας πρώην κρατούμενος, ο οποίος είχε παραμείνει δεκαεπτά χρόνια πίσω από τα κάγκελα. Ο σύμβουλος αυτός μας έδωσε να καταλάβουμε τί σήμαινε να είναι κανείς κρατούμενος. Μας σύστησε επίσης σε πρώην

κρατούμενους και σωφρονιστικούς υπαλλήλους κατά τη διάρκεια ενός καλοκαιρινού μαθήματος που είχε γίνει νωρίτερα στο πανεπιστήμιο του Στάνφορντ, όπου και συνεργαστήκαμε στη διδασκαλία με θέμα την «ψυχολογία του εγκλεισμού».

Η φυλακή μας κατασκευάστηκε κλείνοντας και από τις δύο πλευρές ένα διάδρομο στο υπόγειο του κτιρίου του τμήματος Ψυχολογίας. Αυτός ο διάδρομος ήταν το «Προαύλιο», το μόνο εξωτερικό μέρος όπου επιτρεπόταν στους κρατούμενους να περπατούν, να τρώνε ή να γυμνάζονται, εκτός από τις φορές που πήγαιναν στις τουαλέτες που βρίσκονταν σε άλλο χώρο (και στις οποίες οι κρατούμενοι οδηγούνταν με καλυμμένα τα μάτια, ώστε να μην γνωρίζουν το δρόμο που οδηγεί έξω από τη φυλακή). Για να δημιουργήσουμε τα κελιά, αφαιρέσαμε τις πόρτες από μερικά εργαστήρια του υπογείου και τις αντικαταστήσαμε με ειδικά κατασκευασμένες πόρτες με ατσάλινα κάγκελα και αριθμούς κελιών. Στη μία άκρη του διαδρόμου υπήρχε ένα μικρό άνοιγμα από όπου θα μπορούσαμε να βιντεοσκοπούμε και να καταγράφουμε τα γεγονότα που θα συνέβαιναν. Στην πλευρά του διαδρόμου απέναντι από τα κελιά υπήρχε μια μικρή ντουλάπα, η οποία κι έγινε η «Τρύπα» ή αλλιώς η απομόνωση. Ήταν σκοτεινή και πολύ πνιγνή, περίπου ένα μέτρο πλάτος κι άλλο τόσο σε βάθος αλλά αρκετά ψηλή, ώστε ένας «κακός κρατούμενος» να μπορεί να σταθεί όρθιος.

Ένα σύστημα ενδοεπικοινωνίας μας επέτρεψε να παγιδεύσουμε τα κελιά για να παρακολουθούμε τις συνομιλίες των κρατούμενων και παράλληλα να τους κάνουμε δημόσια ανακοινώσεις. Δεν υπήρχαν παράθυρα ή ρολόγια για τον υπολογισμό του χρόνου, πράγμα που αργότερα οδήγησε σε καταστάσεις και εμπειρίες χρονικού αποπροσανατολισμού.

Μ' αυτά τα χαρακτηριστικά η φυλακή μας ήταν έτοιμη να υποδεχτεί τους πρώτους κρατούμενους της που μέχρι τότε βρίσκονταν υπό κράτηση στο αστυνομικό τμήμα του Πάλο Άλτο.

ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΗΠΙΟΥ ΣΟΚ

Με καλυμμένα τα μάτια και σε κατάσταση ήπιου σοκ, εξαιτίας της ξαφνικής τους σύλληψης από την αστυνομία, οι κρατούμενοι οδηγή-

θήκαν στις «δικαστικές Φυλακές Στα...» για τα περαιτέρω. Οι κρατούμενοι προσήχθησαν στη φυλακή μας ένας-ένας και τους «υποδέχτηκε» ο διευθυντής, ο οποίος τους επέστησε τη σοβαρότητα των αδικημάτων τους και το νέο καθεστώς που θα γνωρίσουν ως κρατούμενοι.

ΤΑΠΕΙΝΩΣΗ

Κάθε κρατούμενος, αφού γούθηκε, υπέστη εξονυχιστικό σωματικό έλεγχο. Κατόπιν φεκάστηκε με ειδικό σπρέι για να του γίνει σαφής η πεποίθησή μας ότι μπορεί να έχει πάνω του μικρόβια ή φείρες.

Βίγαμε σχεδιάσει μια διαδικασία εξευτελισμού, αφενός για να ταπεινωθούν οι κρατούμενοι και αφετέρου για να σιγουρευτούμε ότι πράγματι δεν μετέφεραν μικρόβια που θα μπορούσαν να μολύνουν τη φυλακή μας. Η διαδικασία ήταν παρόμοια με αυτή που πραγματοποιείται στις κανονικές φυλακές.

Κατόπιν όλων αυτών μοιράστηκαν στους κρατούμενους οι στολές τους. Η στολή αυτή ουσιαστικά ήταν ένα φόρεμα, μια ρόμπα, την οποία κάθε κρατούμενος φορούσε χωρίς εσώρουχα. Πάνω σε αυτό το ρούχο, μπροστά και πίσω, ήταν ραμμένος ο αριθμός του κρατούμενου. Στον αριστερό τους αστράγαλο ήταν μόνιμα δεμένη μια βαριά αλυσίδα. Αντί για παπούτσια φορούσαν λαστιχένια σανδάλια και επιπλέον κάθε κρατούμενος έπρεπε να καλύψει τα μαλλιά του με ένα γυναικείο καλσόν.

Θα πρέπει να γίνει ξεκάθαρο ότι προσπαθούσαμε να δημιουργήσουμε μια λειτουργική προσομοίωση φυλακής και όχι μια πραγματική φυλακή. Οι αληθινοί κρατούμενοι δεν φορούν φυσικά τέτοια ρούχα, ωστόσο, αισθάνονται πράγματι ταπεινωμένοι και ευνοχιζόμενοι. Σκοπός μας ήταν να επιταχύνουμε παρόμοιες επιδράσεις αναγκάζοντας αυτούς τους ανθρώπους να φορέσουν ένα φόρεμα χωρίς εσώρουχα. Και πράγματι, αμέσως μόλις φόρεσαν τις στολές αυτές, μερικοί από τους κρατούμενους άρχισαν να περπατούν και να κάθονται διαφορετικά, να στέκονται διαφορετικά, περισσότερο σαν γυναίκες παρά σαν άντρες.

Οι αλυσίδες στα πόδια τους, οι οποίες παρομοίως δεν συνηθίζονται να χρησιμοποιούνται στις περισσότερες φυλακές, χρησίμευσαν για να υπενθυμίζουν στους κρατούμενους την καταπιεστική φύση του νέου τους περιβάλλοντος. Ακόμη κι όταν οι κρατούμενοι κοιμούνταν, δεν μπορούσαν να ξεφύγουν από αυτή την συνθήκη.

Καθώς ο κρατούμενος θα στριφογυρούσε στο κρεβάτι του, η αλυσίδα θα του πλήγωνε διαρκώς το πόδι ζυπνώντας τον και υπενθυμίζοντάς του ότι βρίσκεται ακόμη αιχμάλωτος, χωρίς να μπορεί να αποδράσει ούτε και στα όνειρά του. Η χρήση των αριθμών για κάθε κρατούμενο εφαρμόστηκε για να τους κάνει να νιώσουν απόλυτη ανωνυμία. Κάθε κρατούμενος έπρεπε να καλείται μόνο με το νούμερό του και ο ίδιος μπορούσε να αναφέρεται στον εαυτό του ή στους άλλους και πάλι με τους αριθμούς αυτούς.

Τα καλυμμένα με καλσόν κεφάλια ήταν ουσιαστικά ένα υποκατάστατο του υποχρεωτικού ξυρίσματος των κρατούμενων. Η διαδικασία του ξυρίσματος που εφαρμόζεται στις περισσότερες φυλακές, καθώς επίσης και στο στρατό, έχει σχεδιαστεί εν μέρει για να αμβλύνει την ιδιαιτερότητα του καθενός, μια και είναι γνωστό ότι αρκετοί άνθρωποι εκφράζουν την ιδιαιτερότητα τους με κουρέματα και χτενίσματα. Αποτελεί επίσης και ένα τρόπο συμμόρφωσης προς τους αυταρχικούς και καταναγκαστικούς κανόνες του ιδρύματος.

ΕΠΙΒΑΛΛΟΝΤΑΣ ΤΟ ΝΟΜΟ

Στους φύλακες δεν είχε παρασχεθεί κάποια ιδιαίτερη εκπαίδευση για το πώς να παίζουν το ρόλο τους. Αντίθετα ήταν ελεύθεροι, μέσα βέβαια σε ένα ορισμένο πλαίσιο, να κάνουν ό,τι θεωρούσαν απαραίτητο για να διατηρούν την τάξη και την ασφάλεια στο ίδρυμα αλλά και για να αποσπούν το σεβασμό των κρατούμενων. Οι φύλακες έφτιαξαν τον δικό τους κανονισμό, τον οποίο και έθεσαν σε εφαρμογή υπό την εποπτεία του «διευθυντή» της φυλακής David Jaffe, προπτυχιακού φοιτητή του Στάνφορντ. Προειδοποιή-

θήκαν, ωστόσο, για την ομαρότητα της αποστολής τους και για τους ενδεχόμενους κινδύνους των συνθηκών στις οποίες θα βρίσκονταν, όπως φυσικά συμβαίνει και στους πραγματικούς δεσμοφύλακες που εθελοντικά αναλαμβάνουν μια τόσο επικίνδυνη δουλειά.

Όπως συμβαίνει και με τους πραγματικούς κρατούμενους, οι δικοί μας κρατούμενοι είχαν επίγνωση των παρενοχλήσεων που θα τους γίνονταν, της παραβίασης της προσωπικής τους ζωής και κάποιων άλλων συνταγματικών τους δικαιωμάτων, καθώς επίσης και του στοιχειώδους διατιολογίου του ιδρύματος καθόλη τη διάρκεια της παραμονής τους σε αυτό. Για όλα αυτά που περιλαμβάνονταν άλλωστε στη συμφωνία κοινής συγκατάθεσης, είχαν ενημερωθεί όταν δήλωσαν εθελοντές.

Όλοι οι φύλακες ήταν ντυμένοι με πανομοιότυπες στολές χρώματος χακί και κουβαλούσαν μια σφυρίχτρα γύρω από το λαιμό τους καθώς και ένα αστυνομικό γκλομπ. Φορούσαν επίσης ειδικά γυαλιά ηλίου, μια ιδέα που δανειστήκα από την ταινία "Cool Hand Luke". Τα γυαλιά-καθρέφτης εμποδίζαν οποιονδήποτε να δει τα μάτια τους ή να διαβάσει τα συναισθήματά τους και αυτό βοήθησε να ενισχυθεί περισσότερο η «ανωνυμία» τους. Δεν μελετούσαμε

φυσικά μόνο τους κρατούμενους αλλά και τους φύλακές τους, οι οποίοι βρέθηκαν ξαφνικά σε ένα ρόλο ισχύος.

Ξεκινήσαμε με 9 φύλακες και 9 κρατούμενους στη φυλακή μας. Τρεις φύλακες δούλευαν ανά οχτάωρες βάρδιες, ενώ εννιά κρατούμενοι είχαν μοιραστεί σε ομάδες των τριών στα τρία απρόσωπα κελιά μας. Οι υπόλοιποι φρουροί και κρατούμενοι από το αρχικό δείγμα των 24 επιλεγμένων βρίσκονταν σε αναμονή σε περίπτωση που τους χρειαζόμασαν. Τα κελιά ήταν τόσο μικρά, ώστε υπήρχε χώρος μόνο για τρία στρώματα πάνω στα οποία οι κρατούμενοι κάθονταν ή κοιμούνταν.

ΑΣΚΗΣΙΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ

Στις 2:30 μετά τα μεσάνυχτα οι κρατούμενοι πετάχτηκαν απότομα από τον ύπνο τους από τα διαπεραστικά σφυρίγματα των φρουρών για την πρώτη από τις πολλές «καταμετρήσεις». Οι καταμετρήσεις είχαν ως σκοπό την εξοικείωση των κρατούμενων με τα νούμερά τους (οι καταμετρήσεις γίνονταν πολλές φορές κατά τη διάρκεια κάθε βάρδιας και συχνά μέσα στη νύχτα). Αλλά το σημαντικότερο ήταν ότι τα γεγονότα αυτά παρείχαν στους φύλακες τις τακτικές αφορμές για να ασκήσουν έλεγχο πάνω στους κρατούμενους. Αρχικά οι κρατούμενοι δεν είχαν μπει για τα καλά στο ρόλο τους και δεν έπαιρναν στα σοβαρά τις καταμετρήσεις. Προσπαθούσαν ακόμη να επιβάλλουν την ανεξαρτησία τους. Παρομοίως, οι φύλακες ένιωθαν έξω από το ρόλο τους και δεν ήταν ακόμη σίγουροι για τον τρόπο με τον οποίο θα μπορούσαν να ασκήσουν εξουσία πάνω στους κρατούμενους τους. Αυτό ήταν και η αρχή μιας σειράς άμεσων αντιπαραθέσεων μεταξύ των δύο πλευρών.

Τα τους απς ήταν ένας συνήθης τρόπος σωματικής τιμωρίας που επέβαλαν οι δεσμοφύλακες για να τιμωρήσουν τυχόν παραβιάσεις των κανόνων ή επίδειξη ανάρμοστων συμπεριφορών προς τους φύλακες ή το ίδρυμα. Όταν είδαμε τους φύλακες να απαιτούν την εκτέλεση κάμφων από τους κρατούμενους, σκεφτήκαμε αρχικά ότι πρόκειται για ακατάλληλο είδος τιμωρίας για μια φυλακή—ότι εντέλει αυτό αποτελεί μια ελάχιστη και μάλλον νεανική μορφή τιμωρίας. Αργότερα όμως, μάθαμε ότι οι κάμφεις χρησιμοποιού-

νταν οργάνη από τους Ναζί στα στρατόπεδα συγκέντρωσης ως μέθοδος σωματικής τιμωρίας. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι ένας από τους φυλάκες πατούσε στις πλάτες των κρατούμενων ενώ «παίρναν» κήψεις ή ανάγκαζε άλλους κρατούμενους να κάνουν το ίδιο στους συγκρατούμενούς τους.

ΑΓΚΥΡΙΣΤΗ ΑΝΤΑΡΧΙΑ

Επειδή η πρώτη μέρα πέρασε χωρίς να συμβεί κάποιο ιδιαίτερο περιστατικό, ξαφνιστήκαμε και ταυτόχρονα βρεθήκαμε εντελώς απροετοίμαστοι μπροστά στην εξέγερση που ξέσπασε ξαφνικά το πρωί της δεύτερης μέρας. Οι κρατούμενοι έβγαλαν από το κεφάλι τους το σκούφο από καλόν, έχρισαν τα νούμερα από το ρούχο τους και σχιρώθηκαν στα κελιά τους φράζοντας τις σιδερένιες πόρτες με τα κρεβάτια τους. Ήτσι το πρόβλημα που προέκυψε, ήταν το πώς θα αντιμετωπίσουμε αυτή την εξέγερση. Οι δεσμοφύλακες από την πλευρά τους ήταν πολύ εξοργισμένοι και απογοητευμένοι επειδή οι κρατούμενοι είχαν αρχίσει να τους χλευάζουν και να τους βρίζουν. Όταν η πρωινή βάρδια των δεσμοφυλάκων έφτασε στο χώρο, εκνευρίστηκε με την επίκλη «όπως είπαν» που είχε επιδείξει η νυχτερινή βάρδια. Οι φύλακες έπρεπε να αντιμετωπίσουν την εξέγερση ολομόναχοι και αυτό που έπραξαν εντυπωσίασε και την δική μας επιστημονική ομάδα. Στην αρχή επέμειναν στο να σταλούν ενισχύσεις. Οι τρεις φύλακες που βρίσκονταν σε αναμονή στα στίπια τους για τυχόν έκτακτη ειδοποίηση, έσπευσαν αμέσως και η νυχτερινή βάρδια προθυμοποιήθηκε εθελοντικά να παραμείνει στο πόστο της για να ενισχύσει την πρωινή. Οι δεσμοφύλακες συζήτησαν και αποφάσισαν να αντιμετωπίσουν τη βία με βία.

Ήσαν λοιπόν, ένα προσβεσθηρά διοξειδίου του άνθρακα με τον οποίο έριζαν από τους προσκαλεί δυνάμεις του ζουζιμο στην επαφή με το δέρμα, ώστε να ανηγάσουν τους στασιαστές να απομακρυνθούν από τις πόρτες των κελιών. Το προσβεσθηράς υπήρχε στο χώρο για το ενδοχόμενο πυρκαγιάς. Οι φύλακες κατόρθωσαν να μπουν σε κάθε κελί, έγδυσαν τους κρατούμενους, κέτξαν έξω τα κρεβάτια, εξανάγκασαν τους κύριους υπαίτιους αυτής της εξέγερσης να μπουν στην απομόνωση και γενικά άρχισαν να παρενοχλούν και να ταπεινώνουν τους κρατούμενους.

ΒΙΔΙΚΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ

Η εξέγερση είχε προσωρινά κατασταλεί αλλά τώρα οι φύλακες είχαν να αντιμετωπίσουν ένα καινούριο πρόβλημα. Γιατί σίγουρα, εννιά φύλακες με γκλομπ μπορούσαν να καταστείλουν μια εξέγερση εννέα κρατούμενων αλλά δεν ήταν δυνατόν να βρίσκονται και οι εννιά φύλακες εκεί καθόλη τη διάρκεια της μέρας. Ήταν προφανές ότι ο σχεδιασμός της φυλακής μας δεν μπορούσε να στηρίξει μια τέτοια αναλογία δεσμοφυλάκων και κρατούμενων. Οπότε τι έπρεπε να κάνουν; Ένας από τους φύλακες βρήκε τη λύση. «Ας χρησιμοποιήσουμε ψυχολογικές μεθόδους αντί για σωματικές». Οι ψυχολογικές μέθοδοι συνίσταντο στη δημιουργία ενός *προνομιακού κελιού*.

Ένα από τα τρία κελιά διαμορφώθηκε ως το «προνομιακό κελί». Οι τρεις κρατούμενοι με τη μικρότερη συμμετοχή στα γεγονότα άρχισαν να σπολαμβάνουν ειδικά προνόμια. Ήσαν πίσω τις σταλές τους, τα κρεβάτια τους και τους επιτρέπηκε να κλυθούν και να βουρτσίσουν τα δόντια τους. Στους υπόλοιπους απαγορεύτηκε. Στους προνομιούχους κρατούμενους δόθηκε επίσης καλύτερη τροφή –παρουσία των υπολοίπων που προσωρινά είχαν χάσει το δικαίωμα στη σίτιση. Το αποτέλεσμα δεν ήταν άλλο από το να διαρραγή η αλληλεγγύη ανάμεσα στους κρατούμενους. Μετά από κάποιες ώρες τέτοιας μεταχείρισης, οι φύλακες μετέφεραν μερικούς από τους «καλούς» κρατούμενους στα κελιά των «κακών» και αντίστροφα, μερικούς «κακούς» στο κελί των «καλών», προκαλώντας έτσι ξεκάθαρα σύγχυση σε όλους τους κρατούμενους. Κάποιοι από τους κρατούμενους που ήταν και οι πρωτεργάτες της εξέγερσης άρχισαν τώρα να πιστεύουν ότι οι κρατούμενοι των προνομιακών κελιών είχαν γίνει καταδότες και ξαφνικά, όλοι έγιναν κατηγορητοί με όλους. Οι πρώην κατάδικοι που δούλευαν ως συμβούλοι στο πείραμα, μας πληροφόρησαν αργότερα ότι παρόμοιες τεχνικές χρησιμοποιούνται από δεσμοφύλακες στις πραγματικές φυλάκες για να σπείρουν κάθε είδους συμμαχίες ανάμεσα σε κρατούμενους. Για παράδειγμα, ο ρατσισμός χρησιμοποιείται κυρίως για

να στρέφει μαύρους, λατίνους και λευκούς τον ένα ενάντια στον άλλο. Για την ακρίβεια στις πραγματικές φυλάκες, η μεγαλύτερη απειλή για τη ζωή κάθε κρατούμενου προέρχεται από τους συγκρατούμενούς του. Με την τακτική του διαίρει και βασίλευε, οι φρουροί κρούθουν την επιθετικότητα ανάμεσα στους κρατούμενους και ως εκ τούτου ελαττοποιούν την πιθανότητα αυτή να στραφεί εναντίον τους.

Η εξέγερση των κρατούμενων διαδραμάτισε επίσης σημαντικό ρόλο στη δημιουργία ισχυρότερων δεσμών αλληλεγγύης μεταξύ των φρουρών. Ξαφνικά, τώρα πια δεν επρόκειτο απλά για κάποιο πείραμα ή για μια απλή προσομοίωση. Αντίθετα, οι φύλακες έβλεπαν πλέον τους φυλακισμένους ως κοινούς ταραξίες που θα μπορούσαν πράγματι να τους βλάψουν. Ως απάντηση σε αυτή την «απειλή», οι φύλακες άρχισαν να εντείνουν τον έλεγχο, την επιτήρηση και την επιθετικότητά τους. Και η παραμικρή χειρονομία των κρατούμενων βρισκόταν πλέον υπό τον απόλυτο και αυθαίρετο έλεγχο των φρουρών. Ακόμη και το να πάει κανείς στην τουαλέτα κατόντησε πρόνομο, το οποίο ο δεσμοφύλακας μπορούσε να επιτρέψει ή να απαγορεύσει ανάλογα με τη βούλησή του. Και πράγματι, μετά το νυχτερινό οθήσιμο των φώτων (στις 22:00), οι κρατούμενοι ήταν συχνά αναγκασμένοι να κάνουν τις σωματικές τους ανάγκες σε ένα κουβά που βρισκόταν πλέον γι αυτό το λόγο μέσα στο κελί. Περιστασιακά οι φύλακες δεν επέτρεπαν ούτε το άδειασμα του κουβά και πολύ σύντομα η φυλακή άρχισε να μυρίζει αφόρητα από τα ούρα και τα περιττώματα (επιτείνοντας έτσι το σταδιακό εκφυλισμό του περιβάλλοντος).

Οι δεσμοφύλακες ήταν ιδιαίτερα σκληροί απέναντι σ' αυτόν που θεωρήσαν ως πρωτεργάτη της εξέγερσης, τον κρατούμενο με το νούμερο 5401. Ήταν μανιώδης καπνιστής και τον τιμωρούσαν με το να του ρυθμίζουν αυτή του την εξάρτηση. Όπως μάθαμε αργότερα, κατά τη διαδικασία λογοκρισίας της αλληλογραφίας των κρατούμενων, ο κρατούμενος 5401 ήταν ριζοσπάστης ακτιβιστής. Συμμετείχε εθελοντικά με σκοπό να εκθέσει τη μελέτη μας, την οποία λανθασμένα θεωρούσε ως εργαλείο στα χέρια του ιδρύματος για να ανακαλυφθούν τρόποι ελέγχου και καταστολής των ριζοσπαστών φοιτητών. Είχε μάλιστα σχεδιάσει να πουλήσει την ιστορία του σε μια αντεργκράουντ εφημερίδα μόλις το πείραμα θα είχε τελειώσει. Ωστόσο, πιστέτε κι ο ίδιος τόσο πολύ στο ρόλο του ως κρατούμενου που, όπως αποκαλύφθηκε σε ένα γράμμα προς την κοπέλα του, ένυθε υπερήφανος που εκλέχτηκε αρχηγός στην Επιτροπή Παραπόνων της φυλακής του Στένφορντ.

Η ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΥ

Μέσα σε λιγότερο από 36 ώρες συμμετοχής του στο πείραμα, ο κρατούμενος νούμερο 8612 άρχισε να υποφέρει από οξυτάτη συναισθηματική διαταραχή, σύγχυση, ανεξέλεγκτο κλάμα και οργή. Παρ' ό' αυτά, εμείς είχαμε αρχίσει ήδη να σκεφτόμαστε σαν να είμαστε πράγματι διευθυντές μιας φυλακής, με αποτέλεσμα να πιστέψουμε ότι ο συγκεκριμένος ήθελε να μας ξεγελάσει για να τον απελευθερώσουμε.

Όταν ο κύριος σύμβουλος μας για τη φυλακή και πρώην κατάδικος συνάντησε και μίλησε με τον 8612, τον επέκρινε για αυτή του την επίδειξη αδυναμίας και τον ενημέρωσε για το τι είδους προσβολές και ταπεινώσεις θα τον περιμέναν από τους φύλακες και τους κρατούμενους αν βρισκόταν στις φυλακές του San Quentin. Ύστερα του πρότεινε να γίνει πληροφοριοδότης με αντάλλαγμα τη διακοπή των παρενοχλήσεων του από τους δεσμοφύλακες. Ο 8612 του απάντησε ότι θα το σκεφτόταν.

Κατά τη διάρκεια της επόμενης καταμέτρησης, ο κρατούμενος 8612 είπε στους υπόλοιπους: «Δεν μπορεί κανείς να φύγει! Κανείς να τα παρατήσει!». Τα λόγια αυτά έστειλαν ένα ανατριχιαστικό μήνυμα και ενίσχυσαν την αίσθηση που υπήρχε ότι ήταν πράγματι δέσμοιοι. Ο 8612 άρχισε αμέσως να συμπεριφέρεται «τρελά», να ουρλιάζει και να βρίζει, να ρόμπυσιται σε μια κατάσταση ανεξέλεγκτης οργής. Μας πήρε αρκετή ώρα ακόμη μέχρι να πιστεύουμε ότι πράγματι υπέφερε και ότι έπρεπε να τον απελευθερώσουμε.

ΓΟΒΡΕΣ ΚΑΙ ΦΙΑΟΙ

Την επόμενη μέρα, οργανώσαμε ένα επίσημο δείπνο για τους γονείς και τους φίλους. Ανασχημάτισα μπήκος οι γονείς αντιπροσέχοντας την κατάσταση της φυλακής θα επέμεναν στο να ακυρωθούν τους

γίους τους από εκεί. Για να το αντικαταστήσουμε, χειροστάτηκα τόσο τις καταστάσεις όσο και τους επισκέπτες με τρόπο τέτοιο, ώστε το όλο περιβάλλον να φαντάζει ευχάριστο και γλυκό. Πλύναμε, ξηρούσαμε και γενικά «καλλυπίζαμε» τους κρατούμενους, τους αναγκάζαμε να καθορίσουν και να γυαλίσουν τα κελιά τους, τους παρείχαμε μεγάλη ποσότητα δειπνίου, παίζαμε μουσική από το σύστημα ενδοσκοπικωνίας, βάζαμε ακόμη και μια γοητευτική πρόην μαζορέτα του πανεπιστημίου του Στάνφορντ, τη Sousie Philips, να υποδέχεται τους επισκέπτες στην είσοδο.

Όταν οι δέκα ή και περισσότεροι επισκέπτες κατέφθασαν, γεμάτοι καλή διάθεση απέναντι σ' αυτό που έμοιαζε να είναι μια διασπαστική εμπειρία, εμείς ξεκινήσαμε συστηματικά και μεθοδικά να κατευθύνουμε τη συμπεριφορά τους προς ένα ελεγχόμενο πλαίσιο. Ήθελε να καταγραφούν επίσημα τα ονόματά τους, αναγκάστηκαν να περιμένουν μισή ώρα, ενημερώθηκαν ότι μονάχα δύο επισκέπτες θα μπορούσαν να δούν τον κάθε κρατούμενο, περιορίστηκαν στο χρονικό όριο δέκα λεπτών επισκεπτηρίου και μόνο κάτω από την επιτήρηση των δεσμοφυλάκων. Και πριν περάσουν στο χώρο του επισκεπτηρίου έπρεπε να συζητήσουν την «υπόθεση» του γιού τους με τον «διευθυντή». Φυσικά, οι γονείς παραπονέθηκαν για τους αυστηρούς κανόνες αλλά αξίζει να σημειωθεί ότι συμμορφώθηκαν απόλυτα σ' αυτούς. Βτσι λοιπόν κι αυτοί, με το δικό τους τρόπο, έγιναν μέλος του όλου σκληρού παίζοντας το ρόλο που είχαν πάντα του καλού μεροαστού ενήλικα.

Μερικοί από τους γονείς αναστατώθηκαν όταν αντίκρισαν τα κουρασμένα και αγχωμένα πρόσωπα των παιδιών τους. Η αντίδρασή τους όμως ήταν να δουλέψουν «μέσα από το σύστημα» και να απευθυνθούν προσωπικά στο «διευθυντή», ώστε να βελτιωθούν τις συνθήκες κράτησης του γιού τους. Όταν μια μητέρα μου είπε ότι δεν είχε ξαναδεί το γιο της σε τέτοια κατάσταση, της απάντησα επιστρέφοντας αυτήν την κατηγορία στο γιό της: «Τι συμβαίνει με το παιδί σας; Δεν κοιμάται καλά;» Και κατόπιν απευθύνθηκα στον πατέρα: «Πιστεύετε πως ο γιος δεν μπορεί να ανταπεξέλθει τελικά σε κάτι τέτοιο;» Και αυτός εξαγριμένος και περήφανος απάντησε: «Και βέβαια μπορεί! Βίνα σκληρό καρδιά, ένας πραγματικός αρχηγός!» και γυρίζοντας προς την γυναίκα του είπε: «Βλα, γλυκιά μου, χάσαμε ήδη αρκετό χρόνο». Και σε μένα: «θα σας ξαναδούμε στο επόμενο επισκεπτήριο.»

ΣΧΕΔΙΟ ΜΑΖΙΚΗΣ ΑΠΟΔΡΑΣΗΣ

Το επόμενο σοβαρό γεγονός που είχαμε να αντιμετωπίσουμε αφορούσε μια φημολογούμενη απόπειρα μαζικής απόδρασης. Ένας από τους φύλακες κρυφάκουσε τους κρατούμενους να συζητούν για μια απόδραση που θα γινόταν αμέσως μετά το επισκεπτήριο. Η φημολογία είχε ως εξής: ο κρατούμενος 8612, τον οποίο είχαμε απελευθερώσει το προηγούμενο βράδυ, επρόκειτο να μαζέψει μια παρέα φίλων του και να επιτεθούν στη φυλακή για να απελευθερώσουν τους υπόλοιπους.

Πως νομίζετε ότι αντιδράσαμε σε αυτή τη φήμη; Μήπως ότι καταγράψαμε αυτή τη μετάδοση φημολογίας και ετοιμαστήκαμε να παρατηρήσουμε ως επιστήμονες την επικείμενη απόδραση; Αυτό βέβαια θα έπρεπε να είχαμε κάνει, αν λειτουργούσαμε τελικά ως ερευνητές κοινωνικοί ψυχολόγοι. Αντίθετα, αντιδράσαμε με έντονη ανησυχία για την ασφάλεια της φυλακής μας. Αυτό που κάναμε δεν ήταν άλλο από το να οργανώσουμε μαζί με τον «αρχιεπίσκοπο», τον «διευθυντή» και έναν από τους «υποδιευθυντές», τον Graig Haney, μια «στρατηγική» συνέντευξη για την αντιμετώπιση και καταστολή της απόδρασης.

Μετά από τη συνάντησή μας, αποφασίσαμε να τοποθετήσουμε έναν πληροφοριοδότη (έναν συμμετοχό σπουδαστή στο πείραμα) στο κελί που μέχρι πρότινος ήταν ο 8612. Η δουλειά του θα ήταν να μας δίνει πληροφορίες για το σχέδιο της απόδρασης. Βρεϊτα, εγώ προσωπικά πήγα στο αστυνομικό τμήμα του Πάλο Άλτο και ρώτησα τον διοικητή αν μπορούσαμε να μεταφέρουμε ξανά τους κρατούμενους μας στα δέκα του κελιά.

Το αίτημά μου απορρίφθηκε, γιατί το αστυνομικό τμήμα δεν θα μπορούσε να κλυθωθεί νομικά εάν μεταφέραμε τους κρατούμενους μας εκεί. Βγνγα οργισμένος και απόλασμένος από αυτή την ελλείψη δικαστικής συνεργασίας ανάμεσα στα δύο συστημολογικά μας ιδρύματα (είχα πλέον για τα καλά μπει στο ρόλο μου).

Τότε καταστρώσαμε ένα δεύτερο σχέδιο. Το σχέδιο ήταν να «διαλυσομε» τη φυλακή μετά από την αποχώρηση των επισκεπτών, να κάλεσουμε περισσότερους φύλακες, να δέσουμε τους κρατούμενους σταζύ τους, να βάλουμε πακούλες στα κεφάλια τους και να τους μεταφέρουμε σε μια αποθήκη του πρώτου ορόφου του κτιρίου, μέχρι την αναμενόμενη έφοδο. Όταν θα έρχονταν οι «συνιόμετο», θα έβρισκαν μονάχα εμένα. Θα τους έλεγα ότι το πείραμα τελείωσε και όλοι επέστρεφαν στα σπίτια τους, ότι δεν υπήρχε κανείς πλέον για να απελευθερώσουν. Αφού θα έφευγαν, θα μεταφέραμε πίσω τους κρατούμενους μας και θα διπλασιάζαμε τη φύλαξη της φυλακής. Εκπλήξαμε ακόμη να παρασύρουμε τον 8612 με κάποια πρόταση, ώστε να επιστρέψει και να τον φυλακίσουμε ξανά γιατί απελευθερώθηκε εξαπατώντας μας.

ΜΙΑ ΒΠΠΣΚΕΨΗ

Καθόμουν εκεί ολομόναχος, περιμένοντας με αγωνία την έφοδο των εισβολέων, όταν ξαφνικά εμφανίστηκε ένας συνάδελφος, απόφοιτος και πρώην συγκατοικός στο πανεπιστήμιο του Yale, ο Gordon Bower. Βίχε ακούσει ότι γινόταν ένα πείραμα και πέρασε για να ενημερωθεί. Του περιέγραφα επιγραμματικά τί σχεδιάζαμε και ο Gordon μου έθεσε μια πολύ απλή ερώτηση: «Λοιπόν, ποιά είναι η ανεξάρτητη μεταβλητή σ' αυτή τη μελέτη;»

Προς μεγάλη μου έκπληξη εκνευρίστηκα πολύ μαζί του. Δεν μου έφτανε που είχα απέναντί μου μια τόσο κοίσιμη κατάσταση εισβολής, καθώς διακυβεύονταν η ίδια η ασφάλεια των αντρών μου και η σταθερότητα της φυλακής μου, είχα τώρα να αντιμετωπίσω κι έναν υπερευαίσθητο, φιλελεύθερο, θλιβερό κλασικό ακαδημαϊκό που ανησυχούσε για ανεξάρτητες μεταβλητές! Πέρασε πολύς καιρός μέχρι να συνειδητοποιήσω πόσο βαθιά μέσα στο ρόλο μου είχα γυθεί και ότι συμπεριφερόμουν σαν ένας πραγματικός διευθυντής φυλακών παρά ως ένας ερευνητής ψυχολόγος.

Η ΩΡΑ ΤΗΣ ΕΚΔΙΚΗΣΗΣ

Η φημολογία για την απόδραση αποδείχτηκε τελικά ότι ήταν πράγματι μόνο φημολογία. Δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ. Φανταστείτε την αντίδρασή μας. Βίγαμε σπαταλήσει μια ολόκληρη μέρα σχεδιάζοντας πως θα ματαιώναμε την απόδραση, εκλεπαρήσαμε την αστυνομία για βοήθεια, μεταφέραμε τους φυλακισμένους, δαύσαμε το μεγαλύτερο μέρος της φυλακής μας κι ούτε καν συλλέξαμε και καταγράψαμε στοιχεία εκείνη τη μέρα. Πως αντιδράσαμε σ' αυτή την αναστάτωση; Με μόλιχη απογοήτευση και ένα αίσθημα ατίμωσης να μας κατακλύζει για μια τόσο επίπονη προσπάθεια που στο τέλος αποδείχτηκε ανωφέλη. Κάποιος έπρεπε να πληρώσει για όλα αυτά!

Οι φύλακες από την πλευρά τους, ανέβασαν ιδιαίτερα το επίπεδο της παρενόχλησης και επιτεινώντας τις ταπεινώσεις έκαναν τους κρατούμενους να υποφέρουν, εξαγογγάζοντάς τους σε ταπεινωτικές δουλειές κατ' επανάληψη, όπως το να καθαρίζουν τις λεκάνες της τουαλέτας με γυμνά χέρια. Οι φύλακες τους υποχρέωναν να κάνουν διαρκώς κάμψεις επίτοια πηδηματικά και γενικά σκληρότατα μπορούσαν να επινοήσουν και αύξησαν επίσης τη χρονική διάρκεια των καταμετρήσεων σε αρκετές ώρες την καθημέρα.

ΤΟ ΚΑΦΚΙΚΟ ΣΤΟΙΧΕΙΟ

Σε αυτό το στάδιο της μελέτης, προσέλαβα έναν καθολικό ιερέα, ο οποίος υπήρξε εσημέριος φυλακών, για να εκτιμήσει το πόσο ρεαλιστική ήταν η προσομοίωση της φυλακής μας και το αποτέλεσμα ήταν πραγματικά «καφκικό». Ο εσημέριος μίλησε με τον κάθε κρατούμενο προσωπικά και παρατήρησα με καταπλήξη ότι οι μισοί κρατούμενοι αυτοπαρουσιάζονταν με το νομμερο τους και όχι με το κανονικό τους όνομα. Μετά από λίγη ώρα συζήτησης, ο εσημέριος έκανε την εξής ερώτηση-κλειδί: «Γιέ μου, τι πρόκειται να κάνεις για να βγεις από δω μέσα;» Καθώς οι κρατούμενοι απαντούσαν συγχυσμένα, αυτός τους εξήγησε ότι ο μοναδικός τρόπος για να βγουν από τη φυλακή, ήταν με τη βοήθεια ενός δικηγόρου. Βρεϊτα, προθυμοποιήθηκε να έρθει σε επαφή με τους γονείς τους για να τους κρετίνει και να τους βρει νομική βοήθεια, αν το ήθελεν κι εκείνοι και αρκετοί κρατούμενοι απόδότηκαν την προσφορά του.

Η εκλογική του ιερέα βάλισε ακόμη περισσότερο τη διαχωριστική γραμμή ανάμεσα στην πραγματικότητα και την αναπαράστασή της.

Στην καθημερινή του ζωή, ο κρατούμενος αυτός ήταν ένας πραγματικός ιερέας αλλά είχε μάθει να υποδύεται ένα στερεοτυπικό, προγραμματισμένο ρόλο τόσο καλά (όπως το να μιλάει με ένα συγκεκριμένο ύφος, να «σταυρώνει» τα χέρια του με ένα συγκεκριμένο τρόπο κτλ), ώστε να φαντάζει περισσότερο σαν την κινηματογραφική εκδοχή ενός παπά παρά ως ένας πραγματικός ιερέας και κατά συνέπεια, να επαυξάνει την αβεβαιότητα που όλοι νιώθαμε για το πού τελειώνει ένας ρόλος και πού αρχίζει η προσωπική μας ταυτότητα.

ΝΟΥΜΕΡΟ #819

Ο μόνος που δε θέλησε να μιλήσει με τον ιερέα ήταν ο κρατούμενος νούμερο 819, ο οποίος αισθανόταν άρρωστος, αρνιόταν να φάει και προτιμούσε να δει ένα γιατρό παρά έναν ιερωμένο. Τελικά πείστηκε να βγει από το κελί του και να μιλήσει στον παπά αλλά και στον «αρχιεπιστάτη», ώστε να δούμε τι είδους γιατρό χρειαζόταν. Καθώς μας μιλούσε, κατέρρευσε και ξέσπασε σε ένα υστερικό κλάμα, όπως ακριβώς και οι δύο άλλοι νεαροί που είχαμε απελευθερώσει νωρίτερα. Έβγαλα τις αλυσίδες από τα πόδια του και το σκούρο από το κεφάλι του και του είπα να πάει να ξεκουραστεί σε ένα παρακείμενο δωμάτιο στο «Προαύλιο». Του δήλωσα επίσης ότι θα του έφερνα τροφή και ότι θα τον πήγαίνα να επισκεφτεί ένα γιατρό.

Ενώ γίνονταν όλα αυτά, ένας από τους δεσμοφύλακες παρέταξε σε γραμμή τους υπόλοιπους κρατούμενους και τους ανάγκασε να φωνάξουν: «Ο κρατούμενος 819 είναι ένας κακός κρατούμενος. Εξαιτίας των όσων έκανε ο 819, το κελί μου είναι γάλια κύριε Σωφρονιστική Υπάλληλε Φώναξαν «χορωδιακά» την πρόταση αυτή

καμιά δεκαριά φορές.

Μόλις συνειδητοποιήσα ότι ο 819 μπορούσε να ακούσει τη «χορωδία», έτρεξα πίσω στο δωμάτιο που τον είχα αφήσει και αυτό που βρήκα ήταν ένα παιδί να κλαίει με ανεξέλεγκτα αναφιλητά, ενώ στο φόντο οι συγκρατούμενοι του ούρλιαζαν ότι ήταν ένας «κακός κρατούμενος». Η «χορωδία» δεν ήταν πλέον γεμάτη παραφωνίες και άφθονο «χαβαλέ» όπως την πρώτη μέρα. Τώρα πιά τη χαρακτηρίζει μια απόλυτη συμμόρφωση και δουλοπρέπεια, θαρρείς και μια μόνο φωνή να τραγουδούσε: «ο 819 είναι κακός».

Του πρότεινα να φύγουμε αλλά αυτός αρνήθηκε. Μέσα σε λυγμούς μου είπε ότι τώρα δεν μπορούσε να φύγει γιατί οι υπόλοιποι του κόλλησαν την ετικέτα του κακού κρατούμενου. Αν και αισθανόταν άρρωστος, ήθελε να μεταφερθεί πάλι πίσω και να αποδείξει ότι δεν ήταν κακός κρατούμενος.

Σ' αυτό το σημείο του είπα: «Κοίτα, δεν είσαι το νούμερο 819. Είσαι ο (το πραγματικό του όνομα) και το δικό μου όνομα είναι γιατρός Zimbardo. Είμαι ψυχολόγος, δεν είμαι «Διευθυντής» φυλακών και αυτή εδώ δεν είναι πραγματική φυλακή. Είναι μόνο ένα πείραμα και αυτοί είναι φοιτητές, όχι κρατούμενοι, όπως ακριβώς και εσύ. Πάμε να φύγουμε από δω!»

Σταμάτησε ξαφνικά να κλαίει, σήκωσε το κεφάλι του, με κοίταξε σα μικρό παιδί που μόλις ξυπνά από έναν εφιάλη και μου απάντησε: «Ναι, πάμε να φύγουμε».

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΑΣΤΟΛΩΝ

Την επόμενη μέρα, όσοι κρατούμενοι θεωρούσαν ότι θα μπορούσαν να πάρουν αναστολή, αφού δέθηκαν όλοι μαζί από τους φύλακες, παρουσιάστηκαν ο καθένας προσωπικά μπροστά στην «Επιτροπή Αναστολών». Την Επιτροπή αποτελούσαν κατά κύριο λόγο άνθρωποι τελείως άγνωστοι στους κρατούμενους (διοικητικοί υπάλληλοι του πανεπιστημίου και απόφοιτοι φοιτητές) και πρόεδρος της ήταν ο κύριος σύμβουλος της φυλακής μας.

Κατά τη διάρκεια των ακροάσεων συνέβησαν πολλά αξιοσημείωτα γεγονότα. Αρχικά, όταν ρωτήσαμε τους κρατούμενους αν θα αποδέχονταν την παρακράτηση των χρημάτων που είχαν κερδίσει μέχρι τότε, στην περίπτωση που αναστέλαμε την κράτησή τους, οι περισσότεροι απάντησαν θετικά. Έπειτα, όταν τελειώναμε τις ακροάσεις λέγοντας στους κρατούμενους να επιστρέφουν στα κελιά τους ενόσω θα εξετάζαμε το αίτημά τους, υπάκουσαν όλοι παρόλο που θα μπορούσαν να επιτύχουν το ίδιο αποτέλεσμα (την απελευθέρωσή τους δηλαδή) με το να δηλώσουν απλά παραίτηση από το πείραμα. Γιατί λοιπόν υπάκουσαν; Διότι αισθάνθηκαν αδύναμοι να αντισταθούν. Η αίσθηση της πραγματικότητας είχε χαθεί γι αυτούς και δεν αντιλαμβάνονταν πια τον εγκλεισμό τους ως ένα επιστημονικό πείραμα. Στην πειραματική φυλακή που είχαμε δημιουργήσει, μόνο το σωφρονιστικό προσωπικό είχε την εξουσία να αποφασίζει για τις αναστολές.

Κατά τη διάρκεια των ακροάσεων, γίναμε επίσης μάρτυρες μιας απροσδόκητης μεταμόρφωσης του σωφρονιστικού μας συμβούλου, καθώς υιοθέτησε απόλυτα το ρόλο του ως επικεφαλής της Επιτροπής Αναστολών. Ταυτίστηκε στην κυριολεξία με τον πιο μισητό και αυταρχικό «κρατικό υπάλληλο» που θα μπορούσε να φανταστεί κανείς, σε τέτοιο βαθμό, ώστε κι ίδιος, όταν οι ακροάσεις έληξαν, ένιωσε απόγεια γι' αυτό που είχε γίνει, όμοιος με τον πρώην βασανιστή του που του απέρριπτε διαρκώς το αιτημά του για αναστολή όταν ήταν κρατούμενος επί 16 χρόνια.

ΤΥΠΟΙ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΚΩΝ

Την πέμπτη ημέρα, ένα νέο είδος σχέσης προέκυψε μεταξύ των κρατούμενων και των δεσμοφυλάκων. Οι φύλακες τώρα έπεσαν με τα μούτρα στη δουλειά τους, μια δουλειά που άλλοτε ήταν βαρετή κι άλλοτε ενδιαφέρουσα.

Υπήρχαν τρεις τύποι δεσμοφυλάκων. Πρώτον, υπήρχαν οι σκληροί αλλά δίκαιοι φύλακες που ακολουθούσαν πιστά τους κανόνες της φυλακής. Δεύτερον, υπήρχαν τα «καλά παιδιά» που έκαναν μερικές χάρες στους κρατούμενους και δεν τους τιμωρούσαν ποτέ. Και τέλος, περίπου το ένα τρίτο των φρουρών ήταν εχθρικοί, αυταρχικοί και εφευρετικοί στην ανακάλυψη νέων τρόπων ταπει-

νωσης των κρατούμενων. Οι φύλακες αυτοί έδειχναν να απολαμβάνουν απόλυτα την εξουσία που τους είχε παραχωρηθεί, αν και τα προκαταρκτικά τεστ προσωπικότητας δεν μπόρεσαν να προβλέψουν μια τέτοια συμπεριφορά. Η μόνη σύνδεση μεταξύ της προσωπικότητας και της συμπεριφοράς που αναπτύχθηκε στη φυλακή ήταν η διαπίστωση ότι οι κρατούμενοι με ισχυρότερη τάση προς τον αυταρχισμό άντεζαν το αυταρχικό περιβάλλον της φυλακής μας περισσότερο από τους άλλους κρατούμενους.

ΤΖΟΝ ΓΟΥΕΝΝ

Οι κρατούμενοι είχαν προσδώσει το ψευδώνυμο «Τζον Γουένν» στον πιο αρσενικό και βίαιο δεσμοφύλακα του πειράματός μας. Αργότερα μάθαμε ότι ο πιο φημισμένος φύλακας στο στρατόπεδο των Ναζι κοντά στο Μπούενεβαλντ, είχε ονομαστεί «Τομ Μιζ» - ο Τζον Γουένν της προηγούμενης γενιάς - εξαιτίας της καυμπόικης σε στυλ «άγριας δύσης» εμφάνισής του και της συμπεριφοράς του προς τους τρόφιμους.

Πού έμαθε ο δικός μας «Τζον Γουένν» τον τρόπο να γίνει τέτοιος φύλακας; Πώς μπόρεσε αυτός αλλά και πολλοί άλλοι να μετακινηθούν τόσο πρόθυμα σ' αυτόν το ρόλο; Πώς μπόρεσαν κάποιοι έξυπνοι, ψυχικά υγιείς, καθόλα «φυσιολογικοί» άνθρωποι να μεταμορφωθούν σε «όργανα του κακού» τόσο γρήγορα; Αυτές ήταν οι ερωτήσεις που ζητούσαν επίμονα την απάντησή τους.

ΤΥΠΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ

Οι κρατούμενοι αντιμετώπιζαν τα αισθήματα της απογοήτευσης και της αδυναμίας τους με ποικίλους τρόπους. Στην αρχή, μερικοί κρατούμενοι εξεγέρθηκαν ή συγκρούστηκαν με τους φύλακες. Τέσσερις κρατούμενοι οδήγηθηκαν σε συναισθηματική κατάρρευση ως αντίδραση διαφυγής από αυτή τη συνθήκη. Ένας κρατούμενος εμφάνισε ψυχοσωματικής προέλευσης εξανθήματα σε όλο του το σώμα, όταν πληροφορήθηκε ότι η αίτησή του για αναστολή απορρίφθηκε. Άλλοι προσπάθησαν να αντεπεξέλθουν με το να είναι καλοί κρατούμενοι και να κάνουν ότι τους διέταζαν οι φύλακες. Μάλιστα ένας απ' αυτούς ονομάστηκε «Λοχίας» εξαιτίας της σχεδόν στρατιωτικής του προσήλωσης στην εκτέλεση των διαταγών.

Στο τέλος της μελέτης μας, οι κρατούμενοι ήταν πραγματικά διαλυμένοι, τόσο ως ομάδα όσο κι ως άτομα. Δεν υπήρχε πλέον καμιά συνοχή μεταξύ τους παρά μόνο μια χούφτα αποξενωμένων ατόμων που περιφέρονταν σαν αιχμάλωτοι πολέμου ή σαν τρόφιμοι ψυχιατρικού ασύλου. Οι δεσμοφύλακες είχαν αποκτήσει τον πλήρη έλεγχο της φυλακής και απαιτούσαν τυφλή υποταγή από τον κάθε κρατούμενο.

ΜΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΠΡΑΞΗ ΒΕΒΓΕΡΕΣΗΣ

Γίναμε μάρτυρες και μιας τελευταίας απόπειρας εξέγερσης. Ο κρατούμενος 416 είχε μόλις μεταφερθεί στο σωφρονιστήριο μας, αφού ήταν στην ομάδα των ανακληρωματικών. Αντίθετα από τους άλλους κρατούμενους, οι οποίοι είχαν βιώσει μια βαθμιαία κλιμάκωση των παρενοχλήσεων, αυτός ο κρατούμενος βίωσε όλον τον τρόπο από τη στιγμή της άφιξής του. Οι «παλιοί» του είπαν ότι ήταν αδύνατο να παραιτηθεί, ότ θα ζούσε σε μια πραγματική φυλακή.

Ο 416 το αντιπαρήλαθε κατεβαίνοντας σε απεργία πείνας, απαιτώντας την αποφυλάκισή του. Μετά από μερικές ανεπιτυχείς προσπάθειες να τον σιτίσουν, οι φρουροί τον έκλεισαν βίαια στην απομόνωση για τρεις ώρες, παρόλο που ο κανονισμός που είχαν οι ίδιοι φτιάξει όριζε το ανώτατο χρονικό όριο αυτής της τιμωρίας σε μια μόνο ώρα. Ωστόσο, ο 416 αρνιόταν και πάλι να συμμορφωθεί.

Κανονικά ο 416 θα έπρεπε να γινόταν δεκτός από τους υπόλοιπους ως ένας πραγματικός ήρωας. Αντίθετα όμως, οι άλλοι τον αντιμετώπιζαν ως ταραξία. Ο αρχιδεσμοφύλακας εκμεταλλεύτηκε αυτό το συναίσθημα θέτοντας στους κρατούμενους το εξής δίλλημα: μπορούσαν να βγάλουν τον 416 από την απομόνωση μόνο εάν προθυμοποιούνταν να παραδώσουν τις κουβέρτες τους ή να τον αφήσουν στην απομόνωση όλη τη νύχτα. Τι νομίζετε ότι επέλεξαν; Οι περισσότεροι αποφάσισαν να κρατήσουν τις κουβέρτες τους και να αφήσουν το συγκρατούμενό τους στην απομόνωση όλη νύχτα (αργότερα, ύστερα από δική μας παρέμβαση, ο 416 επέστρεψε στο

κελί του)

ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΙΡΑΜΑΤΟΣ

Το βράδυ της πέμπτης μέρας, μερικοί γονείς που είχαν έρθει στο επισκεπτήριο, μου ζήτησαν να επικοινωνήσω με κάποιον δικηγόρο ώστε να αποφυλακιστούν τα παιδιά τους. Μου είπαν ότι ένας καθολικός ιερέας ήρθε σε επαφή μαζί τους και τους πρότεινε να προλάβουν ένα συνήγορο υπεράσπισης εάν ήθελαν να βγάλουν τα παιδιά τους έξω καταβάλλοντας χρηματική εγγύηση. Τηλεφώνησα στον δικηγόρο όπως μου ζητήθηκε και εκείνος ήρθε την επόμενη μέρα για να συναντήσει τους φυλακισμένους με ένα συγκεκριμένο σύνολο νομικών ερωτήσεων, παρόλο που γνώριζε κι ο ίδιος ότι επρόκειτο για ένα απλό πείραμα.

Σ' αυτό το σημείο μας έγινε σαφές ότι έπρεπε να δώσουμε ένα τέλος σε αυτό το πείραμα. Βίχαμε δημιουργήσει μια ασφυκτική συνθήκη ολοκληρωτισμού, μια συνθήκη στην οποία οι κρατούμενοι γίνονταν έρμαια και αντιδρούσαν με τρόπο παθολογικό και μέσα στην οποία μερικοί δεσμοφύλακες συμπεριφέρονταν σαδιστικά. Ακόμη και οι «καλοί» φύλακες ένιωθαν ανίκανοι να παρέμβουν και κανένας από τους φύλακες δεν παραιτήθηκε ενώ η μελέτη βρισκόταν σε εξέλιξη. Πράγματι, πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι κανείς από τους

φύλακες δεν καθυστέρησε ποτέ να έρθει στη βάρδιά του, κανείς δεν προφασίστηκε ασθένεια, δεν έφυγε χωρίτερα ή απαίτησε να πληρωθεί για τις υπερωρίες.

Έλξη τη μελέτη πρόωρα για δύο κυρίως λόγους. Πρώτον, αντιληφθήκαμε μέσα από τις βιντεοσκοπήσεις ότι οι φύλακες επέτειναν την κακή μεταχείριση των κρατούμενων κυρίως μέσα στη νύχτα, θεωρώντας ότι τότε κανείς από τους ερευνητές δεν παρακολουθούσε και ότι το πείραμα βρισκόταν «εν υπνώσει». Η ανία τους τους οδηγούσε ακόμη και σε πορνογραφικές και απόλυτα ταπεινωτικές συμπεριφορές προς τους κρατούμενους.

Δεύτερον, η Christina Maslach, προσφάτως διδάκτωρ του Στάνφορντ, που ήρθε να πάρει συνεντεύξεις από φρουρούς και κρατούμενους, αντέδρασε έντονα όταν είδε τους κρατούμενους μας να οδηγούνται τροχόσπιν και παρατεταγμένα στην τουαλέτα, με σακούλες στα κεφάλια, δεμένα τα πόδια και τα χέρια ν' ακουμπούν στους ώμους του μπροστινού τους. Γεμάτη οργή είπε: «Είναι φοιητό αυτό που κάνετε σ' αυτά τα παιδιά». Από τους πενήντα και περισσότερους ανθρώπους που είδαν τη φυλακή μας και που δεν είχαν ενεργό ανάμειξη στη μελέτη, ήταν η μόνη που αμφισβήτησε τη δεοντολογία αυτού του πειράματος. Μόλις όμως αντιτάχθηκε στον ολοκληρωτισμό της κατάστασης, έγινε σαφές ότι έπρεπε να δοθεί ένα τέλος. Εί έτσι, μόλις 6 ημέρες από την έναρξή της, η λειτουργία της -σχεδιασμένης για 14 μέρες- προσομοίωσης της φυλακής αναστάληκε.

Την τελευταία ημέρα, οργάνωσα μια σειρά «συναντήσεων αντιπαράθεσης», πρώτα με τους φύλακες, μετά με όλους τους κρατούμενους (συμπεριλαμβανομένων και αυτών που είχαν απελευθερωθεί χωρίτερα) και τέλος, με τους φυλακές, τους κρατούμενους και το επιστημονικό προσωπικό μαζί. Αυτό έγινε για να εκφραστούν τα συναισθήματα όλων ανοιχτά, να εξιστορήσουμε αυτά που παρατη-

ρη... τριών στους άλλους όσο και στον εαυτό μας και να μοιραστούμε την εμπειρία μας που ήταν για τον καθένα από εμάς σχεδόν οριακή.

Προσπαθήσαμε επίσης να αντλήσουμε από την κοινή μας εμπειρία μια ευκαιρία για ηθική επιμόρφωση, συζητώντας τις αντιπαραθέσεις που προέκυψαν από αυτή την προσομοίωση και από τη συμπεριφορά μας. Για παράδειγμα, επαναζητάσαμε τις εναλλακτικές λύσεις που θα μπορούσαμε να είχαμε χρησιμοποιήσει σε δεοντολογικό επίπεδο, ώστε να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι για να συμπεριφερθούμε με σωστό τρόπο σε μελλοντικές καταστάσεις της πραγματικής μας ζωής και να αποφεύγουμε ή να αντιταχθούμε σε καταστάσεις που θα μπορούσαν να μετατρέψουν «φυσιολογικά» άτομα σε πρόθυμα «όργανα του κακού» ή θύματά του.

Δύο μήνες μετά τη λήξη του πειράματος, να ποιά είναι η αντίδραση του κρατούμενου 416, του «παραλίγο ήρωα» μας, που βρέθηκε στο κελί της απομόνωσής για πολλές ώρες: «Έιχα αρχίσει να νιώθω ότι γίνω την ταυτότητά μου, ότι το πρόσωπο που ονόμαζα «Clay», το πρόσωπο που με «έσπρωξε» σε αυτό το μέρος, το πρόσωπο που προσφέρθηκε εθελοντικά να πάει σ' αυτή τη φυλακή ήταν κάποιος άλλος. Γιατί για μένα ήταν πράγματι φυλακή και εξακολουθεί να είναι. Δεν την αντιμετωπίζω σαν ένα πείραμα ή μια απλή προσομοίωση, γιατί ήταν όντως μια φυλακή, η οποία αντί να διευθύνεται από το κράτος, διευθυνόταν από μια ομάδα ψυχολόγων. Αρχισα να νιώθω ότι η ίδια μου η ταυτότητα, το πρόσωπο το οποίο είχα υπάρξει και το οποίο είχε αποφασίσει τον εθελοντικό εγκλεισμό μου, ήταν κάποιος έξω από εμένα και μακριά μου, μέχρι που τελικά δεν ήμουν πια ούτε αυτός, ήμουν ένας αριθμός, το 416. Έβγα γίνεται πραγματικά ένας αριθμός.»

Δε συγκρίνουμε την αντίδρασή του με αυτή του παρακάτω κρατουμένου που μου έγραφε από ένα σωφρονιστήριο του Οχάιο έχοντας ζήσει την εμπειρία του εγκλεισμού στην απομόνωση και μάλιστα για μία απάνθρωπη χρονική διάρκεια: «Μόλις πρόσφατα μεταφέρθηκα από το κελί της απομόνωσης όπου κρατήθηκα για 37 ολόκληρους μήνες. Μου επιβλήθηκε ένα καθεστώς απόλυτης σιωπής, όπου ακόμη και ο παραμικρός φέθμος στον κρατούμενο του διπλανού κελίου είχε ως αποτέλεσμα συνεχείς ξυλοδαρμούς από τους φύλακες, φέκασμα με χημικά, καφώνια και ασκήσεις. Ξεγυμνώματα σε ένα ήδη «λιτό» κελί με στρώμα το τοιμέντενιο πάτωμα, χωρίς σκεπάσματα, χωρίς υψήτρα ή ακόμη τουσιλέτα... Γνωρίζω καλά ότι οι κλέφτες πρέπει να τιμωρούνται και δεν δικαιολογώ την κλοπή, αν και είμαι κι εγώ κλέφτης. Τώρα όμως, δεν πιστεύω ότι θα εξακολουθήσω να είμαι κλέφτης απότου αποφυλακιστώ. Όχι, δεν έχω «σωφρονιστεί». Είναι απλά ότι δεν σκέφτομαι πλέον να γίνω πλούσιος κλέβοντας. Τώρα το μόνο που σκέφτομαι είναι να σκοτώσω, να σκοτώσω όλους αυτούς που με χτυπούν και με ταπεινώνουν σαν να είμαι σκυλί. Ελπίζω και προσεύχομαι για τη σωτηρία της ψυχής μου και για τη μελλοντική ελεύθερη ζωή μου ότι θα μπορέσω να ξεπεράσω την πίκρα και το μίσος που με κατατρώνει κάθε μέρα. Ξέρω όμως ότι δεν θα είναι εύκολο.»

20 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1971: ΤΕΛΟΣ

Η μελέτη μας έληξε στις 20 Αυγούστου 1971. Την επόμενη μέρα, συνέβη μια απόπειρα απόδρασης στις φυλακές του San Quentin. Κρατούμενοι από τον τομέα του «κέντρου μέγιστης προσαρμογής» απελευθερώθηκαν από τα κελιά τους, με τη βοήθεια του «αδερφού Soledad» George Jackson, ο οποίος κατόρθωσε να εισάγει παράνομα στη φυλακή ένα όπλο. Αρκετοί φύλακες και μερικοί πληροφόροδοτες κρατούμενοι βασανίστηκαν και δολοφονήθηκαν κατά τη διάρκεια της απόπειρας αλλά η απόδραση αποτράπηκε όταν, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς, ο αρχηγός της πυροβολήθηκε, ενώ προσπαθούσε να σκαρφαλώσει στο δεκάμετρο τοίχο της φυλακής.

Σε λιγότερο από ένα μήνα, οι φυλακές ξαναβρέθηκαν στο επίκεντρο όταν ξέσπασε η μεγάλη εξέγερση στις φυλακές Άττικα της Νέας Υόρκης. Ύστερα από εβδομάδες διαπραγματεύσεων με τους κρατούμενους που κρατούσαν όμηρους δεσμοφύλακες διεκδικώντας βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, ο κυβερνήτης της πολιτείας Nelson Rockefeller διέταξε την Βθνική Φρουρά να ανακαταλάβει με βιά τις φυλακές. Πάρα πολλοί δεσμοφύλακες και κρατούμενοι δολοφονήθηκαν

ή τραυματίστηκαν εξαιτίας αυτής της παράλογης απόφασης.

Ένα από τα βασικά αιτήματα των εξεγερμένων της Άττικα ήταν ότι ήθελαν μεταχείριση που αρμόζει σε ανθρώπινες υπάρξεις. Μετά από τη μελέτη των μόλις έξι ημερών στην προσομοιωμένη φυλα-

κή μας, μπορούσαμε πλέον να καταλάβουμε πώς οι φυλακές αποκτηνώνουν τους ανθρώπους, μετατρέποντάς τους σε αντικείμενα και ενσταλλάζοντάς τους αισθήματα απελπισίας. Και όσον αφορά τους δεσμοφύλακες, κατανοήσαμε τον τρόπο με τον οποίο «κοινοί» άνθρωποι μπορούν εύκολα να μετατραπούν από τον καλό δόκτωρ Τζέκυλ στον κακό κύριο Χάιντ.

Το ερώτημα που τίθεται πλέον είναι το πώς να αλλάξουμε τα ιδρύματά μας, έτσι ώστε να προάγουν τις ανθρώπινες αξίες και όχι να τις καταστρέφουν. Και είναι λυπηρό ότι, δεκαετίες μετά το πείραμά μας, οι συνθήκες να βρίσκονται και η σωφρονιστική πολιτική στις ΗΠΑ έχουν γίνει ακόμη πιο τιμωρικές και καταστροφικές. Η επιδείνωση των συνθηκών είναι αφενός αποτέλεσμα της ένταξης του σωφρονιστικού ζητήματος στο πολιτικό παιχνίδι, με τους πολιτικούς να ανταγωνίζονται στο ποιός θα αποδειχτεί πιο αδυσώπητος ενάντια στην εγκληματικότητα και αφετέρου της γενικότερης φυλετικοποίησης των συλλήψεων και των καταδικών, με την αφοαμερικάνικη και λατινοφώνη κοινότητα να βρίσκεται πρώτες στη λίστα. Τα ΜΜΕ έχουν συνεισφέρει επίσης σ' αυτό το πρόβλημα με την τάση να γενικεύουν και να επιτείνουν το φόβο για τα βίαια εγκλήματα, αν και τα στατιστικά στοιχεία δείχνουν ότι τα εγκλήματα αυτά έχουν μειωθεί. Υπάρχουν περισσότεροι αμερικάνοι -γυναίκες και άντρες- στις φυλακές από κάθε άλλη φορά στην ιστορία. Σύμφωνα με μια πρόσφατη μελέτη του υπουργείου δικαιοσύνης, ο αριθμός των φυλακισμένων στις ΗΠΑ έχει πολλαπλασιαστεί τα τελευταία 12 χρόνια, με πάνω από 1,8 εκατομμύρια ανθρώπους στις φυλακές το 1998.

“ακρωτηριάζοντας” την 21 Μάρτη

Ο πόλεμος αυτός στάθηκε μία ακόμη ευκαιρία για τους μηχανισμούς κοινωνικής χειραγώγησης - με τα Μ.Μ.Ε. ως την πιο σημαντική αιχμή ανάμεσά τους - να δοκιμάσουν και να οξύνουν την αποτελεσματικότητά των χειραγωγικών τους εργαλείων. Η αντίληψη του κόσμου γι' αυτόν τον πόλεμο έπρεπε με κάθε τρόπο να συγκροτηθεί στη βάση συγκεκριμένης πληροφορόρησης που θα οδηγούσε είτε στην αποδοχή του πολέμου ως αναγκαίου για την αποκατάσταση του διεθνούς «δικαίου» (από τα μεγαλύτερα και παγκόσμια επιρροής δίκτυα, π.χ. CNN) είτε σε ελεγχόμενες αντιδράσεις που δε θα ξεπερνούσαν τα όρια της (φίλ)ειρηνικής διαμαρτυρίας (από τα δίκτυα μικρών κρατών με παράδοση στον αντιαμερικανισμό). Για όλη μια φορά η συμβολή των Μ.Μ.Ε. στην κατασκευή της κοινωνικής συνείδησης υπήρξε πολύτιμη και αποτελεσματική.

Ένα κοινωνικό φαινόμενο όπως ο διακρατικός πόλεμος εισάγει εκ των πραγμάτων ζητήματα εθνικής υπερφάνειας και συνείδησης, ζητήματα υπέρβασης ταξικών και κοινωνικών διαχωρισμών στην προοπτική της υπεράσπισης της εδαφικής ακεραιότητας της πατρίδας. Η φύση των διακρατικών πολέμων είναι τέτοια που τείνει να εγκλωβίζει και να περιορίζει την ανάγνωσή τους με τέτοιου είδους κριτήρια, καθορίζοντας τη στάση κάποιου ανεξάρτητα από το αν εμπλέκεται σ' αυτόν άμεσα ή όχι. Στο προκείμενο ενεργοποιήθηκαν εθνικού χαρακτήρα αναγνώσεις στην Ελλάδα, παρ' όλο που επρόκειτο για μία χώρα της οποίας τα «εθνικά συμφέροντα» δεν πλήττονταν ούτε διακοβούνταν άμεσα.

Έτσι, είδαμε τον τελευταίο καιρό μία πανεθνική και διατοξική συσπείρωση με «κοινό στόχο να σταματήσει ο άδικος αυτός πόλεμος στο Ιράκ». Η πρόσκαιρη αυτή ομοψυχία προωθήθηκε και προβλήθηκε από τα μέσα ενημέρωσης τόσο ώστε να φτάσει στο σημείο να επικαλύψει τις όποιες κοινωνικές και ταξικές εσωτερικές διαχωριστικές γραμμές. Στο δρόμο συναντήθηκαν και διαδίλωσαν μαζί οι καταπιεζόμενοι με τους καταπιεστές τους, οι μαθητές με τους καθηγητές τους, οι εργαζόμενοι με τους εργοδότες τους, οι άνεργοι με τους υπουργούς της κυβέρνησης. Αυτή τη φορά τα μέσα ενημέρωσης προέβαλλαν τις αντιπολεμικές διαδηλώσεις και καλούσαν τον κόσμο να συμμετάσχει και να εκφράσει την αντίθεσή του σ' αυτόν τον πόλεμο: «σταματήστε τον πόλεμο». Ακολούθως, «οι μεγαλειώδεις αυτές διαδηλώσεις με τη μαζική συμμετοχή χιλιάδων ανθρώπων» είχαν πάντοτε το μερίδιό τους στην ενημέρωση που αφορούσε τον πόλεμο. Αυτή η προβαλλόμενη αποδείχτηκε καθοριστική για τη συμμετοχή του κόσμου και η συμμετοχή με τη σειρά της προβλήθηκε στο έπακρο.

Αντίθετα, οι μέρες της συνόδου της Ε.Ε. στην Αθήνα προβλήθηκαν ως μέρες εθνικού συμφέροντος, ως μέρες κύρους και αναγνώρισης για τη χώρα μας. Και το εθνικό συμφέρον έπρεπε να μπει πάνω από το οποιοδήποτε συναίσθημα οργής και αποστροφής που θα προκαλούσε η παρουσία στην πόλη των - σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό - υπεύθυνων για την τελευταία σφαγή. Η έκφραση των διαθέσεων εναντίον τους και ενάντια στους πολέμους τους σε μια κατεχόμενη πόλη δεν έπρεπε σε καμία περίπτωση να ξεφύγει από το περιοριστικό αλλά ευρύτερα αποδεκτό πλαίσιο της διαμαρτυρίας και των μεταρρυθμιστικών προταγμάτων. Τα όρια έθετε και αυτή τη φορά η κυριαρχική προπαγάνδα που προέβαλε ως σημαντικό παράγοντα σταθερότητας και ασφάλειας στον πλανήτη την «Ευρώπη των λαών». Σε κάθε περίπτωση ο πόλεμος που καλό-καλά δεν είχε τελειώσει έπρεπε εν όψει των οφειλημάτων της διεύρυνσης να υποτιμηθεί - μέχρι του σημείου βέβαια που η ίδια η δύναμη του γεγονότος επιτρέπει - ώστε να διαφυλαχθεί η τάξη στην πόλη. Οι διαδηλώσεις που μέχρι πριν λίγες μέρες προβάλλονταν ιδιαίτερα από τα μέσα ενημέρωσης πέρασαν σε δεύτερη μοίρα και οι αναφορές σ' αυτές γίνονταν - αν όχι με σαφή - τουλάχιστον με έμμεσο, υπόρρητο αποτρεπτικό τρόπο. Η μικρή συμμετοχή ανθρώπων στις διαδηλώσεις της 16ης Απριλίου έδειξε ότι οι μηχανισμοί κοινωνικής χειραγώγησης έχουν τη δυνατότητα να κινητοποιούν ή να αποτρέπουν την κινητοποίηση ανάλογα με το τι επιτάσσουν κάθε φορά τα συμφέροντά τους.

Ακόμη, είδαμε μέχρι και την κρατική τηλεόραση να δείχνει κατανόηση στις εκρήξεις οργής του κόσμου που κατέληξαν σε συγκρούσεις με την αστυνομία και να καταγγέλλει τη βίαιη αντιμετώπιση των διαδηλωτών που σε όλες σχεδόν τις περιπτώσεις αποθνήσκουν με χρήση δακρυγόνων και ωμής σωματικής βίας. Αυτό, όμως, όταν οι συγκρούσεις συμβαίνουν αλλού, μακριά από εδώ. Άλλωστε, όπως ακριβώς είναι πιο εύκολη και ακίνδυνη η εναντίωση σε έναν πόλεμο που διεξάγεται μακριά τους, έτσι εύκολο και ακίνδυνο είναι και το να προβάλλουν διαδηλωτές που συγκρούονται, να τους χαρακτηρίζουν εξοργισμένους. Αλλά όταν οι συγκρούσεις γίνονται στα μέρη μας, όταν στρέφονται ενάντια σε κοινωνούς και άμεσους στόχους της δικής μας καθημερινής καταπίεσης, τότε είτε αποσιωποούνται - όπως προκλήτικά συνέβη με την πορεία της 21ης Μαρτίου - είτε κατασκοφαντούνται. Γιατί εδώ οι διαδηλωτές που συγκρούονται είναι προβοκάτορες, ταραχοποιά στοιχεία που έχουν παρεισφύσει στην πορεία και θέλουν να διαταράξουν το φιλερηνικό της χαρακτήρα. Γι' αυτό η αστυνομία πρέπει επιτέλους να παρέμβει...

Το χρονικό ενός αποκλεισμού

Ως αναρχική συλλογικότητα Θεοσίτης -αλλά και στο πλαίσιο των επιλογών της Συνέλευσης Αναρχικών σε σχέση με τον πόλεμο στο Ιράκ- συμμετείχαμε στον διήμερο αποκλεισμό της βάσης της Σούδας στην Κρήτη στις 15 και 16 του Μάρτη. Επρόκειτο για την παρεμπόδιση μεταφοράς κυρίως στρατιωτικού υλικού από τη ναυτική βάση της Σούδας προς το στρατιωτικό αεροδρόμιο. Ο αποκλεισμός καλέστηκε και διοργανώθηκε από την Πρωτοβουλία Κρήτης Ενάντια στον Πόλεμο και την Κοινωνική τους Ειρήνη.

Το σημείο αποκλεισμού επιλέχθηκε να είναι 10 χιλιόμετρα έξω από τα Χανιά στο δρόμο προς τη ναυτική βάση και 3 χιλιόμετρα πριν από την πύλη της, στη θέση Στέρνες. Στην πραγματικότητα οι βάσεις είναι τρεις (μία ελληνική, μια νατοϊκή και μια καθαρά αμερικανική) που επικοινωνούν μεταξύ τους και απλώνονται διαδοχικά 7 χιλιόμετρα κατά μήκος της θάλασσας με συνολικά 5 πύλες εξόδου. Όλοι σχεδόν οι δρόμοι εξόδων συναντώνται λίγο πριν από το σημείο του αποκλεισμού και γι' αυτό επιλέχθηκε ως τέτοιο από τους ντόπιους συντρόφους. Ο στρατός, βέβαια, στο πλαίσιο των συνηθισμένων του πρακτικών, έχει ανοίξει πολλούς χωματόδρομους μέσα στα χωράφια που προορίζονται να χρησιμοποιηθούν ως διαφυγή από τις βάσεις του σε έκτακτες περιπτώσεις. Η διαδρομή που αποκλείστηκε έχει το κύριο βασικό πλεονέκτημα να παρεμποδίζει άμεσα τις στρατιωτικές μεταφορές.

Τα μηνύματα του καλέσματος της Πρωτοβουλίας Κρήτης Ενάντια στον Πόλεμο και την Κοινωνική τους Ειρήνη ήταν σαφή και διατυπωμένα: πόλεμος ενάντια στον πόλεμο αλλά και την κοινωνική ειρήνη του κράτους και των αφεντικών, πόλεμος ενάντια σε όλους τους στρατούς. Τα χαρακτηριστικά: ένας αποκλεισμός όχι μόνο ως αυτοοργανωμένο εγχείρημα στα πλαίσια των εσωτερικών του διαδικασιών αλλά και ευθέως ενάντια στην πολιτική χειραγώγηση των κομμάτων και την κοινωνική χειραγώγηση των ΜΜΕ.

Οι ντόπιοι σύντροφοι εκτίμησαν ότι πέρα από τις πορείες και τους ολιγόωρους συμβολικούς αποκλεισμούς της βάσης χρειάζονταν ένα βήμα παραπέρα προς έναν χρονικά εκτεταμένο αποκλεισμό. Η πρόταση μπορεί να ισορροπούσε ανάμεσα στο συμβολικό και τον ουσιαστικό της χαρακτήρα, ήθελε, ωστόσο, να πειραματιστεί καταρχάς σε ένα καινούργιο πεδίο όσο αφορά τις πρακτικές του αγώνα κατά της βάσης.

Το Σάββατο 15 του Μάρτη στις 12:30 το μεσημέρι 400 περίπου άτομα ξεκίνησαν από την πλατεία της Αγοράς Χανίων με εποχούμενη πορεία προς το σημείο αποκλεισμού. Ένα ακόμη καθοριστικό δεδομένο είχε σχεδόν διαμορφωθεί: η ανταπόκριση στο κάλεσμα. Συλλογικότητες και άτομα από όλη σχεδόν τη χώρα, αρκετοί σύντροφοι από το νησί και λίγοι ντόπιοι έφτασαν υπό βροχή στις Στέρνες ξεκινώντας το στίσιμο μεγάλων προστατευτικών υδστειγών και των απαραί-

τιτων σκηνών. Κι άλλο καθοριστικό δεδομένο: απίθανα δύσκολη διαβίωση με διαρκή βροχή και δυνατή υγρασία που δυσκόλευαν κάθε κίνηση.

Σχεδόν αμέσως, έγινε συνέλευση όπου κάτω από αντιζοξες συνθήκες συζητήθηκαν κυρίως θέματα που αφορούσαν τόσο την χωρική επέκταση του αποκλεισμού όσο και τις κινήσεις της επόμενης μέρας, ένα ενδεχόμενο πορείας προς την πύλη της αμερικανικής βάσης. Τελικά, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, επιλέχθηκε η καλύτερη οργάνωση του αποκλεισμού και η διεκπεραίωση του στη βάση του αρχικού σχεδίου και αυτό εξυπνέτισαν οι τρεις συνελεύσεις που ακολούθησαν το ίδιο βράδυ και την επόμενη μέρα. Τα λιγοστά αυτοκίνητα που εμφανίστηκαν εμποδίστηκαν να περάσουν, με ανύπαρκτους τους αμερικανούς οι οποίοι προφανώς είχαν ειδοποιηθεί εγκαίρως από τις Αρχές. Το πρωί της Κυριακής ο δρόμος άνοιξε για να περάσει μια μεγάλη πομπή -κυρίως αριστερών- ντόπιων αλλά και κάποιων από άλλα μέρη της Ελλάδας που είχε καλεστεί από τις προηγούμενες μέρες με προορισμό την πύλη της βάσης. Υπήρχαν φραστικές αντεγκλήσεις -χωρίς εκτροπές- που αφορούσαν στον χειραγωγικό και εκτονωτικό ρόλο των αριστερών και αριστεριστικών κομμάτων με στόχο το γενικευμένο αντιπολεμικό κοινωνικό αισθητήριο -και όχι μόνο. Η πομπή αυτή λίγη ώρα μετά προχώρησε σε μια ελεγχόμενη σύγκρουση στην πύλη της βάσης και επέστρεψε πάλι στα Χανιά.

Το απόγευμα της Κυριακής ο αποκλεισμός έληξε επιτυχημένος στον κύριο στόχο του (αφού δεν διακινήθηκε στρατιωτικό υλικό από τη βάση τις συγκεκριμένες ημέρες αλλά ούτε και εμφανίστηκε αμερικάνος ή άλλος στρατιώτης της "συμμαχίας" στα Χανιά) αφήνοντας ένα σημαντικό ενέχυρο όχι μόνο στον ίδιο τον αγώνα ενάντια στη βάση (δεν είναι τυχαίο ότι λίγο μετά την έναρξη του πολέμου επαναλήφθηκε το ίδιο ακριβώς εγχείρημα από άλλους ντόπιους, όπου μάλιστα επιστρατεύτηκε η εισαγγελία με απειλές όμησης καταστολής) αλλά και στο ποιοτικό βελπνεκές της δράσης των συντρόφων στο νησί.

Τις δυο μέρες που ακολούθησαν αποκλειστήκαμε στο λιμάνι της Σούδας, μέσα στο καράβι της επιστροφής λόγω της κακοκαιρίας. Τρίτη πρωί, 18 του Μάρτη, ένα ισπανικό πολεμικό πλοίο με κατεύθυνση το Ιράκ δεν χώρεσε στο ναύσταθμο και έδεσε στο λιμάνι δίπλα στο αποκλεισμένο μας πλοίο. Η πρόκληση ήταν ανυπόφορη και όλοι οι σύντροφοι που βρισκόμασταν στο πλοίο προχαρήσαμε σε παρεμπόδιση της ολοκλήρωσης της διαδικασίας πρόσδεσης του πολεμικού. Στηθηκαν πρόχειρα οδοφράγματα για να εμποδιστεί η αποβίβαση του πληρώματος, ρίχτηκαν αυγά και κόκκινες μπογιές στο κατάστρωμα και στα διακριτικά του πλοίου και αναπτύχθηκαν διαπολιτισμικές φραστικές αντεγκλήσεις με αποτέλεσμα το πλοίο να αναγκαστεί να αποχωρήσει για να βρει αλλού ένα φιλοπόλεμο απάγκιο.

ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΜΙΑ

Προχωρήσάμε στην κατάληψη του δημοτικού πολιτιστικού κέντρου Γίλιου γιατί κρίνουμε ότι χρειάζεται

να υπάρξει ένας ανοιχτός κοινωνικός χώρος -για όσο χρονικό διάστημα θα κριθεί απαραίτητο- όπου θα μπορούσαν άνθρωποι της περιοχής έξω από θεσμικούς και εξουσιαστικούς σχηματισμούς να μοιραστούν την γνώση και τις σκέψεις τους γι' αυτόν τον χυδαίο πόλεμο της παγκόσμιας ηγεμονίας.

-και να γίνουν με κάποιον τρόπο διακριτές όλες εκείνες οι πολιτικές που μέσα από την αντιπολεμική τους οπτική εξοραίζουν τον καταπιεστικό τους ρόλο στον κοινωνικό και ταξικό πόλεμο, έναν πόλεμο που εξελίσσεται στην καθημερινή μας ζωή όχι κάπου μακριά αλλά εδώ στα μέρη που ζούμε

Όλοι γνωρίζουμε την αφορέμ γι' αυτόν τον πόλεμο και εύκολα μπορούμε να αραδιάσουμε -ανάλογα με τη γνώση και την προσωπική του αντίληψη ο καθένας - πολλές από τις αιτίες που, προκρίνοντας ίσως κάποιες απ' αυτές σε σχέση με κάποιες άλλες. Εκείνο όμως που πρέπει να προσέξουμε είναι τα ίδια τα όρια του πολέμου.

Οι διακριτικές συρράξεις που ιστορικά επισημαίνονται πάνω σε ορισμένες στιγμές διενδότησης ισχύος και συμπεριφορών, είναι κοινωνικά φαινόμενα όπου ο θάνατος διασπείρεται πάνω στα πιο απομορφωμένα από την εξουσία και τον πλείστο κοινωνικά στρώματα. Έτσι, ενώ αυτό που διακρίβονται είναι τα συμφέροντα μεταξύ των εθνικών ελίτ της ισχύος και του χρήματος, αυτοί που με συντριπτική πλειοψηφία θυσιάζονται είναι όλοι αυτοί που δεν έχουν κανένα απολύτως λογικό συμφέρον να το κάνουν. Οι πόλεμοι, τουλάχιστον όπως τους γνωρίζουμε, θα ήταν αδύνατοι χωρίς τις δομές εξουσίας που τους επιτρέπουν ως δυνατότητα. Τα κατασκευασμένα εθνικά ιδεώδη που είναι απαραίτητα για τον πολιτικό και κοινωνικό οργανωτισμό των εθνικών κρατών, ο κάθε είδους ανταγωνισμός μεταξύ των αφεντιών και η θεμιμομένη κοινωνική ανισότητα είναι τα απαραίτητα δεδομένα που σε μια συγκεκριμένη ιστορική στιγμή προσφέρονται για την τεροδότηση ενός πολέμου. Η θεμιση των κρατών, των στρατιών και των αστυνομικών τους, της αστικής τάξης και των κοινωνικών ανισοτήτων και διακρίσεων σημανε και ιστορικά την κρήση του πολέμου πάνω στην κοινωνική συνείδηση, την ανθρώπινη δημοσιότητα και την ελευθερία.

Δεν υπάρχει τίποτα πιο γνήσιο από το να αντιτίθεται κανείς σε έναν πόλεμο όταν μάλιστα κηρύσσεται από την παγκόσμια ηγεμονία προς μια τριτοκοσμική χώρα και με αυτόν τον απαξιωτικό για όλη την ανθρωπότητα τρόπο: δεν κρατήθηκαν ούτε καν τα προσήματα

που οι ίδιοι οι σημανευοί επιτιμήμενοι είχαν συντάξει. Επειδή όμως το ζητούμενο δεν είναι οι δίκαιοι πολέμοι αλλά η ίδια η αντιπολεμική δράση για την κατάγηση των πολέμων, τότε στόχοι δεν μπορεί παρά να είναι οι δομές εξουσίας που παράγουν τον πόλεμο - η κατάγηση εδώ και τώρα της εκμετάλλευσης και της καταπίεσης, η διάλυση των στρατιών και των κρατών, η σπθμελή απαξίωση του αστικού πολιτισμού.

Απέναντι σ' αυτήν την απλή λογική -όλοι οι θεμιμομένοι φορείς υπολείπονται. Όχι τυχαία. Η αναμφισβήτητη δίκαιη οργή ενάντια στην αμερικανική κυρίαρχη -αλλά και σπθμιακή- ηγεμονία δεν μπορεί να δικαιολογηθεί εγχώρια πρόσωπα και θεμιμοί που όχι μόνο παραλίμπουν άμεσα η έμμεσα στον πόλεμο αλλά και ασκούν η δικαιολογούν τον ήρω τους κοινωνικό και ταξικό πόλεμο, την αμάρτη εκμετάλλευση και την σπθνή ή καλυμμένη καταπίεση πάνω μας, δίπλα μας, ανάμεσα μας.

Έτσι είναι πολύ βολικό για τις ντόπιες εξουσίες να αντιτίθενται σε αυτόν τον μακρινό πόλεμο, να κριβονται πίσω από έναν βολό αλλά ωστόσο οργισμένο αντιαμερικανισμό, για να εισπράξουν την πολιτική υπεραξία ως δήθεν λαϊκού εθιμοσπί και, το κυριότερο, για να αποπροσανατολίσουν τα κοινωνικά σπθθημα όσον αφορά τον πόλεμο που κανουν πάνω στις τύχες και τη ζωή ολοκληρώνουν κοινωνικών ομάδων.

Δεν νοείται αντιπολεμική δράση χωρίς δράση ενάντια σε όλους τους στρατούς, τα κράτη, τα αφεντιά και τους πολιτικούς και κοινωνικούς χηφιηγούς δράση ενάντια σε όποιον αποφασίζει για μας χωρίς έμμο δράση ενάντια σε ό,τι μας περιορίζει, μας καταπνέλλει, μας σκοτώνει καθημερινά

στο πολιτιστικό κέντρο Γίλιου
(Αγ. Φανουρίου)

ΚΑΤΑΛΗΨΗ

ΕΙΣΕΛΤΟ 29/3

1500 π.α. κρήνη
1000 π.α. κρήνη ελάνος
1000 π.α. ανθεμίου ανουκία

ΕΥΛΟΓΙΑ 30/3

1500 π.α. κρήνη
1000 π.α. κρήνη
ανθεμίου ανουκία στην κρήνη της

Θεργίτης

Οι προσδοκίες της συγκεκριμένης κίνησης σε σχέση με τα αποτελέσματά της -πάντα κατά την εκτίμησή μας- αντέχουν και στον πιο σκληρό απολογισμό.

Είναι γεγονός ότι εγγράφηκε στην περιοχή με πολιτική σαφήνεια μια διαφορετική αντίληψη όχι μόνο ενάντια στον πόλεμο αλλά και στην αντιπολεμική ρητορεία φορέων και κομμάτων που χαρακτηρίζονται από την έμμοη προσπάθεια εισπραξης πολιτικής υπεραξίας μέσα σε κάθε κοινωνικοπολιτική συνθήκη και από κάθε μικρό ή μεγάλο γεγονός, όταν αυτό προσφέρεται. Ο πόλεμος, ως κοινωνικό φαινόμενο, βασίζεται σε όλα τα χαρακτηριστικά της κυριαρχικής ειρήνης κάνοντας αιχμές συγκεκριμένους υποδοκοντες θεμιμοί της μέσα σε συγκεκριμένες ιστορικές στιγμές. Με τον πόλεμο να είναι ήδη εδώ, φενακισμένον σε μια ειρήνη που επιβάλλεται πάνω σε συγκεκριμένες τάξεις και κοινωνικές ομάδες, με τα κοινωνικά και ταξικά μέτωπα προσδιορισίμα δεν θα μπορούσαμε να συνδιαλλαγούμε με αυτούς που έχουμε απέναντι μας αλλά να προχωρήσουμε στην αποκάλυψη μίας ακόμη τεχνικής εξουσιασμού, να προκαλέσουμε και να διαταράξουμε την κυριαρχική ειρήνη. Ως αποτελεσματικότητα της συγκεκριμένης κίνησης δεν θεωρούμε στο προκείμενο στο μαζική προσέλευση ανθρώ-

πων από τις τριγύρω περιοχές μια και -έχοντας επίγνωση του βελιγνεκού της κίνησης αυτής- δεν προσδοκούσαμε κάποια ποσοτική επιβεβαίωση. Αυτό που θέλαμε ήταν να προεκτείνομε τα όρια του πολέμου έως εκεί που συνδιαλλάγεται με τα όρια της καθημερινής μας ζωής, τη σφαιρα της κοινής μας εμπειρίας διαλύοντας το συναινετικό, εθνικά εθιμοκό και διαταξικό "αντιπολεμικό" κλίμα που κυριαρχούσε. Κι αυτό κρίνουμε ότι το πετύχαμε.

Βκείνο όμως που αποτιμούμε με ιδιαίτερη ικανοποίηση είναι ότι από την κατάληψη αυτή προέκυψε μια -σημαντική και ουσιωτική για μας- προοπτική σύμπραξης με άλλα άτομα από τις περιοχές μας. Το πιο σημαντικό αποτέλεσμα αυτής της διαδικασίας δεν ήταν παρά η συγκρότηση της Πρωτοβουλίας Αντισυναινετικής Δράσης από τις περιοχές μας Βνάντια στον Πόλεμο και την Κοινωνική Βίωση. Πρόκειται για ένα σχήμα που στο σύντομο χρονικό διάστημα έως τις μέρες έκδοσης αυτού του τεύχους έχει ήδη πολλά να παρουσιάσει -και μάλιστα περισσότερο στο δρόμο παρά στις εσωτερικές του διαδικασίες. Τα πρωτογενή χαρακτηριστικά αυτού του σχήματος καθώς και οι δραστηριότητες του παρουσιάζονται σε εκόμενη σελίδα του περιοδικού.

2004

παλινδία εξουσίας

«Τίποτα δεν θα εμπόδιζε, την 12η Οκτωβρίου, την ελληνική ομάδα της ολυμπιακής φλόγας στο στάδιο και την διεξαγωγή των αγώνων που θα ακολουθούσαν.»

E. Μιχρόντζης πρόεδρος της ΑΟΕ (1968)

Και περισσότερο στο ένα χρόνο απομένει έως τους ολυμπιακούς αγώνες και το ελληνικό κράτος και γενικό λαό οργανώνονται για να διασφαλίσουν την ομαλή διεξαγωγή των αγώνων, την περίοδο πριν από αυτούς, αλλά κυρίως την αντιμέτρησή των αντιδράσεων που θα υπάρξουν έπειτα από την λήξη τους και για το επομένον χρόνο.

Το μέτρο για την θορυβική τους και για την καταστολή των όποιων αντιδράσεων οφείλουν εξοπλιστικά προγράμματα για την ενίσχυση και τον εξοπλισμό της αστυνομίας. Όπως δήλωνε πριν λίγο διάστημα ο υπουργός δημοσίας τάξεως Χριστοφίδης, λησμονείται για "το μεγαλύτερο εξοπλιστικό πρόγραμμα τα τελευταία πενήντα χρόνια", με το ποσό που θα δεσμευθεί να ανερχεται στο ένα δισεκατομμύριο ευρώ εκατομμυριαρχού, ενώ η αστυνομική δύναμη θα φτάσει τα σαράντα πέντε χιλιάδες άτομα. Ταυτόχρονα θα δημιουργηθεί μια ηλεκτρονική οπισθόφυλα που θα ελέγχει τα πάντα, από κινητά τηλέφωνα και άλλες ομοειδείς επικοινωνίες έως και την απλή μετακίνηση ατόμων και οχημάτων. Η ανάληψη, με δικαστικά πενήντα πέντε εκατομμυριαρχού, από την αμερικανο-ισραηλινή κοινοπραξία SAIC της οργάνωσης της "ασφάλειας" των αγώνων, προσφέρει το απαιτούμενο ποσό και επίθετα που απαιτούν οι τόσο "εγκρίσιμες" περσοειδείς "μυστίες". Επίσης έχουν δημιουργηθεί δύο ομάδες. Η πρώτη αποτελούμενη από άτομα της ελληνικής αστυνομίας (Διεθνής Ασφάλεια Ολυμπιακών Αγώνων) θα διενεργεί όλες τις προνομοκρατικές πράξεις και θα έχει αυξημένα δικαιώματα. Η δεύτερη (Ολυμπιακή Συμβουλευτική Ομάδα), που αποτελείται από άτομα αστυνομικών και μισθωτών υπαλλήλων τριτά χωρών που έχουν εμπειρία στην "ασφάλεια", θα διαχειρίζεται τις πληροφορίες.

Η αστυχία της κοινωνικής συνείδησης για την ύπαρξη εργασιακής και κοινωνικής ειρήνης αποτελεί μία κεντρική προτεραιότητα, όπως αναφέρει κι ο τίτλος σύμφωνος του "Αθήνα 2004" Κορομιάς στην εισήγησή του έδωκε και προσέδωτο νόημα. Επει η προοχή για τη διατήρηση των εφόρωντων ισορροσιών πρέπει να σκεφτεί: "...στο πλαίσιο φιλικών συζητήσεων και δεσμευτικών αποφάσεων "σημειώνεις ζητήσεων" με τους αρμόδιους κοινωνικούς φορείς, (ενομούσιμα την ΓΣΕΕ, ΑΔΕΔΥ κτλ.), γιατί "...η ζωή στην Αθήνα και στις άλλες ολυμπιακές πόλεις πρέπει να στήριχτεί οδιστολογική όλο το εικοσιτετράωρο και να μην υποχθούν πολιτικές, οινδοκαλισταίες ή άλλες μαζικές κινητοποιήσεις και δραστηριότητες κατά το διάστημα των αγώνων..." γιατί διαφορετικά "θα είναι δυσχερέσιμη η αντιμετώπιση σχετικών καταστάσεων λόγω της εγκλωβισίας των ελλήνων στο ατομικό δικαίωμα της προσωπικής τους ελευθερίας".

Και φυσικά ούτε λόγος να γίνεται για αντίδραση έτσι και με τον (γνωστό οπαδό) τρόπο που την εννοούν οι συνδικαλιστές, για τα ωράρια των καταστημάτων ενόψει αγώνων, με τρία ημέρες την εβδομάδα λειτουργίας από τις οκτώ το πρωί έως τις δώδεκα το βράδυ, για τις δώδεκα ώρες συνεχούς εργασίας στα ολυμπιακά έργα (μόνο στο ολυμπιακό χωριό επίσημα τέσσερις νεκροί εργαζόμενοι, ανεπίσημα δεκαπέντε). Είναι "γνωστό ολόλογο" ότι όταν οι συνδικαλιστές απειλούν ότι θα δείξουν τα δόντια τους μπροστά στο ενδεχόμενο της καταστολής τους "καταργούν" άλλων εννοούν τα χωριό της συρρατοβίας. Κι αυτά τα χωριότα είναι που θαφούν τους ταξικούς αγώνες κάτω από εθνικά στοιχεία, που τίθουν τη νέα "Μεγάλη Ίδρα" με το όνομα των εργατών, που κερδοφορούν επεξεργασία με τους κερδοφόρους μας δυνάστες, χωριότα-δεκαζινία της καταστολής.

Ενώ τριτο σημείο είναι η ενίσχυση του νομοκρατικού ολιγαρχισμού. Η σχετική εισήγηση έδωκε αναφέρει: "Η νομοθετική ριθμισή, η οποία θα πρέπει να ακολουθηθεί τις "σημειώσεις ζητήσεων" με τους αρμόδιους φορείς (ενομούσιμα, ενομούσιμα πολιτών κτλ.), θα έχει το χαρακτήρα της επιπονοκρατικότητας, για την απίθανη περίπτωση που δεν θα προηγηθεί ριθμισή συντακτική ή θα παραβιαστούν οι σχετικές διατάξεις... η αντιμετώπιση της δικαστικής εξουσίας σε ενεργείες που εξελίσσονται τα ατομικά δικαιώματα αποτελεί εργασία η" αυτά και θα ελασματοποιήσει τις αντιδράσεις κατά των μέτρων που θα ληφθούν". Επίσης ότι "θα πρέπει να υπερεξοπλιστούν οι κατά τόπους αστυνομικές διευθύνσεις ώστε να μπορούν ασπασί και να απεργειώνουν την ανεξαρτησία οχημάτων η πεζών "για ορισμένες φορές η ασπασί και μέρες".

Η οπλοπολοποίηση των λαοκρατών φανερώνουν ότι όσο αυξάνονται, εξοπλιστούν και τελεματοποιούνται τα συστήματα έλεγχου, τόσο και η παρεμπόδιση κίνηση αντίστασης αποκτά τεραστία σημασία και την καθιστά σημαντικότερη σε ένα καινοπονομοκρατικό ιδιότυπο πλάνο μαζικής που δημιουργείται στον ταξικό-κοινωνικό πόλεμο.

Η καταστολή και η επιχείρηση επιβολής έλεγχου καθήσεται της καθήμησης μας... η συνεχής ενίσχυση τους (γιατί η διεκρίση των "επιχειρησίων" κερδοφόρων και κερδοφόρων ασπασίων όλο και περισσότερο τις επιπτώσεις επάνω μας)... ο διπλοολομολογισμός και περσοκρατικός φόλος των συνδικαλιστών και η τεραστία τους να ζητούν έχουν ξανά να λειάνουν την "γενικευμένη κοινωνική διασπορά"... ενομούσιμα και οι δηλώσεις όπως εκείνη του Χριστοφίδη, εννοεί ολυμπιακά, ότι καινού απείλ δεν είναι πρόσπος η δευτερογενούς σημασίας, φανερώνουν τους φόβους τους. Αγώνες λοιπόν κοινωνικοί-ταξικοί και όχι ολυμπιακοί. Ας είμαστε πάντοτε η απειλή.

Από το Γενάρη του 1968 στο αυτονομία πανεπιστήμιο του Μεξικού (UNAM) είχαν ξεκινήσει συζητήσεις ανάμεσα οι αριστεράς κινήσεις φοιτητές και διάφορες φασιστικές οργάνοι. Στις πρώσι δυο του Ιουλιού θα γίνει επίθεση στο πανεπιστήμιο από το ΜΑΤ και μαζί με την φασιστική οργάνωση ΜΚΟ θα εξαποστειλίσουν αγρία τους αντιφασιστικές φοιτητές. Η καταστολή δημοκρατικών αλλοιούσιες αντιδράσεις και η διάκριση διαφορά που επιβαρύνεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς αρχίσει να παίρνει συρρακωμένα πολιτικά χαρακτηριστικά. Από τις 26 έως τις 31 Ιουλίου υπήρξαν κινήση μερικά πορείες, συρρακωτικές, κτηφίκοις του στρατού για την κατάστολή των φοιτητών και εφοβόλες στα ήδη κατελιμμένα πανεπιστήμια. Ο απολόγισμος αυτών των ημερών ήταν τοιςάλλοιςτον γλάι ολλήνης, εγκατομάδες τραυματιών και εννιά νεκροί. Τις επόμενες ημέρες συρρακωματοποιούνται από τους φοιτητές μαζικά απηρησία ονομούσιμα σε αυτά η διάλυση των ΜΑΤ η απελευθέρωση των πολιτών κρατούμενων, η κατάργηση του άρθρου 145 του Π.Κ. με το οποίο διοικούσαν οι αντιφασιστικές και Περσοκρατικοί κινήση και συννοκίες εργατών, σε εργοστάσια, συμμετέχουν στις κινήσεις τους χωριότων και καταφεύγουν να απελευθέρωσαν ενομούσιμα υνάδες ολλήνευτες μαζοπολιτές.

Η υποστηρίξη στους φοιτητές είναι άριστη. Στις επόμενες Αεροπορούν γίνεται πορεία 30000 ατόμων και στο ιστό τα προεδρικού μεγάρου γινόνται η μαρκοκρατική σημαία. Την επόμενη ημέρα οι αγχές κάνουν επίσημη τελετή έτασης της εθνικής σημαίας αλλά οι δημόσιοι υπάλληλοι που βρισκόνται εκεί με τη βία ξεκινούν διαδήλωση κατά της κηφάνησης και διαλύονται από το ΜΑΤ. Η κηφάνηση του κόμματος PRI που αντάλι την επιρροήτολογία της, για την καταστολή του κινήματος, από το προσέχη της ομαλής διεξαγωγής των ολυμπιακών αγώνων της 12ης Οκτωβρίου, βρισκει στο πλεόρω το σπασίμο του διεθνή τριτο που ονομάται για τις επιπτώσεις, των συρρακωτικών στους αγώνες. Ο πρόεδρος της ΑΟΕ Μιχρόντζης απαιτεί από την κηφάνηση του Μεξικού να υπάξει η διεφικώση ότι «η ολυμπιακά θα πραγματοποιηθεί όπως είχε προγραμματιστεί» και θα τον δοθεί. Το ίδιο βράδυ γίνεται επίθεση στο τελευταίο κατελιμμένο πανεπιστήμιο και θα εκλελυθούν για δύο ημέρες οδομαζίες οι νεκροί θα ξεπεράσουν τα δεκά οκτώ. Οι κομματικές ηγεσίες των φοιτητών δηλώνουν ότι «ο κίνημα είναι ανεξάρτητο από τον εορτασμό της 19ης ολυμπιακής και δεν υπάρχει καμία απολύτως πρόθεση να παρεμποδιστεί η πραγματοποιήση της στο παρεμπόδι.» Παρ' όλα αυτά στις δύο ώρες κηφάσει το σύνθημα «δεν θέλουμε ολυμπιακά, θέλουμε επαναστάση».

Στις δύο Οκτωβρίου καλείται συρρακωτική στη πλάτη των Τριών Πολιτισμών στο Γκατελάλα. Στις έξι το απόγευμα εκκίνηση του στρατού, ελευθερο σκοπευτές, και πέντε χιλιάδες στρατιώτες και αστυνομικοί που είχαν απολαίσει όλες τις ενομούσιμα τις πλατείες αρχίσιαν να περσοποιούν τους διαδηλωτές ολλήνευτες δύο χιλιάδες άτομα, τραυματιώνοντας πεντοζοποιούς και σπασίτονοντας περισσότερους από τετραζοποιούς.

Τις επόμενες ημέρες κηφάσθηκαν οι δηλώσεις της ΑΟΕ και τα άρθρα των εφημεριών διεθνούς, που εξαφύσαν τον εφοβισμό τους για την ομαλή διεξαγωγή των ολλήνευτων και τις «ενομούσιμα» σαυρόσιμα τον προάλογο η βία».

Στις εννιά Οκτωβρίου η εθνική απεργιακή επιτροπή που απαρτιζόνταν από μέλη κομματικών, δηλώνει ότι θα υπάξει επεξεργασία κατά τη διάρκεια της ολυμπιακής. Την παραμονή των αγώνων ολλήνευτονται εκατόν δεκά τρία άτομα που συμμετείχαν στις κηφάσεις με την προσέχη ότι σχεδίαζαν την απεργιακή ολλήνευτη.

Καμία αντίδραση δεν υπήρξε πέρα από την απεργιακή η απεργιακή μέχρι τις αγχές του Δεκέμβρη όπου και τεραστίοιτα.

η ιστορία ξέρει να μιλάει

SARS και Καχυποψία

"Ο Απόλλωνας, ο θεός της ιατρικής, φημιζόταν πως έστειλε τις αρρώστιες. Αρχικά, οι δύο τούτες τέχνες, δεν ήταν παρά μία, κι εδώ που τα λέμε εξακολουθεί να είναι μία."

Τζονθαν Σουίφτ, 1667-1754

(απόσπασμα από το έργο του: *σκέψεις πάνω σε διάφορα θέματα θηικά και διασκεδαστικά εν τω αμαί*)

Τον Ιανουάριο του 2001 την παγκόσμια προσοχή τράβηξε ένα επιστημονικό "ατύχημα" στην Αυστραλία. Η "τυχαία" δημιουργία ενός θανατηφόρου ιού σε εργαστήρια γενετιστών. Ενός ιού που σκότωσε όλα τα πειραματόζωα, που προοριζόταν να είναι "ακίνδυνος" και κατέληξε να βρίσκεται ένα βήμα πριν την παρασκευή "του απόλυτου βιολογικού όπλου" όπως έλεγε ο τίτλος του άρθρου στο περιοδικό New Scientist.

Μετά τα χτυπήματα στους δίδυμους πύργους, η παγκόσμια κοινή γνώμη (και ιδίως η αμερικάνικη), έτρεμε στο ενδεχόμενο επιθέσεων με βιάκιλο του άνθρακα απ' τους "φονταμεταλιστές τρομοκράτες". Απαραίτητη διασπορά φόβου προς τρομοκρατία και επιβολή συναίνεσης. Σενάριο που δεν έγινε πράξη.

Την περίοδο που η "ανακάλυψη του χημικού οπλοστασίου του Ιράκ" έσπερνε το θάνατο, ο ιός του SARS (με πάνω από 400 νεκρούς την ώρα που γράφεται αυτό το κείμενο και χωρίς κανείς να ξέρει πλήρως πόσο εύκολα μεταδίδεται) ταξίδευε ανά την υφήλιο κι απλωνόταν όπως οι βόμβες διασποράς, και που σε συνάρτηση με τα παραπάνω υπενθυμίζει ορισμένα πράγματα...

Σ' ένα πρώτο επίπεδο η ιστορία έρχεται να καταδειξει ότι η "τρομοκρατία με ιούς" ωκρία μπροστά στους ίδιους τους ιούς που ως φυσικές καταστροφές αποδεικνύονται πιο θανατηφόροι κι απ' τους πολέμους. Το πιο ενδεικτικό παράδειγμα εντοπίζεται το 1918-1919 όποτε επιδημία γρίπης προκάλεσε εντός 16 μηνών ισάριθμα θύματα μ' αυτά του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, διάρκειας 6 χρονών. Επεκτείνοντας, ακόμη και σήμερα έχουμε 4 εκατ. θανάτους το χρόνο σ' όλο τον πλανήτη από ιλαρά και φυματίωση, ενώ ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αριθμεί γύρω στις 30 θανατηφόρες ασθένειες που εμφανίστηκαν την τελευταία τριακονταετία (βλ. ebola, νέες μολυσματικό ιός των πουλερικών σε Ολλανδία και Βέλγιο, νέες μορφές ευλογιάς, AIDS κ.α.). Η ιατρική κοινότητα έρχεται να υποδείξει απλά ως πιθανούς μηχανισμούς παραγωγής αυτών των ασθενειών τη χρήση τροποποιημένων τροφών και ζωοτροφών, την αστική ανάπτυξη και τις επιπτώσεις της στο οικοσύστημα, την αναστάτωση του κλίματος κτλ.

Ειδικά για το SARS, όμως, που μονοπωλεί το ενδιαφέρον, έχουμε μια ευρεία γκάμα εξηγήσεων όσον αφορά την εμφάνισή του. Απ' το συμπέρασμα ότι αυτή εστιάζεται στη στενή συμβίωση ανθρώπων και ζώων σε χώρες της Ασίας και της Αφρικής μέχρι θεωρίες που τον θέλουν προϊόν γενετικής μηχανής (κατά τους επιδημιολόγους Μάε Γουάνκο και Τζο Κάμινς) ή βιολογικό όπλο και σχεδιασμένη πνευμονία (κατά τους Ρώσους επιδημιολόγους Φιλιάτωφ και Καλεσνίκοφ). Πέρα απ' την ορθότητα αυτών των απόψεων και με δεδομένο ότι δεν μπορούμε ούτε θέλουμε να εκφράσουμε κάποια βεβαιότητα πάνω σ' αυτό, εδώ εντοπίζεται ένα άλλο σημείο προβληματισμού. Αυτό απαντάται στο πεδίο της βιοτεχνολογίας. Ενός αλματώδους εξελισσόμενου "μυστηριώδους κόσμου" πειραμάτων, σχεδίων, κονδυλίων, ενός σύγχρονου και αποδεδειγμένα αποδοτικότερου συμμαχικού κρατών και κεφαλαίου.

Η γενετική τεχνολογία συμπεριλαμβάνει τον ανασυνδυασμό γονιδίων του γενετικού υλικού πολλών και διαφόρων πηγών οι οποίες χωρίς αυτή δε θα μπορούσαν να συναντηθούν στη φύση. Οι ανασυνδυασμένοι απ' τους γενετιστές φορείς γονιδίων (ιοί - πλασμιδία βακτηρίων) σχεδιάζονται για να μεταφερθούν στον επιλεγμένο οργανισμό και να ενσωματωθούν στο γονιδιόμα του δίνοντάς του τις επιθυμητές γ' αυτούς ιδιότητες. Οι μεταβολές αυτές του γονιδιώματος είναι μία από τις κύριες οδούς δημιουργίας παραγόντων νόσων κι επιδημιών. Οι γενετιστές μπορούν σε λεπτά πλέον (το πώς δεν αφορά αυτό το κείμενο) να δημιουργήσουν στα εργαστήριά τους ιούς και ασθένειες που δεν έχουν υπάρξει δεκαετομύρια χρόνια. Επιλέον, οι ανασυνδυασμένοι ιοί και βακτήρια είναι τα επικρατέστερα εργαλεία τόσο των γενετιστών όσο και των βιομηχανιών-βιολογικών όπλων. Τα ίδια αφεντικά υπηρετούν άλλωστε αμφότεροι.

Όπως και να 'χει, αφήνοντας κατά μέρος τα υπόλοιπα, αυτό που εύκολα διαπιστώνεται και που μετράει τώρα είναι ότι η γνώση στα χέρια φορέων εξουσίας αποτελεί όπλο στραμμένο ενάντια στους κολλασμένους. Ότι τα εργαστηριακά "ατυχήματα" (ή ατυχήματα) των πεφωτισμένων κατόχων της προσπέλαστης γνώσης δημιουργούν θύματα κατά τον ίδιο τρόπο που δημιουργούνται οι "πρό-πλευρες απώλειες" των βομβαρδισμών. Ότι ο πολιτισμός της απαξίωσης της ζωής επιτρέπει τεράστιες δαπάνες για υψηλής τεχνολογίας προγράμματα προστασίας από βιολογικά όπλα* ενώ απαγορεύει τα κρισιμότερα εργαλεία τόσο των γενετιστών όσο και των βιομηχανιών-βιολογικών όπλων. Τα ίδια αφεντικά υπηρετούν άλλωστε αμφότεροι.

*Ένα παράδειγμα είναι το Project Bioshield (Πρόγραμμα Βιοασπίδα) των ΗΠΑ. Πρόκειται για προγράμματα ηλεκτρονικής παρακολούθησης των πόλεων, γιγαντιαίες βάσεις δεδομένων που προστατεύουν τις ΗΠΑ και τους συμμάχους της από βιολογικά όπλα. Τα προγράμματα σαν αυτό ΔΕΝ είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν επιδημίες όπως ο SARS. Επιδημίες που έχουν ως αφετηρία φτωχές περιοχές του πλανήτη.

**Για την ιστορία SARS Severe Acute Respiratory Syndrom (οξύ αναπνευστικό σύνδρομο). Πρωτοεμφανίστηκε τον περασμένο Νοέμβριο στον Κινέζο γιατρό Liu Jianlin 64 ετών - ο οποίος προσβλήθηκε στο Χονγκ Κονγκ. Νοσηλεύτηκε στο νοσοκομείο όπου ο ίδιος ζούσε να τελεί σε каранτίνα. Αγωνίστηκε με αποτέλεσμα να πελαίνθουν 9 άτομα εντός του νοσοκομείου και να μεταφερθούν τον Ιό στον Καναδά, τη Σιγκαπούρη, το Βιετνάμ και άλλα νοσοκομεία του Χονγκ Κονγκ. Η κινέζικη κυβέρνηση εντάχθηκε με καθυστέρηση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας και αρνήθηκε την επίσκεψη μελών του στην Κίνα ως τον Απρίλιο. Μέχρι τις 8 Απριλίου υπήρξαν 2671 εξακριβωμένα κρούσματα και 103 θάνατοι.

Θέαμα

Ξεκινώντας να μιλήσουμε για το **θέαμα** αναφερόμαστε στη φαινομενικότητα. Μια συνθήκη απαραίτητη για την αντικατάσταση του υπάρχοντος ή του γεγονότος με κάτι άλλο που δεν είναι αλλά πρέπει να είναι. Η **φαινομενικότητα**, αναγκαίο εργαλείο κάθε Κυριαρχίας επιδίωξης, αναβαθμίζει το ρόλο της στη βιομηχανική και μεταβιομηχανική κοινωνία παίρνοντας θέση στο εσωτερικό μιας κατευθυνόμενης και επιτηδευμένης κοινωνικής διαδικασίας που έχει ως στόχο την αφαίρεση του περιεχομένου των **εννοιών**, των **πραγμάτων**, των **σχέσεων**, των **καταστάσεων**, των **γεγονότων**. Μια αφαίρεση που αποσκοπεί στην αντικατάσταση του περιεχομένου από ένα άλλο ψευδές περιεχόμενο, Κυριαρχο και επιβεβλημένο.

Ο κόσμος του θεάματος αντικαθιστά τα αντικείμενα με τις εικόνες τους, τα πρωτότυπα με τα αντίγραφα τους, την πραγματικότητα με την αναπαράστασή της. Έτσι, οι πόλεμοι δε γίνονται για οικονομικούς ή κυριαρχικούς λόγους αλλά για την πρόσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η Αγορά δε λειτουργεί για τη συσσώρευση πλούτου στα χέρια των λίγων αλλά για τη ευημερία των πολλών, τα ΜΜΕ δεν είναι ιδεολογικοί μηχανισμοί επιβολής αλλά μέσα επικοινωνίας και πληροφόρησης. Η πληροφορία είναι γνώση, η Εκπαίδευση μάθηση, η χειραγώγηση σχέση, η εκμετάλλευση ελεύθερη συμφωνία.

Η τεχνολογική εξέλιξη των μηχανών της εικόνας αναβάθμισε τη φαινομενικότητα, δίνοντάς της τη δυνατότητα αποικιοποίησης κάθε πτυχής της κοινωνικής-προσωπικής ζωής των υπηκόων. Η **διαμεσολάβση** των εικόνων σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, σκέψη, συναίσθημα, εξορίζει κάθε έννοια άμεσης, απρόσκοπτης επικοινωνίας.

Ο καθένας αντιλαμβάνεται το διπλό του αλλά και τον εαυτό του στη βάση της εικόνας του, του ύφους, των κινήσεων, της ενδυμασίας, τοποθετώντας τον με σειρά προτεραιότητας και ιεραρχίας στην ανάλογη κατηγορία ανθρώπων, όπως αυτή έχει καταχωρηθεί στη συνείδησή του από τις μηχανές της φαινομενικότητας.

Όλοι και όλα αξιολογούνται με μέτρο σύγκρισης την εικονική τους υπόσταση και οι βαθμίδες μέτρησης, ακολουθώντας πιστά το μοντέλο ιεραρχίας από όπου και απορρέουν, το αναπαράγουν. Κάθε τι είναι καλό, καλύτερο, χειρότερο, ανώτερο, κατώτερο, ελάχιστο, υπερβολικό, παρόμοιο, ταυτόσημο σε σχέση με την εικόνα της Κυριαρχίας αναπαράστασής του. Οι εικόνες γίνονται ορόσημα καταστάσεων, αντικαθιστούν το άμεσο βίωμα και δίχως αυτές όλα μοιάζουν να υπολείπονται.

Η κοινωνία πρέπει να διαχωρίζεται σε ομάδες μικρές ή μεγάλες που θα προσδιορίζονται με κάποια κοινή τους ταυτότητα ή με κάποια κοινά συμφέροντα. Αλλά και τα ίδια τα άτομα πρέπει να είναι αποξενωμένα και αλλοτριωμένα, ξένα προς τον ίδιο τους τον εαυτό. Οι διαμεσολαβήσεις (προούπο)θέτουν την ύπαρξη αυτών των διαχωρισμών ως κυρίαρχη μορφή κοινωνικής οργάνωσης, αναλαμβάνοντας να ολοκληρώσουν τη θεαματική τους λειτουργία, να ορίσουν αυτές τη μορφή που τα άτομα ή τα σύνολα θα φαντασιώνουν και θα πραγματώνουν τη συνοχή τους.

Το καθεστωτικό μέσο επικοινωνίας, η εξέχουσα και ευρέως καταναλώσιμη μηχανή παραγωγής εικόνων, η τηλεόραση, ουσιαστικά συσπίνει και παράγει πραγματικότητα. Η κατοχή των δεκτών της, φθηνή και προσβάσιμη στον καθένα, προσπερνά τους ταξικούς-κοινωνικούς διαχωρισμούς των τηλεθεατών για να τους οριοθετήσει εκ νέου και να τους αναπαράγει πιο οξυμένους. Κυριαρχεί στις συζητήσεις, στις απόψεις, στην καθημερινότητά μας. Μαζί με τη διαφήμιση συνθέτουν τη συμπυκνωμένη μορφή της ιδεολογίας της μαζικής απεύθυνσης και χειραγώγησης.

Η **διαμεσολάβση** υπηρετεί και υπηρετείται από τους

διαχωρισμούς. Ευδοκίμει σε ανεπικαινώνιτους προσωπικούς και κοινωνικούς χώρους. Από τις αρχές του περασμένου αιώνα οι απόρροιας των επιλογών των αφεντικών, οι ανάγκες παραγωγής και οι κατευθύνσεις της Αγοράς διαμόρφωσαν το Αστικό τοπίο που βιώνουμε σήμερα. Βιομηχανική επανάσταση, φάμπρικές, παραγωγούπολεις, γκέτο, μεγάλα αστικά και βιομηχανικά κέντρα όρισαν το πρόσφορο πεδίο για την μετατροπή του αστικού τοπίου σε βασίλειο της εξατομίκευσης και κατά προέκταση των διαχωρισμών.

Οι κοινοτικές και συλλογικές συνθήκες -που δεν άφηναν περιθώρια διαμεσολαβήσεων και που εδώ και καιρό έχουν διαρρηχθεί ως επικίνδυνες για μια Κυριαρχία που στηρίζεται στην εξατομίκευση- δεν έπρεπε να αντικατασταθούν από τίποτα καινούργιο και αυθεντικό. Κάθε συνεκτικός κοινωνικός ιστός έπρεπε να καταστραφεί για να καθιερωθούν οι διαχωρισμοί στις δραστηριότητες των ατόμων, στους προσωπικούς χώρους, τις σχέσεις, τις κοινωνικές λειτουργίες, τους δημόσιους χώρους. **ΕΡΓΑΣΙΑ - ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ - ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ - ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΕΣ ΖΩΝΕΣ - ΚΤΙΡΙΑ ΓΡΑΦΕΙΩΝ - ΖΩΝΕΣ ΚΑΤΟΙΚΙΩΝ - ΕΜΠΟΡΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ - ΠΑΡΚΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗΣ.**

Το τοπίο και ο πολιτισμός που το διαμορφώνει επιβάλλει στον ίδιο άνθρωπο να ικανοποιεί τις ανάγκες του διαχωρισμένα. Σε διαφορετικό τόπο ζει, αλλού εργάζεται, αλλού διασκεδάζει, αλλού μορφώνεται, αλλού καταναλώνει κτλ. Οι διαχωρισμοί της υπόστασής του, όμως, δε σταματούν εδώ, προχωρούν βαθύτερα διαπερνώντας τις σχέσεις και τις συναναστροφές, αφού και αυτές βιώνονται διαχωρισμένα. Με διαφορετικούς ανθρώπους συναντιέται σε κάθε μία από τις ζώνες ικανοποίησης αναγκών που προαναφέρθηκαν, δίχως φυσικά να μπορεί να ξεπεράσει το επίπεδο της συμβατικότητας ή της ανυποχρησίας σχέσεων που επιτρέπει η ευασχόληση με το κάθε φορά αντικείμενο-χώρο επαφής.

Τέλος, προχωρούν ακόμη βαθύτερα, αλώνοντας τη σφαίρα του εαυτού, η προσωπικότητα και η συνείδηση είναι πλέον πεδία κατακερματισμένα. Η στάση και οι συμπεριφορές ποικίλλουν σύμφωνα με τους χώρους λειτουργίας και τις συναναστροφές: αφέντης στο σπίτι, πειθίσιος στην εκπαίδευση, δουλικός στην εργασία, δεσποτικός απέναντι σε κοινωνικά κατώτερους, απαθής, ευαισθητός, απάθης, συμπονετικός, αιθισσός, είναι μερικά μόνο από τα πρόσωπα που χρειάζεται να προβάλλει, το κάθε ένα ανάλογα με την περίπτωση που απαιτεί η εικόνα του για την επίτευξη του σκοπού. Ο άνθρωπος χαμηλών βιώνει στο ασυνείδητό του την πίεση από τις εικονικές ανάγκες και επιθυμίες που -όντας ξένες και επίκτητες- διεκδικούν τις αντιθετικές και αντικρουόμενες πραγματώσεις τους. Μέσα στο πλήθος των εικονοποιήσεων αυτών και τις εναλλαγές υιοθέτησης ρόλων, ο εαυτός γίνεται δυσδιάκριτος, τα σημεία αναφοράς του θολώνουν, οι άνθρωποι ζούν, κινούνται, βιώνουν, δίχως ποτέ να είναι ο εαυτός τους. Σε κάθε διαχωρισμένη δραστηριότητα η κίνηση του κατακερματισμένου ανθρώπου τείνει να υιοθετήσει ένα προκαθορισμένο ρόλο-πρότυπο. Οι κυρίαρχες αξίες και το lifestyle ντύνουν τους ρόλους πριν αυτοί προσφερθούν απλόχερα στις μάζες. Μπορείς να διαλέξεις όποιον ρόλο θες, φτάνει να μην ξεπερνά τα όρια της εξατομίκευσης, μπορείς ακόμη να αμφισβητήσεις και να κρίνεις το ίδιο το σύστημα ή κάποιες από τις αξίες του, φτάνει μόνο να μην γίνεται έμπρακτα, φτάνει να μην πλήττονται οι δομές και η λειτουργία του. Να είσαι δηλαδή κάθε φορά ένας άλλος, να αναλαμβάνεις ένα ρόλο που θα σου επιτρέπει να μην είσαι παράταρος από το περιβάλλον και τις απαιτήσεις του, οι χειρονομίες σου να μην ανήκουν πλέον σε σένα μα σε κάποιον άλλο που σου τις αναπαριστά.

Η ύπαρξη διαχωρισμένων ρόλων είναι φυσικό παράγωγο μιας ιεραρχημένης κοινωνίας, όπου ο κάθε ρόλος δικαιώνεται μέσα στα ποσοστά κύρους και προνομίων που του αναλογούν. Η ιεραρχία διατρέχει όλη την κοινωνική δόμηση, από τη διευθέτηση των κοινωνικών σχέσεων τις μέχρι τον πολεοδομικό σχεδιασμό.

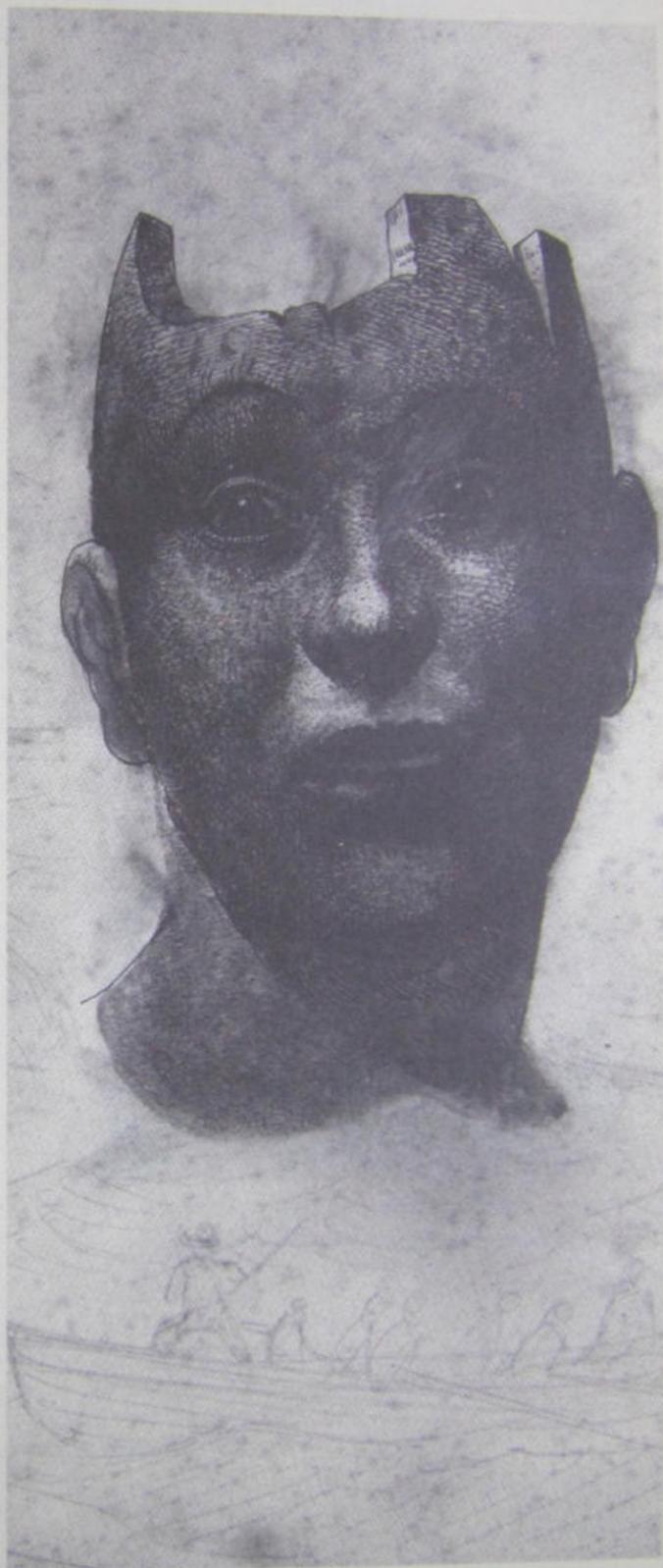
Η μετατόπιση της ανθρώπινης ουσίας από το **είναι** στο **φαινέσθαι** έρχεται να εκπληρώσει το ρόλο του ρυθμιστή των ανθρώπινων σχέσεων μέσω μιας προκατασκευασμένης εικόνας. Σκιαγραφεί, όμως, ταυτόχρονα και το πεδίο μέσα στο οποίο το Θέμα μετατρέπεται σε **εμπόρευμα** και κάθε εμπόρευμα σε μέσο ιδιοποίησης της εικόνας. Έτσι, ο άνθρωπος που επιδιώκει να ταυτιστεί με τον κυρίαρχο ρόλο ή πρότυπο πέρα αναγκαστικά στη διαδικασία σύνθεσης της προσδοκώμενης εικόνας, καταναλώνοντας μια σειρά από εμπόρευματα που έχουν φетиχοποιηθεί μέσα στη θεαματική διαδικασία. Το να μοιάζει με κάτι είναι συνώνυμο με το να το κατέχεις. Η σύνδεση αυτή του θέματος με την εμπορευματική διαδικασία σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να προαχθεί σε ανταγωνιστική σχέση αφού το θέμα ως εμπόρευμα είναι αδύνατο να ανατρέψει την κοινωνική σχέση που το συντηρεί και το αναπαράγει.

Τα εμπόρευματα γίνονται τα απαραίτητα αξεσουάρ που θα επιτρέψουν την υιοθέτηση του ρόλου ή τη μίμηση ενός προτύπου αλλά και θα προσδώσουν τις ιδιότητες και το κύρος τους στον κάτοχό τους. Με την αγορά ενός αυτοκινήτου δεν καταναλώνεις μόνο το προϊόν αυτό καθαυτό, αλλά και την κοινωνική θέση-εικόνα που το συνοδεύει μέχρι και τον κατάλληλο τύπο ερωτικού συντρόφου που απαιτείται για τη συγκεκριμένη εικόνα. Το ίδιο ισχύει και για την αντιστροφή της διαδικασίας αυτής ξεκινώντας από τον ερωτικό σύντροφο και καταλήγοντας στο προϊόν. Τα εμπόρευματα είναι για τον κόσμο του θέματος ό,τι και η ουσία της αλλοτριωμένης εργασίας για την εμπορευματική παραγωγή.

Θα ήταν ατυχές να επιχειρήσουμε να ορίσουμε το Θέμα με αποφευγμιακό τρόπο όπως το **Θέμα είναι η αντιστροφή της ζωής** ή είναι η **αλλοτρίωση της αλλοτρίωσης**, όχι γιατί το καθένα από αυτά δεν είναι εύστοχο από μόνο του, αλλά γιατί το Θέμα δεν μπορεί να κατανοηθεί μόνο σαν ένα πράγμα. Θα μπορούσαμε να πούμε πως είναι κοινωνική σχέση διαμεσολαβημένη από εικόνες μα και πάλι δεν είναι μόνο αυτό. Μπορούμε εύκολα να αναγνωρίσουμε σε πρόσωπα, καταστάσεις ή γεγονότα θεαματικά στοιχεία ή θεαματικούς όρους, ποτέ, όμως, το θέμα αντικειμενοποιημένο αυτό καθαυτό, για τον απλούστατο λόγο ότι το θέμα είναι σχέση, λειτουργεί με διαδικασίες και εμπεριέχει σαφείς στρατηγικές: την αλλοτρίωση και ποδηγέτηση του υποκειμένου.

Χρειάζεται να το δούμε σαν ένα πλέγμα διαδικασιών που συνθέτουν, σε ένα εξελιγμένο επίπεδο, την έκφραση του *διαίρει και βασίλευε* με σημείο αναφοράς όχι μόνο το πλήθος, τις κοινωνικές ομάδες, μα και την ίδια την ανθρώπινη υπόσταση. Μέσω αυτής της διαδικασίας ελέγχου και χειραγώγησης εδραιώνεται στις συνειδήσεις η εξουσιαστική αντίληψη ως μοναδικός τρόπος θέασης της ζωής. Μέσα σε αυτήν ο καθένας γίνεται φορέας και εκφραστής της αλλότριας υπόστασής του, εν τέλει της ίδιας της ιδεολογίας που τον δυναστεύει.

Στις 17, 18, 19 γενάρη έγινε στο Πόντιο ναυεπιστήμιο το 2ο τριήμερο της αυθλογκόπιας συνεκκλήσεων ενάντια στο εμπόρευμα και το θέμα. Είσε προηγμένη αντίσταση ανάληψη στη Θεσσαλονίκη στα μέσα Νοέμβρη. Το τρίήμερο περιλάμβανε, πέρα από συναισθητές θεατρικά προβλήματα και διάφορες παρεμβάσεις στο κύριο (τομολό κλπ), δύο συνελεύσεις. Η πρώτη αποφασίζει το εμπόρευμα και την απόπειρα κατάργησης των εμπορευματικών σχέσεων και η δεύτερη το θέμα της θεαματικής διαδικασίας και τις προστάθεις κοινωνικής ανίερσης της μέσα από το πρόσωπο της αυτοαργάνωσης. Το παραπάνω κείμενο αποτελεί το βασικό κομμάτι της εκπαίδευσης στη συνείδηση για το θέμα.

...για την Συνέλευση Αναρχικών

ΧΡΟΝΟΛΟΓΙΟ

δράσης της συνέλευσης αναρχικών

- ΝΟΕΜΒΡΗΣ-ΔΕΚΕΜΒΡΗΣ '02:** Αφίσες και μαζικά μοιράσματα κειμένων ενάντια στην κρατική τρομοκρατία και σε όλα τα κελιά "λευκά"-"κανονικά". Συμμετοχή σε πρωτοβουλία αντιπληροφόρησης στη Νομισιά.
- 29-30 ΓΕΝΑΡΗ '03:** Δείπμο εκδηλώσεων ενάντια στην κρατική τρομοκρατία και τα "λευκά" κελιά, στο Ε.Μ.Π. Πρώτη μέρα, συζήτηση με θέμα "ερασιώδης τρομοκρατία και νέες κατασταλακτικές επιθέσεις". Δεύτερη μέρα, προβολή της ταινίας "σκιετός θάνατος" και συζήτηση "το καθεστώς των ειδικών συνθηκών κράτησης -μια τριτοβάθμια εμπειρία".
- 1 ΦΕΒΡΥΑΡΗ:** Συγκέντρωση στην πλατεία Ελευθερίας στον Κορυδαλλό και πορεία προς τις φυλακές...
- 22 ΦΕΒΡΥΑΡΗ:** Συμμετοχή στην πορεία ενάντια στην σύνοδο υπουργών ενέργειας της Ε.Ε. στη Θεσσαλονίκη, ύστερα από κάλεσμα αναρχικών από τη συμπαρωσία...
- 28 ΦΕΒΡΥΑΡΗ:** Κάλεσμα με αφίσες και συμμετοχή με αυτόνομο μπλοκ στην πορεία ενάντια στη σύνοδο υπουργών παιδείας της Ε.Ε. ...

ΦΘΙΝΟΠΩΡΟ 2002: Στον απόηχο της έκρηξης του πυροκροτητή στο λιμάνι του Πειραιά και εν καιρώ "αντι"-τρομοκρατικού πολέμου στην ενδοχώρα, το κράτος δείχνει τα δόντια του και τα κοράκια των Μ.Μ.Ε. υποδεικνύουν σε καθημερινή βάση υποθήφειους συλληφθέντες-"τρομοκράτες". Όποιος δεν συντάσσεται με το κυριαρχικό ιδεολόγημα του "ή με την δημοκρατία ή με την τρομοκρατία" καταγράφεται αυτομάτως στις μαύρες λίστες της ασφάλειας. Από το πρωτοφανές, για τα ελληνικά δεδομένα, φυχροπολεμικό κλίμα της τρομοουτερίας δεν γλιτώνουν ούτε καν εκείνες οι θεσμολάγνες αριστερές οργανώσεις που επιμένουν να χαρακτηρίζουν "πολιτικές" τις ενέργειες της Β.Ο. 17Ν και "πολιτικούς κρατούμενους" τους εγκλειστούς των "λευκών" κελιών...

Η πρώτη μαζική κοινωνική αντίδραση στην κρατική τρομοκρατία και τις "ειδικές συνθήκες κράτησης" εκφράζεται στην αντίστοιχη πορεία της 1ης Οκτώβρη, όπου το μπλοκ των αναρχικών αριθμεί τουλάχιστον χίλια άτομα. Η συγκεκριμένη κινητοποίηση αποτελεί και την αφορμή για να συναντηθεί ολόκληρο σχεδόν το φάσμα των αναρχικών και αντιεξουσιαστικών αντιλήψεων, συλλογικοτήτων και ατόμων από την Αθήνα. Ύστερα από κάποιες πολύωρες και ουσιαστικές συζητήσεις πάνω στα ζητήματα που άπτονται της καταστολής και της "τρομοκρατίας" κατοχυρώνονται και οι βάσεις για την συγκρότηση ενός μόνιμου και ανοιχτού συλλογικού-αυτοργανωμένου σχήματος, της Συνέλευσης Αναρχικών.

Ύστερα από την έκδοση δύο αφισών και ενός κειμένου, η πρώτη δημόσια εκδήλωση της Συνέλευσης Αναρχικών αφορά την καταστολή και τα λευκά κελιά και πραγματοποιείται τον Γενάρη στο Πολυτεχνείο. Από εδώ και στο εξής το σχήμα αυτό συναντιέται σε μόνιμη βάση, επεξεργάζεται ζητήματα επικαιρότητας και προτάσεις συντρόφων στην προοπτική της κοινής ανατρεπτικής και αλληλέγγυας δράσης, της σύνθεσης του λόγου και των πρακτικών -χωρίς ωστόσο να αποκλείει και τις όποιες πρωτοβουλίες.

- 15 ΜΑΡΤΗ:** Κάλεσμα και συμμετοχή με αυτόνομο μπλοκ στην πορεία ενάντια στη σύνοδο υπουργών αμύνης της Ε.Ε., και συμμετοχή στον αποκλεισμό της Βάσης της Σούδας ...
- 21 ΜΑΡΤΗ:** Κάλεσμα και δυναμική συμμετοχή με αυτόνομο μπλοκ στην πρώτη -μετά την έναρξη του πολέμου στο Ιράκ- αντιπολεμική πορεία ...
- 7 ΑΠΡΙΛΗ:** Αντιπληροφόρηση και κάλεσμα στο Εφετείο όπου εκδικάζεται η υπόθεση της προεξουσιασμένης συντρόφισσας Βαγγελίας Τσιζούλα.
- 12 ΑΠΡΙΛΗ:** Παρέμβαση στην Κόρυθο -για την δολοφονία των 6 εργατών στη "Συλλογικότητα Κορίνθου Α.Ε." ...
- 16 ΑΠΡΙΛΗ:** Παρουσία στην πορεία ενάντια στη σύνοδο κορυφής για την διαύρωση της Ε.Ε. ...
- 30 ΑΠΡΙΛΗ:** Συγκέντρωση με μικροφωνική στην πλατεία Ομόνοιας και πορεία προς τον Αγ. Παντελεήμονα ενάντια σε κράτος και αφεντικά ενάντια στη μαζική αλλαγή και τη συνδικαλιστική κερκίδα ...
- 1 ΜΑΗ:** Παρέμβαση με μοιράσμα κειμένων σε συγκέντρωση στην πλατεία Συντάγματος ...

Για την

πρωτοβουλία αντισυναινετικής δράσης ενάντια στον πόλεμο και την κοινωνική ειρήνη

Η πρωτοβουλία είναι ένα σχήμα που προέκυψε από και μετά την 48ωρη κατάληψη του πνευματικού κέντρου Ιλίου στις 29 και 30 Μάρτη. Δεν χρειαζόταν όμως παρά μια αφορμή για τους συγκεκριμένους ανθρώπους να συγκροτηθούμε σε συλλογικότητα μια και προϋπήρχε ένα είδος πολιτικής σχέσης που έφραζε απλώς τον τρόπο να εκφραστεί. Ο Θεορίτης έκανε καταρχήν ένα κάλεσμα για τη δημιουργία μιας ανοιχτής πρωτοβουλίας ενάντια στον πόλεμο της "συμμαχίας" στο Ιράκ αλλά και ενάντια στην χειραγώγηση του διάχυτου αντιπολεμικού κλίματος, προσδιορίζοντας τα επιθυμητά πολιτικά χαρακτηριστικά αυτής της πρωτοβουλίας. Η ανταπόκριση, όμως, ξεπέρασε το περιορισμένο βεληνεκές που πηθόταν από την συγκεκριμένη αιχμή του πολέμου και έθετε τις προϋποθέσεις για ένα μόνιμο συλλογικό σχήμα. Οι προθέσεις όλων μας ήταν αρκετές για να πυροδοτηθούν οι πρώτες και απαραίτητες δραστηριότητες μέσα στην συγκυρία αυτού του γριγόρου

πολέμου. Οι επικοινωνιακές "αμφιχανίες" όσον αφορά στο περιεχόμενο, καθώς και ο συντονισμός δυνατοτήτων που ταυτόχρονα με τη έκφρασή τους αναγνωρίζουν και οι ίδιες τον εαυτό τους, δεν εμπόδισαν την απαίτηση των καιρών για ακαριαίες απαντήσεις. Οι συζητήσεις γύρω από τον συγκεκριμένο πόλεμο, τους θεσμούς της κυριαρχικής ειρήνης, τη διαμεσολάβηση, την πολιτική και κοινωνική χειραγώγηση, την αυτοοργάνωση της δράσης και την καταστολή έθεσαν επί τάπητος πολλά θέματα. Δεν είναι τόσο οι πολλές συμφωνίες που προέκυψαν σε σύγκριση πάντα με τις απειροελάχιστες διαφορές (που κι αυτές εμπνέονται στη σφαίρα της κατανόησης), όσο ότι έπρεπε -και ακόμη σε αυτό το στάδιο βρισκόμαστε- να γίνουν οι καλύτερες δυνατές επιλογές για τη συγκρότηση μιας τέτοιας συλλογικής ταυτότητας που να μπορεί να αντεπεξέλθει και να εξυπηρετήσει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη συλλογική βούληση.

Η Βαγδάτη "έπεσε" χωρίς ουσιαστικά να συλληφθεί ούτε ένα πολιτικό στέλεχος της χούντας του Σαντάμ, ούτε ένας ανώτατος αξιωματικός του ιρακινού στρατού, "έπεσε" χωρίς να πέσει ούτε μια τουφεκιά από την προεδρική φρουρά και τους τρομερούς Φενταγίν. Στη θέση ενός νέου Στάλινκραντ προέκυψε μια νέα γραμμή Μαζινό. Η συνδιαλλαγή μεταξύ των τυράννων (δεσποτικού ή δημοκρατικού χαρακτήρα στο προκείμενο δεν έχει σημασία όπως φάνηκε και το 1991 μεταξύ πατρός Μπους και Σαντάμ) και αυτή τη φορά διαπράχθηκε με φόντο το αίμα εκατοντάδων ή και χιλιάδων (θα αργήσουμε να μάθουμε) υπηκόων και τη δυστογία και την καταστροφή, την ταπεινώση και τον εξευτελισμό εκατομμυρίων άλλων.

Η Ξεουσία, όπως συνήθως, γράφει την ιστορία των πολέμων όχι με μελάνι αλλά με αίμα βουτηγμένο σε εθνικές αυταπάτες.

Δεν κατακάθισε ακόμη ο κουρνιαχτός του πολέμου και ακούγονται τα ουρλιαχτά από τις εκπολιτισμένες ύαινες για τη μοιρασιά της λείας. Η ένωση βρετανικών κατασκευαστικών εταιριών, τρέχει να προλάβει τις σχετικές διευθετήσεις των αμερικάνων, απαιτώντας το 15-20% των συμβολαίων ανοικοδόμησης. Η Κομισιόν, για τον ίδιο λόγο, δηλώνει στις ΗΠΑ ότι θα προσφύγει στον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου. Με τη σειρά του, ο Γερμανός υπουργός Άμυνας δηλώνει: "πρέπει να υπάρχουν εγγυήσεις ότι τα Ηνωμένα Έθνη θα αποφασίσουν για τα συμβόλαια". Τα συμβόλαια.

Αυτές τις μέρες υπογράφηκαν κάποια άλλα συμβόλαια στην Αθήνα. Τα συμβόλαια της διεύρυνσης της ΕΕ που απλώθηκε προς την ανατολή -ενσωματώνοντας δέκα φτωχές χώρες- σηματοδοτούν την προσπάθεια ενδυνάμωσης ενός πόλου ισχύος στην νομή της παγκόσμιας ηγεμονίας στον αντίποδα των ΗΠΑ. Παράλληλα, τονώνονται οι οικονομίες των ισχυρών ευρωπαϊκών κρατών αποδιάρθρωνοντας τις κοινωνικές, πολιτικές και οικονομικές δομές των κατά πολύ φτωχότερων νέων "εταίρων", ενισχύονται οι νέες περιφερειακές εθνικές αστικές τάξεις και όλα αυτά έχουν ως "φυσική" κατάληξη την υποβάθμιση και εξαθλίωση των κατώτερων τάξεων, των κοινωνικών ομάδων που έχουν την μικρότερη πρόσβαση στα διευθυντήρια εξουσίας. Ξπειδή οι

αντιπρόσωποι της ευρωπαϊκής ισχύος γίνονται όλο και περισσότερο ανεπιθύμητοι τόσο περισσότερο κρύβονται μέσα στις κόκκινες ζώνες τους.

Από τα πανηγύρια δεν θα μπορούσε να λείπει το ελληνικό κράτος. Ό,τι φίχουλο πέφτει κάθε φορά από το πλοσίριο τραπέζι της παγκόσμιας ηγεμονίας βαφτίζεται "προτεραιότητα του εθνικού συμφέροντος!" Έτσι, η Ελληνική Δημοκρατία βρίσκει τον εαυτό της τόσο στα αντιπολεμικά συλλαλητήρια όσο και στις στρατιωτικές διευκολύνσεις προς τους επιτιθέμενους, στη βάση της Σούδας, στη φρεγάτα "Υόρα" και σε λίγες μέρες στην ένστολη "ανθρωπιστική βοήθεια" προς το Ιράκ. Είναι απλά μαθήματα συσχετισμών ισχύος.

Στα αντιπολεμικά συλλαλητήρια συμμετείχαν σύσσωμοι οι αντιπρόσωποι της κυριαρχίας, η κυβέρνηση, το κράτος, τα αφεντικά, το παπαδαριό, τα κόμματα, οι συνδικαλιστές, μαζί με εργάτες και ανέργους, φτωχούς και αποκλεισμένους διαμορφώνοντας ένα διαταξικό συνοθύλευμα με αιχμή τη νεολαία: η νέα κυριαρχική εφεύρεση είναι οι μαθητές: το νέο διαταξικό υποκείμενο που πρέπει να χαϊδέψουμε μπας και ξεφύγει από το βεληνεκές της χειραγώγησης του άμεσου μέλλοντος. Πώς αλλιώς μεταφράζεται η ελεγχόμενη απειθαρχία των μαθητών στις πορείες όταν τιθασειεται τόσο αυτονομία στις παρελάσεις της εθνικής επετείου διαφημίζοντας το φασισμό, το милитарισμό και τον πόλεμο; Πώς αλλιώς να μεταφράσουμε την αποκοπή, την καταστροφικότητα και τις διώξεις όσων μαθητών συνελήφθησαν στο συλλαλητήριο ενάντια στη σύνοδο για τη διεύρυνση της ΕΕ επειδή ξεπέρασαν τα όρια της ελεγχόμενης απειθαρχίας που είχαν επιβληθεί από την αντιπολεμική ρητορεία των κομματικών και συνδικαλιστικών ηγεσιών καθώς και από την "ανεξέλεγκτη μαχητικότητα" των ΜΜΕ τις προηγούμενες μέρες.

Τα διάφορα αριστερά μέτωπα που συμμετείχαν στα αντιπολεμικά συλλαλητήρια μπορεί να μην αντέχουν το ένα το άλλο στην ίδια πλατεία ή στον ίδιο χώρο προσυγκέντρωσης αλλά συμφωνούν όλα ότι μόνος υπεύθυνος για τον πόλεμο είναι ο καπιταλισμός. Είναι επικίνδυνοι, ωστόσο, όταν απο-

Ο ΠΟΛΕΜΟΣ...

...για την "απελευθέρωση"

...για την ασφάλεια

...για τα ανθρώπινα δικαιώματα

...ΣΚΟΤΩΝΕΙ ΟΠΩΣ
ΚΑΙ Η ΕΙΡΗΝΗ ΤΟΥΣ

πρωτοβουλία αντισυναινετικής δράσης
έναντι στον πόλεμο και την κοινωνική ειρήνη

σιωπούν τις αιτίες των πολέμων εκεί που κατά την άποψή τους δεν υπήρχε καπιταλισμός: Σοβιετική Ένωση ενάντια στο Αφγανιστάν, Κίνα ενάντια στο Βιετνάμ, Βιετνάμ ενάντια στην Καμπότζη, σινοσοβιετικοί πόλεμοι...

Ας μην πάμε όμως μακριά. Το μακελειό στη Ύψηλινουργία Κορίνθου με τους έξι νεκρούς εργάτες συμπύκνωσε με το δικό του τρόπο τα διαχρονικά νοήματα της κυριαρχίας. Βισήγαγε στην κοινωνική συνείδηση αναπόφευκτους παραλληλισμούς με τα θύματα του πολέμου στο Ιράκ, επιβεβαίωσε την ανημπόρια των υπηκόων μπροστά στις δολοφονικές επιλογές των τυχαρπαστών αφεντικών, έκανε εμφανή τα χρόνια αποτελέσματα του δοσιλογισμού των συνδικαλιστών και κατάδειξε την αναποτελεσματικότητα των θεσμισμένων αντιστάσεων. Λίγες μόλις μέρες μετά, το τροχαίο δυστύχημα στα Τέμπη με τους 21 νεκρούς μαθητές ήρθε με τη σειρά του να επιδείξει μια κραυγαλέα απαξίωση της ζωής, μια απαξίωση χωρίς ούτε καν προσχήματα από τον κρατικό μηχανισμό και τους πολιτικούς διαχειριστές.

Τα "ανθρώπινα λάθη" θα είναι και πάλι το δάχτυλο πίσω απ' το οποίο δεν θα μπορεί να κρυφτεί το δολοφονικό πρόσωπο των κυρίαρχων μηχανισμών. Είναι έκθετοι και οι ευθύνες τους δεν αποπέμπονται με τη θρασυότητα της ισχύος.

Όλα τα καινούργια νομοσχέδια για το εργασιακό, το ασφαλιστικό, ο τρομονόμος, η εξάπλωση του κοινωνικού ελέγχου, ο αμετροπέης εκσυγχρονισμός των δυνάμε-

ων καταστολής, όλα αυτά καταδεικνύουν την αποφασιστικότητα της κυριαρχίας να επιτείνει την εκμετάλλευση και την καταπίεση. Η εντατικοποίηση στους εργασιακούς χώρους, η γενικευμένη ανασφάλεια με τις απολύσεις και τις περικοπές, η ποινικοποίηση της φτώχειας με τον κοινωνικό αποκλεισμό, η περιθωριοποίηση και η εξαθλίωση μεγάλων τμημάτων του πληθυσμού, το αδιάστακτο ρήγμα του περιβάλλοντος, όλα αυτά απαι-

Η ΕΙΡΗΝΗ...

...της υποταγής

...της εκμετάλλευσης

...της καταστολής

...ΣΚΟΤΩΝΕΙ ΟΠΩΣ
ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΟΥΣ

πρωτοβουλία αντισυναινετικής δράσης
έναντι στον πόλεμο και την κοινωνική ειρήνη

τούν την προσεκτική επαναδιοργάνωση του εξουσιασμού, την προετοιμασία κατασταλτικών δομών που να περιφρουρούν τα κυρίαρχα συμφέροντα με τον πιο άμεσο και αποτελεσματικό τρόπο.

Μιλάμε όμως για δημοκρατία. Μην ξεχνιόμαστε! Ένας οξυδερκής πολιτικός χρονοκογράφος του 19ου αιώνα έκανε την εξής παρατήρηση: "Μια συλλογή από λόγους και κρεμάλες δεν μπορούν να σταματήσουν την έκφραση γνώμης περισσότερο απ' ότι μια συλλογή από λουδοβίκια δεν μπορεί να σταματήσει την αρθρίτιδα". Σήμερα, την εποχή της ελευθερίας της αγοράς μπορεί κανείς να μιλάει μόνο για αγοραία ελευθερία. Οι οποιεσδήποτε απόψεις μπορούν να εκφράζονται ελεύθερα αρκεί να μην γίνονται πράξεις, αρκεί να μην θέτουν την οποιαδήποτε προϋπόθεση ανατροπής, αρκεί να εξανεμίζονται στους κομματικούς διαδρόμους, στα μπιστρό της αμφισβήτησης, στα ατελιέ των παντοφλοφόρων και στα σαλόνια του ναρκισσιστικού εναλλακτισμού. Πρώτη φορά στην ιστορία ακρωτηριάζεται με τόση επιδειξιότητα η σκέψη από την πράξη, πρώτη φορά στην ιστορία η κατασκευή της κοινωνικής συναίνεσης στοχεύει με τόση λύσσα την αμφισβήτηση, την άρνηση και την αντίσταση, όταν μάλιστα αυτά εκφράζονται ως έμπρακτη εξεγερτική ευαισθησία.

Έτσι, η πράξη της αντίστασης δεν μπορεί παρά να στοχεύει στην αποδόμηση της κοινωνικής συναίνεσης, στην διασάλευση της κοινωνικής και εργασιακής ειρήνης, στην γενικευμένη έκφραση της κοινωνικής οργής για την ελευθερία και την αξιοπρέπεια

Το πρώτο κείμενο και η πρώτη αφίσσα της Πρωτοβουλίας αντισυναινετικής δράσης ενάντι στον πόλεμο και την κοινωνική ειρήνη, υλικό που διακινήθηκε στις περιοχές τις μέρες του πολέμου στο Ιράκ.

Κάθε ποίημα είναι κι ένα κομμάτι ψυχής που ερμηνεύει και αλλάζει τη ζωή, την ύπαρξη, το θάνατο. Ως τέτοια, κατατίθενται και τα παρακάτω. Έχουν γραφτεί στα χρόνια της εφηβείας. Ωστόσο, κάποιες αλήθειες τους -με την έννοια του υποκειμενικού- ακόμη με συναντούν κι αυτές θέλω να μοιραστώ. Μοίρασμα χωρίς ενδιάμεσους και με προοπτική ανατροπής των διαχωρισμών. Δεν θα μπορούσαν να βρουν το χώρο τους οπουδήποτε, χωρίς όρους. Έτσι, δεν είναι τυχαίο ότι στέκονται δίπλα στο λόγο αυτού του εντύπου και η έκθεση τους μέσα από αυτό θέλει να συμβάλει στην επιθετική κίνηση απέναντι στις δομές του Υπάρχοντος. Σαν τέτοια αδιαφορούν για την όποια κριτική των "ειδικών". Αυτό που επικειρούν είναι να συναντήσουν την καθημερινότητα και να επικοινωνήσουν την όποια δυναμική τους.

Δημήτρης

η ειρωνία των αινιγμάτων δικαιώθηκε στην τομή του περιθωρίου

Χάρηκα στη δύση της αγνότητας
τα δάση που ήπιαν το κτήνος.
Ξεγέλασα τις μάγισσες,
αυτές που θέλησαν να αποπλανήσουν
την ηδονή στον ψίθυρο
την απορία στην ύπαρξη.
Δεν θα αντικρύσω το φως της αυγής
ξανιά.
Δέθηκα στα αινίγματα
των ηχηρών αναμνήσεων.
Η ειρωνία τους δικαιώθηκε
στην τομή του περιθωρίου,
καθώς ανήμπορος να ξεχαστώ
και να πιστέψω
προχώρησα, φηλαφώντας τη φρίκη,
την αγνότητα,
τη σιωπή τους.

Αχίνητος ο δρόμος γελούσε.
Πονώντας μελαχρινά
ήθελε να χορέψει,
να βάψει το κενό
με ειρωνία,
γέλιο,
προσποιούμενος αδιαφορία
στο κάλεσμα της ανυπαρξίας.
Έτσι σχάλισε τον έρωτα
στο επικήδιο τραγούδι του.

Δεμένος σε φηλάφισα
και θα σε αντικρύζω.
Όταν χρυσταλώσουν τα μάτια σου
θα μου εκμυστηρευτείς
όσα η απομάκρυνσή σου μελαγχόλησε.
Δεν θα μπορούσα να δακρύσω πριν.
Θα ήταν αταίριαστα λευκό.
Αφόρητα επίμονο.

